המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום ה', פ' נצו"י כ"א אלול מ"ו (25 בספטמבר 86)
דף היומי: בבלי — ב"ק ג'; ירושלמי — מו"ק יג

שנה ל"ז גליון 10595
38 אג"ח כ' מע"מ

יצא לאור
סדר סליחות מפורשות
ביאור באר היטב
בלשון קלה בשלוב לשון הסליחות עם מאות ליקוטים נפלאים ומקורות מהש"ס ומדרשים
סדר הסליחות לתלמידי חכמים
תכבי שהפיד מורד ודבר של המחבר הגאון הגדול רבי שמחה זצ"ל בהדרא שליט"א בהסכמתו:
הנה בא לפני האברך המצוין הרה"ג ר' חיים צבי פנט שליט"א...
זכות גדולה זכה המחבר הנכבד חיכה את כולנו שהעלה
סדר סליחות מבואר ומפורש על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן
בכתבי ש"ס ובני תורה יוקיר ויעריכו את פעלו זה כי הביא ברכה גדולה ויזהו בזה פתיחות שער אל אבינו שבשמים...
בקונטר את הסליחות דרוש מהמחבר את טבלת י"ג המדות

פרס יפגש היום עם האחיות בנסיון לקדם המו"מ עמן

שר האוצר הביע נכונות להקדים שובו ארצה, אולם הוא יסיים ביקורו בארה"ב ★ ציפיות והידרות בקרב האחיות שהבטיחו לא לשבש עבודתן כל עוד מנהל מו"מ

— מאת סופרנו הכלכלי

בנסיון להביא לסיום משבר האחיות יפגשו היום אחה"צ בלשכת ראש הממשלה. מר פרס דן להיום היום בנושא קידום הפגישה עם האחיות בהשתתפות שר הבריאות ומ"מ שר האוצר ונציגות האחיות.

אתמול נפגש ראש הממשלה עם שר הבריאות ומזכיר ההסתדרות במגמה לקדם את הדיונים. ראש הממשלה ביקש ששר האוצר משה נסים יקצר את בקורו בארה"ב וישוב היום לארץ, אולם שר האוצר יגיע ארצה כמתוכנן רק בראשית השבוע הבא וזאת מאחר ובסוף השבוע יפגש עם אנשי ממשל אמריקאיים, ביניהם מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ.

האחיות מבקשות לתלות תקוות בפגישה שיקיימו היום עם ראש הממשלה, אולם ציפיותיהן מוגבלות נוכח האכזבות הרבות שהיו מנת חלקן במשך החודשים האחרונים.

אל קבוצת האחיות, שתנהל את המשא ומתן, תתלווה המזכירות המורחבת, וקבוצת אחיות מירושלים תפגין מחוץ לבנין משרד ראש הממשלה.

אחיות בתי החולים פונות לארגון הבריאות הבינלאומי ולארגון האחיות הבין לאומי ומבקשות את תמיכתם במאבק האחיות בארץ לשיפור המערכת הסיעודית בבתי החולים ושיפור תנאי עבודתן של האחיות.

סופרנו מציין כי ראש הממשלה היתנה את כינוסו לעובדי הקודה במשבר האחיות בכך שיקבל הבטחה מן האחיות שלא ישבשו עבודת בתי החולים כל עוד מתנהל עמן משא ומתן. האחיות התחייבו הפגישה נקבעה להבוקר.

אתמול נועד ראש הממשלה עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ועם שר הבריאות מרדכי גור.

פרס מתכוון ללמוד מפי האחיות על דרישותיהן והיקפן ולאחר מכן יוועד עם ראשי האוצר לבחון במה יכול האוצר ללכת לקראת האחיות מבלי לסכן את התכנית הכלכלית. שר האוצר, משה נסים, הביע אתמול נכונות, לשוב ארצה אם נוכחותו תידרש.

אוטובוס "אגד" נרגם בטול כרם

שני נוסעים נשרטו קלות ביום ג' כתוצאה מרגימת אבנים, כאשר אבנים הושלכו אל עבר אוטובוס אגד שעבר בטול כרם. שתי שמשות של האוטובוס נופצו והנוסעים נפגעו משברי זכוכית.

כתב עתי"ם מוסר, כי כוחות הבטחון הוזעקו למקום ופתחו במירדף אחר מיידי האבנים.

נתפסו חשודים אחדים והם הובאו לחקירה במשטרה. (עתי"ם)

משלחת מבריה"מ תגיע בקרוב ארצה

בריה"מ הסכימה שבשלב שני, תגיע משלחת ישראלית למוסקבה

— מאת סופרנו המדיני

משלחת סובייטית עשויה לבקר בישראל בשבועות הקרובים — מוסרים חוגים מדיניים בירושלים. בהערכתם שזוהי תוצאה ראשונה מפגישתו של פרס עם שר החוץ הסובייטי.

בריה"מ הסכימה כי בשלב מאוחר יותר תגיע גם משלחת ישראלית לבריה"מ אולם הביעה התנגדות נמרצת לקשור את הדברים בצורה הדדית.

דובר סובייטי, שנשאל על תוצאות הפגישה בין פרס ושוארדנדזה ועל הסיכויים לחידוש היחסים הדיפלומטיים, חזר על עמדת בריה"מ שעל ישראל לפנות את השטחים הכבושים לפני חידוש היחסים.

בהזדמנות זאת הזכיר הדובר הסובייטי את תמיכת בריה"מ בהקמתה של מדינת ישראל, אם כי "הילד לא גדל בהתאם לציפיות ההורים ולא יכולנו לראות זאת מראש".

מועצת הבטחון קוראת להוצאת צה"ל מדרום לבנון ופריסת יוניפי"ל עד הגבול

ההחלטה נתקבלה ביוזמת צרפת ובהמנעות ארה"ב ★ שר החוץ, שמיר: "אנו לא מתכוונים לפלוש ללבנון אך גם לא ננטוש אזור הבטחון" ★ האו"ם לא יכפה פריסת יוניפי"ל עד הגבול

— מאת סופרנו המדיני וכתבי סוכנויות הידיעות —

מועצת הבטחון החליטה בלילה שבין יום שלישי לרביעי לפרוס את כוח יוניפי"ל בלבנון עד הגבול הישראלי. על אף התנגדותה של ישראל ומשמעות כי ההחלטה לא תביא לצמצום התקפות המחבלים על כוח האו"ם.

המועצה גם קראה "לחסל ברוח לבנון כל נוכחות צבאית שאינה באישור שלטונות לבנון".

ההחלטה נתקבלה ברוב של 14 ללא התנגדות. ארה"ב נמנעה.

שגריר ישראל באו"ם בנימין נתניהו הודיע כי ישראל דוחה את ההחלטה. קודם לכן הוא גם דחה את המלצת מזכיר האו"ם למועצת הבטחון לפנות את הכוח הישראלי מרצועת הבטחון.

מזכיר האו"ם טען כי נוכחות הכוח הזה היא הגורמת לפעולות מצד "גורמים מזויינים מקומיים" לפתוח בפעולות נגד יחידות יוניפי"ל.

ראש המשלחת האמריקנית גנראל ורנון וולטרס אמר כי ארה"ב נמנעה מפני שההחלטה מתמקדת אך ורק בפריסתו מחדש של כוח יוניפי"ל תוך התעלמות מן הגורמים המונעים מכוח האו"ם לבצע את המנדט שניתן לו. גורמים אלה, אמר, הם בעיקר חוסר ההסכם בין הצדדים על הסדרי בטחון שיגנו על האינטרסים שלהם.

התגובות בישראל

שר החוץ יצחק שמיר השוהה בארה"ב, אמר בעקבות ההחלטה במועצת הבטחון כי אין בדעתה של ישראל לפלוש ללבנון וכי שנת 1982, השנה בה פרצה מלחמת לבנון, לא תשוב על עצמה.

אולם, יחד עם זאת, ישראל איננה מתכוונת לנטוש את אזור הבטחון. המידע שבידינו מלמד שהשיעים הקיצוניים רוצים לפרוץ את רצועת הבטחון ואין בכוונתנו לאפשר להם לעשות זאת, אמר שר החוץ.

גורמים מדיניים ובטחוניים הגיבו אתמול כי מועצת הבטחון תתקשה מאד לבצע החלטתה לפרוס את כוח יוניפי"ל ברוחב לבנון עד הגבול הישראלי. בישראל סבורים שפריסת יוניפי"ל או הוצאת צה"ל ופגיעה בצד"ל לא תבלום את התקפות המחבלים נגד כוח האו"ם אלא תגביר התקפות אלה.

לבנון מברכת

לבנון קידמה בברכה את אישור ההחלטה הצרפתית במועצת הבטחון.

משרד החוץ הלבנוני גם זימן אליו את הציגים של 5 המדינות הקבועות במועצת הבטחון, כדי להודיע להם על דאגת ממשלת לבנון נוכח המצב הנפיץ בדרום לבנון, ולבקש את תמיכת המדינות הללו כדי להביא לנסיגת צה"ל מכל תחום לבנון.

שר צרפתי: מוות לטרוריסטים

פאריס — ז'ורז' פונט, מזכיר המדינה לענייני חיילים משוחררים, הביע אתמול את הדעה שיש צורך לנהוג כלפי המחבלים על פי הכלל "עין תחת עין, ואף להוציאם להורג".

"אישית, אני רואה בעין יפה את החלטתה של ישראל, הנוהגת על פי הכלל עין תחת עין. כדי להתמודד עם הטרוריסטים, יש להוציאם להורג". (ע"צ)

רבין: מבחינתנו כח יוניפי"ל יכול ללכת

לא נחסל אזור הבטחון ונמשיך לסייע לצד"ל

"מבחינתה של מדינת ישראל כוח יוניפי"ל יכול ללכת, אך אם רצונו להשאר באזור הרי זה עניינו שלו. אנחנו לא רוצים שבן עם אחד יאלץ להרג כאילו לצורך הגנת מדינת ישראל", את הדברים אמר אתמול שר הבטחון, יצחק רבין בהופיעו בכנס "אורט". הוא הדגיש שלא נחסל את אזור הבטחון ונמשיך לחזק את צד"ל.

בהתייחסו להחלטת מועצת הבטחון של האו"ם הקוראת לסילוק ישראל מגבולה הצפוני ברוחב לבנון ולפריסת כוחות יוניפי"ל לאורך הגבול, אמר שר הבטחון כי במשך 8 השנים בהם שהה יוניפי"ל בדרום לבנון לא ראתה בו ישראל שום תועלת.

מר רבין הצהיר עם זאת כי מדיניות הבטחון שעליה החליטה הממשלה עם פינוי צה"ל מלבנון לפני כשנה וחצי, הוכיחה את עצמה והיא תימשך. הוא הזכיר כי במשך תקופה זאת לא נהרג אף ישראלי אחד בפעולות טרור בדרום לבנון.

מר רבין ציין כי לדעתו קיימת בירדן וגם במצרים כוונה ברורה להלחם בטרור, ואילו הפעולות הטרוריסטיות בלבנון המקבלות עידוד מאיראן וסוריה באות כדי לסכל כל צעד שמכוון נגד הארגונים הקיצוניים. (עתי"ם)

● קאראצ'י — סגן הקונסול הכללי העיראקי בקאראצ'י נרצח במכוניתו, בשעה שיצא מביתו כדי לנסוע לעבודתו. היה זה הפיגוע השני נגד דיפלומט עיראקי בקאראצ'י.

● בגדאד — כוחות עירק הדפו התקפה שנערכה ביום שלישי בלילה על ידי כוחות אירן נגד מוצבים עיראקיים קדמיים בגזרת מזרח החידקל, נאמר בהודעה צבאית שפורסמה בבגדאד.

● רבת עמון — מקורות יהודיים דבר ב"משרד הירדני לענייני האדמה הכבושה" ציינו, כי הדרכונים הירדניים שיונפקו לבני רצועת עזה הגרים בירדן יהיו תקפים ל־3 שנים והם יונפקו עפ"י הצו המלכותי הירדני ועפ"י החלטת "הועדה העליונה לענייני המולדת הכבושה" — כך מוסר העתון הירדני "א-דסתור". (עי"צ)

המורמונים מסרבים לגנות הטבח באיסטנבול

— מאת סופר "המודיע" —

הכנסיה המורמונית ביהודה שומרת בסירובה להביע גינוי לטבח שביצעו רוצחים אכזריים בקהילה היהודית באיסטנבול.

דייויד גלבריס, נשיא הכנסיה המורמונית במדינת ישראל, הסביר את סרובה זה של הכנסיה המורמונית לגנות רצחי יהודים, מאחר והמורמונים רואים ברצח זה פעולה פוליטית ומעולם לא התערבו בפוליטיקה.

(ראה כתבה בעמוד ג').

אש"ף מנסה להעביר משרדיו מתוניסיה לאתונה

אתונה — אש"ף מנסה לשכנע את ממשלת יוון כי תאפשר לו להעביר כמה ממשרדיו הפוליטיים והאירגוניים באתונה זמני לאתונה — מסר ביום רביעי העתון היומי "קאתימריני".

העתון אומר כי הפניה הזאת של אש"ף באה כתוצאה מהחלטת נשיא תוניסיה חביב בורגיבה לסלק את אש"ף מארצו.

העתון מציין כי היום נראה כי להוציא את צפון תימן שום מדינה איננה מוכנה לארח את מוסדות אש"ף הארגוניים. (עסט"א)

מצרים הורתה לשבש שידורים ישראליים

קהיר — העתון המצרי "אלנור" מוסר כי שר ההסברה המצרי ביקש מראש מחלקת ההנדסה התקשורתית, פארוק איבראהים לבדוק בדחיפות את האפשרות לשבש (במקור "מקאומה" שמשמעותה המקורית היא להילחם) שידורים ישראליים במחוזות צפון סיני. האיסמאעיליה, בהם נקלטים השידורים. (ע"מ)

ישראל עשויה לקנות נפט מונצואלה

קאראקס — שר המסחר והתעשיה, אריאל שרון, הכריז בקאראקס כי ישראל מקווה להרחיב את קשרי הסחר שלה עם ונצואלה ולרכוש ממנה גם נפט.

שרון אמר דברים אלה לאחר שניהל שיחות עם שר הכספים ועם שר האנרגיה והמחצבים של ונצואלה.

מר שרון הגיע לונצואלה מקולומביה אור ליום ב', לביקור בן ארבעה ימים. (ער).

חגיגה מפוארת לסיום סדר נשים בבבלי וסדר מועד בירושלמי

היום עצרת מרכזית וחגיגת סיום בבני ברק

— מאת סופר "המודיע" —

מעמד מפואר לכבודה של תורה, רב רושם והשראה, התקיים אתמול באולם "מלכי ישראל", בחגיגת סיום מרכזית מטעם מכון התלמוד הירושלמי לרגל סיום סדר נשים בסדר לימוד הדף היומי מן התלמוד הבבלי ותחילת לימוד סדר מועד וסיום סדר מועד מסדר לימוד דף היומי מן התלמוד הירושלמי ותחילת לימוד סדר נשים.

החגיגה רבת הרושם, אשר ליכדה לתפארה את שדרות הצבור הרחב לחוגיו ושבטיו הומי תורה ולומדי סדר הדף היומי, לימוד המתרחב תפוץ בכל תפוצות בית ישראל.

החגיגה נפתחה באמירת פרקי תהילים כאשר לפני התיבה עובר הרה"ג אריה לייבוש היילפרין רב רמות ג'. פתח את המעמד והנחה הרה"ג שלמה אשכנזי ראש כולל "בוסטון" בירושלים. הוא ציין את ההתעוררות ללימוד הירושלמי מסכתא שביעית עם בוא עלינו לטובה שנת השמיטה, דבר המעודד ומגביר עצם לימוד הדף היומי בירושלמי, כתקנת הכנסיה הגדולה הששית עפ"י הצעתו של כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א.

הדוברים כולם ציינו את הסמליות הנעלית בחגיגה המשותפת המציינת סיומים ותחילת לימוד בשני התלמודים.

הגאון רבי ישראל גרוסמן, ראש ישיבת תומכי תמימים, פתח בלימוד מסכת בבא קמא בתלמוד בבלי, בהשמיעו פלפול תורני מרותק בהלכה ובאגדה בו שילב דברי התעוררות לקראת הימים הנוראים הבעל"ט. הנואם עמד על הקשר בין שני התלמודים, כאשר במקומות רבים בבבלי רואים אנו בעליל כי לא ניתן לרדת לעומקן בלי הירושלמי, זאת בבחינת מאמר הירושלמי: "ד"ת עניים במקומן ועשירים במקום אחר".

הגאון רבי פנחס מנחם אלתר שליט"א, ראש ישיבת שפת אמת, סיים מסכת מועד קטן מסדר לימוד התלמוד הירושלמי, במשא תורני מרותק רב היקף. ראש הישיבה עמד על כך שבתלמוד הבבלי מסיימים סדר מועד במסכת חגיגה, ענייני שמחה, וממנה עוברים למסכת יבמות. בתלמוד הירושלמי, מסיימים מסכתא מועד קטן, ענייני אבילות וממנה פותחים סדר נשים. ללמדנו בא הדבר על דרכים בעבודת הבורא. בעניין זה הקיף הנואם את סדר סידור הש"ס כולו, והבנתם והוראתם לדורכי עבודת הבורא.

הגאון רבי יהודה צדקא, ראש ישיבת פורת יוסף, עמד על תקנת לימוד הדף היומי ובפרט זה בשנים האחרונות כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א שחידש לימוד הדף היומי בתלמוד הירושלמי שזכות גדולה לכל מי שנשמע לתקנה זו. ראש הישיבה בדבריו, המשיך בעיון עליו עמד ראש ישיבת שפת אמת, כאשר הבהיר אתת עובדת תחילת סדר נשים במסכת יבמות דוקא ולא קידושין.

(המשך בעמוד אחרון)

מרכז בימת הנשיאות

4 צרפתים ו־4 לבנונים נעצרו בקשר לפיצוצים בפאריס

פאריס — 4 צרפתים ו־4 לבנונים נעצרו ביום רביעי על ידי משטרת צרפת, החוקרת את גל הפיצוצים, מסרו מקורות משפטיים. צרפתי חמישי שוחרר לאחר תישאול. שמותיהם לא פורסמו.

המקורות אמרו כי הצרפתים שנעצרו על פי פקודת מעצר של השופט-החוקר אלן מארסו, היו מקורבים של פרדריק אוריאש, פעיל שמאלני ששוחרר בראשית השנה מהכלא, וסבורים כי הוא נמצא עתה בסוריה.

שלושה לבנונים גורשו בשבוע שעבר ושבעה אחרים עצורים עתה, עד לקבלת החלטה לגבי המדינה שאליה יגורשו.

פקידת קבלה בנמל התעופה אורלי מסרה כי זיהתה את אמיל עבדאללה בין הנוסעים בטיסה פאריס-וינה בשעה 20:50, לאחר הפיצוץ ברחוב רן, שגרם למותם של חמישה אנשים ביום רביעי ה־17 בספטמבר — מסר כאן מקור מוסמך. (ע"ר)

סין מכחישה שיחות חשאיות עם ישראל

פקינג — סין הכחישה ביום רביעי כי ניהלה לאחרונה במארים שיחות חשאיות עם ישראל, במטרה לכונן קשרים דיפלומטיים עמה.

דובר משרד החוץ הסיני, לי ז'אוסינג, אמר בתדריך השבועי לעתונאים, "האינפורמציה בדבר פגישה סודית בין נציגים ישראליים וסיניים בפאריס, והמידע על יחסים דו-צדדיים בין סין וישראל, אינן אלא פבריקציה".

פקינג מסרה במאי, כי מעתה אפשרי לכונן קשרי טלפון עם ישראל.

דיפלומטים מערביים אומרים, כי העדר קשרים דיפלומטיים איננו מונע בעד סין מלקיים מגעים מרצעים עם חוגי עסקים מישראל.

סין, התומכת באש"ף ומוקיעה בקביעות את מדיניות ישראל בשטחים הכבושים, מתירה עם זאת מאז סוף השנה שעברה חילופי ביקורים של אישים סיניים וישראלים כדי להשתתף בועידות בינלאומיות. (ע"צ).

תחזית מזג האויר

ירידה בטמפרטורות ועליה בלחות.

ירושלים: 31-18; צפת: 31-19; חיפה: 31-23; טבריה: 35-21; השומרון: 32-19; ת"א: 30-22; ב"ש: 33-21.

לקוראינו!

לגליון זה מצורפים 4 עמודים של עתון יום ששי שע"ק פרשת ניצבים וילך

(העמודים ממוספרים: י"ז, י"ח, י"ט, כ')

המערכת

מודעה

הפסקתי את השגחתי על "מאפית אברוך"

משה יהודה ליב לנדא
רב אב"ד דבני-ברק

בשורה טובה
יצא לאור מחדש הספה"ק
"מאור עינים"
להרה"ק רבי נחום מטשערנוביל זיע"א
להשיג הספר במשרד ישיבת מאור עינים ירושלים

מקור הרהיטים
בני ברק, רח' רבי עקיבא 7 (קומה א')
לרגל העברת החנות
מכירת חיסול מוחלטת
★ סלונים ★ פינות אוכל ★ חדרי שינה ★
ארונות קיר ★ ספריות
* * *
ביצוע עבודות מיוחדות
★ מטבחים ★ מזנונים ★ ספריות
באיכות ובטיב מעולה
אספקה מיידית לחגים
פתוח בשעות 17.00-20.00 ביום ו' 11.00-13.00 (בימי ג' סגור)

הרבנות הראשית לפתח-תקוה
הודעה ואזהרה
מודיעים בזה כי החותמות על כשרות
בשר בקר
בבית המטבחיים בפתח-תקוה
כשר — חותמת משולשת
חלק חותמת עגולה
בטלות ומבוטלות
ואין לסמוך עליהם כלל

קהל מחזיקי הדת בא"י
מחר ערב ש"ק
תתקיים אי"ה
הגעלת וליבון כלים
בירושלים: בחצר הת"ת רח' יצחק שולל 4
ובב"ב: בחצר המוסדות רח' האדמו"ר מבעלזא 5
בין השעות 11-2 לפנה"צ
אפשרות לטבילת כלים במקומות הנ"ל
כניסה נפרדת לנשים

האם רכשת כבר?
שבתות שנים
ספר הסכום הנפלא המקיף בבהירות את הלכות שביעית וסמיכה
להשיג בחנויות הספרים
ספריתי האחים גיטלר בילו 4 ת"א טל. 03/232392

חיים יקותיאל פרץ — לונדון ירושלים
זהבה זוסמן-סופר — חיפה
מאורשים
בס"ד, אור ליום כ"א אלול תשמ"ו

ישראל מנחם רבינוביץ — ירושלים
אביגיל אסתר מורנשטיין — קנדה כפר חב"ד
באו בקשרי שדוכין
בס"ד, ירושלים אור לכ"א באלול תשמ"ו

בית קאליב בני ברק
לשאלת רבים
האדמו"ר שליט"א יאמר אי"ה סליחות
במוצש"ק זה בשעה 12 בדיוק

אתרוגים ויזניץ
סוכנות בלעדית בירושלים
ניתן להשיג אצלינו
אתרוגים מהודרים
בלתי מורכבים מפרדס ויזניץ
מן "ברורמן פ"ת" המיוחסים למהרי"ל
מבריסק ומן חזון איש
בהשגחת הבד"ץ העדה החרדית
המכירה למוסדות, לסיטונאים וליחידים
וסלובסקי — מאה שערים 6

הופיע זה עתה
קונטרס מאמרי הימים הנוראים
להגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל
להשיג בחנויות הספרים

דרוש מתרים לישיבה
בתנאים מצויינים לפנות טלפונים:
(03)793385 (03)792153

תומכי תורה ישיבת חברון
הודעה
אברכים יוצאי הישיבה החפצים להתפלל בישיבה הק' בימים הנוראים הבעל"ט מתבקשים להודיע על כך ביום חמישי כ"א אלול בין השעות 9.30—8 בערב ובמוצאי שבת כ"ג אלול בשעות הנ"ל בטלפון 02-681714 לאחר תאריך זה לא נוכל להענות לכל בקשה בנושא
בברכת כוח"ט הוועד

"אור קור" מזגנים
בני ברק ר' עקיבא 30
טלפון 03-786521
הפתעה במחיר!!!
חד פעמי
4 תשלומים שקליים שווים
500 × 4
מזגן מפוצל 2½ כ"ס כולל חימום
אספקת המזגן 4 ימים מיום הזמנה
אפשרות למזג את דירתך במזגן מרכזי במחיר הפתעה
תקונים לכל סוגי המזגנים
מומחה למיזוג אויר
שאל את מי שקנה
אחריות מלאה וייעוץ חנם!!

דירה מרווחת להשכרה לראש השנה
באזור רח' הרצל ב"ב
03-708179 מהצהריים

רח' חזו"א 2 בני ברק
לפני שהולכים לחתונה
באים ליריד...

אקספרס מאה שערים
02-289246 02-285525, 02-224096
נסיעות בימי סליחות

...לבני תורה
התעמלות נכונה לתקון ושפור עוותי יציבה ובעיות ארטופדיות לשפור ההרגשה והתפקוד לצבור החרדי
— גברים — נשים
"גומל נפשו" 02-420068

ב"ס חרדי לבנות (באידיש)
דרושה אחראית
לפנות בכתב (באידיש) ת.ד. 2300 בני ברק

דרוש מורה באזור המרכז
משעה 11
נא לפנות לטלפון
03-9223523
בין השעות 8—6 בערב

מחר הגעלת כלים

אינסטלטור
מקבל כל עבודות אינסטלציה וכל מיני תיקונים עבודה באחריות מחירים נוחים
טלפון 03-781602

"אטליז גאולה"
רח' מלכי ישראל 35
עצור!
ורשום לפניך את מספרנו החדש
02-381784

ב"חבקוק"
מלכי ישראל 14
תמצאי את המבחר הגדול ביותר לגליונות פיר, צלופן וכו' מהם תוכלי לעשות קישוטי סוכה מרהיבים ביופיים!

מהיר ירושלים
מא"ש 83 טל. 285103-4

חיננית — אופנה לנשים וצעירות
רח' פראג 1 (פינת שטראוס 9) ירושלים שמחים להודיע על הפתיחה החגיגית של החנות בירושלים ברח' פראג 1 (פינת שטראוס 9)
אי"ה, היום יום חמישי בשעה 4.00 אחה"צ
ציבור לקוחותינו ונשות ירושלים והסביבה מוזמנות לפתיחה החגיגית
בברכת כתיבה וחתימה טובה.
חיננית
בגדי נשים וצעירות
תתחדשי עם חיננית
נ.ב. לרגל הפתיחה מתנה על כל קניה מעל 100 ש"ח

היום בבני ברק!!
חגיגת סיום סדר נשים בתלמוד הבבלי
וחגיגת סיום סדר מועד בתלמוד הירושלמי
בבית הכנסת המרכזי דשיכון אגודת ישראל
רח' רב אשי 8 בני ברק
בשעה 7.30 בערב

הד היום

מועצת הבטחון נגד ישראל

מ/ד. זה נשמע משונה מאד, צרפת שהיא הקרבן התורן של הטירור הערבי היא זו דוקא המדינה שהנחילה נצחון יוקרתי לארגונים המשתוללים ומפילים חללים בלבנון, על ידי קבלת החלטה אנטי ישראלית במועצת הבטחון שפר־רושה המכשי, הפקרת ישובי הצפון לפעילות רצחנית ולמתן יד חופשית לאותם ארגונים שרק לפני כמה ימים הלמו בבירתה של צרפת על שאינה משחררת את ג'ורג' איברהים שעמד בראש ארגון טירוריסטי אנטי ישראלי. היש אבסורד גדול יותר מזה?

ישראל איננה מחזיקה ברצועת הבטחון כדי לזכות ביתרון כלשהו, לא טריטוריאלי ולא כל מטרה אחרת לנגד עיניה; אלא להגביל ולמנוע פעולות טירור, מימשלו של הנשיא שיראק הבטיח, כי הרוצח שגרם למותם של דיפלומט ישראלי ישאר בכלא. האם זה הפרס שמבקשת בו לרצות את הטירור כדי שיניח להם לאזרחיה מאימתו של הטירור?

אלה אשר ציפו לכל הטירור שפקד בימים האחרונים את פריז, מפחה על פניהם הצעת ההחלטה, שלכאורה נועדה להגן על ריבונותה של לבנון, ריבונות שאיננה קיימת אפילו על הנייר בלבד. הממשלה הצרפתית הכריזה על מתן פרס גבוה על תפיסתם של אחי הרוצח, אלה לעגו לה כאשר השפו את עצמם במרחק מידה של צרפת, הצרפתים לא רק שגילו אוזלת יד במלחמה נגד הטירור שגרם למותם של אזרחים צרפתיים חפים מפשע, אלא אף המירה את הפרס המוצע למגלי שותפיו של הרוצח, אף העניקה להם פרס.

אישי ממשלה בכירים, ביניהם גם שר הבטחון הכריזו בימים האחרונים, כי אין בדעת ישראל לנטוש את איזור הבטחון. וכי איננה סבורה כי כוח יוניפי"ל יכול לשמור על הבטחון בגבול. יש מדה רבה של הבנה לאומית כמעט כללית, שאל לה לישראל להפקיר את איזור הבטחון ואת כוחות צד"ל. חברי מועצת הבטחון ידעו מראש, מדוע זה הסתפקה ארצות הברית בהימנעות ולא הטילה ואטו על החלטה שאין לה סיכוי להתבצע? הצבעה זו נוגדת את הכוונות של ארצות הברית להלחם נגד הטירור הערבי, שפגע גם באזרחים האמריקאים. האמנם יש עדיפות בעיניה לסר לידידות עם צרפת?

ההחלטה זו עומדת בסתירה גלויה להסכם שנחתם בזמנו על גבולות סמכותו של הכוח הבינלאומי. לכוח זה אין אפשרות להתפרס לאורך הגבול הבינלאומי של ישראל ואין לו האמצעים והאפשרויות להבטיח את שלומם של ישובי הצפון הישראלי. נסיגה ישראלית מאיזור הבטחון לא יהיה בה כדי לחזק את ריבונותה של ממשלת לבנון, זו איננה מצליחה למלא את התפקיד המינימלי להבטיח את שלומם של אזרחי לבנון הנתונים לזדון מיליציות. אין להאמין שיש מי שמצפה, כי הוצאת ישראל מאיזור הבטחון, שהוא מינימלי בתנאים הקיימים בלבנון, ירגיע את האיזור. גם כיום אין עוד כל בטחון שקטיושות לא יפגעו באזרחים היושבים ליד הגבול, ושום ממשלה שפויה בישראל לא תוכל לקבל את החלטת מועצת הבטחון הלוקה בהבנת התנאים והנסיבות שנוצרו בלבנון.

המלחמה נגד הטירור הבינלאומי צריכה להתנהל באינ־טנסיביות ובהחלטיות בכל הדרכים. אך מה נעשה, כאשר מועצת הבטחון מתכחשת לתפקידה. לישראל לא נותרה ברירה, אלא להתייחס להחלטה זו בשוויון נפש.

כהונת שגריר ישראל באוסטריה תוארך בשנה?

ירושלים, — יתכן כי כהונתו של שגריר ישראל בוינה, מיכאל אליצור, האמורה להסתיים תוך שבועות ספורים, תוארך בשנה — נודע ממקור דיפלומטי בתל אביב.

המקור אמר כי צעד כזה יאפשר לישראל להימנע מלמנות שגריר חדש בוינה, אשר מחובתו יהיה להגיש את כתב האמנתו לנשיא קורט ולדהיים, שהואשם ע"י הקונגרס היהודי העולמי בפשעי מלחמה נאציים.

ישראל תוכל בצורה זו לשמור על כבודה ולמנוע החרפה ביחסים בין וינה וירושלים.

יצויין כי שר החוץ האוסטרי, פטר ינקוביץ, אמר לא מכבר כי הוא מעוניין לערוך ביקור רשמי בישראל. (ע"צ)

● קייפון, לבנון — אחד מאנשי ארגון הטרור הרצחני בראשותו של אבו נידאל הכחיש ביום רביעי שארגון ערבי קיצוני זה ביצע את חטיפת מטוס פאן אם בקראצ'י ותקף את בית הכנסת באיסטנבול.

גוברת ההתמרמרות בהר נוף מאי קיום הבטחת העיריה

הורי תלמידי החינוך העצמאי בשכונת הר נוף, הביעו את מורת רוחם, מאי קיום הסכם להעברה זמנית של חלק מתלמידי החינוך העצמאי בשכונה, לבנין ביה"ס שרת, שבשכונת קרית משה וכפי שנמסר גוברת ההתמרמרות בשכונה.

עם פתיחת שנת הלימודים, הופתעו תושבי הר נוף שילדיהם לומדים במערכת החינוך העצמאי, לשמע ההודעה שנמסרה להם ממחלקת החינוך, כי ההסכם שהיה ביניהם להעברת חלק מתלמידי החינוך העצמאי, לבנין ביה"ס "שרת", בטל ומבוטל.

מאות התלמידים שעליהם חל חוק חינוך חובה, מושבתים מלי־מודיהם מפאת חוסר בחדרי לימוד.

חלק המבנה של בית הספר "שרת", שהיה אמור להשלים את החוסר במקום. נמסר לחרד "מודשה" המשתייך למרכז הרב, ואגפו השני עדיין עומד פנוי. ואולם נראה כי לעירית ירושלים תכניות אחרות לגביו.

לעומת זאת מציעה העיריה לתלמידים ולהוריהם מבנים חלי־פיים שונים, אשר יוכלו לשמש להם כמקומות לימוד, אולם הם נמצאים בשכונות מרוחקות ובאי־זורים שאינם ראויים לבתי ספר חרדיים מסוג זה. בידי ההורים מכתב מהממונה על מערכת החי־נוך היסודי, המאשר את ההסכם והמבטיח הסעה יומית מהר־נוף לבית הספר "שרת" שבקריה משה.

שברדנאדזה:

ועידת הפיסגה היא אפשרות ריאליסטית

מרכז האו"ם. — שר החוץ הסובייטי, אדוארד שברדנאדזה, הביע את הדעה כי פגישת פיסגה בין הנשיא רייגן ובין מנהיג בריה"מ מיכאל גורבאצ'וב הינה בגדר אפשרות ריאליסטית.

שברדנאדזה הבהיר כי נראים לאחרונה סימנים מעודדים לאפשרות להתגבשות הסכמים חשובים בתחום הגבלת החימוש. הוא הוסיף: "פגישת פיסגה הינה בגדר אפשרות ראליסטית. אנו יכולים להתקדם בצורה חלקה למדי, אם אומנם ארה"ב רוצה בכך".

שברדנאדזה השמיע דברים אלה בתום שיחה בת 45 דקות עם עמיתו האמריקני, ג'ורג' שולץ. עד כה לא נודע האם בשיחה זו חלה התקדמות בדיפרשים לפתרון לפרשת ניקולס דנילוף. שולץ סירב לדון בתוכן השיחה, כאשר יצא מאולם העצרת, ששם האזין לנאומו של שברדנאדזה.

בנאומו בפני העצרת, אשר הושמע בנימה מתונה, חזר שר החוץ הסובייטי על התנגדותו העיקשת של מוסקבה לתוכנית "מלחמות הכוכבים" של ארה"ב. הוא טען שתוכנית זו נועדה לשמש מבוא למהלומה גרעינית אמריקנית על בריה"מ. הוא הוסיף ואמר: "המהלומה הראשונה עלולה להי־פוך למהלומה האחרונה, ולא רק לגבי המדינה התוקפת".

בחלק אחר של הנאום הדגיש שברדנאדזה: "קיימת דרך אחת ויחידה לבטחון — להרוס את כלי הנשק הקיימים, במקום להחליפם בחדשים". להלן הזכיר את האסון הגרעיני בצ'רנוביל, בהוסיפו: "לגבינו פירושו של אסון זה אינו רק אבל על אבידותינו והשתתפות בצער המשפחות. אסון זה הגביר את דאגתנו לעתיד כדור הארץ".

לבסוף הכריז שברדנאדזה כי הוא מוסמך לומר, כי בריה"מ מוכנה לחתום בכל שעה ובכל מקום על חוזה לאיסור מוחלט על ניסויים באמצעי לחימה גרעיניים.

השבועון הסובייטי "נוביה ורמיה" על רצח המתפללים באיסטנבול

מוסקבה, — "האופי הפרובוקטיבי של פעולות הטירור בקא־ראצ'י ובאיסטנבול גלוי לעין כל" — כך כתב השבועון הסובייטי "נוביה ורמיה" בכתבה שהתפרסמה בעקבות ההתקפות על המטוס האמריקני ועל בית הכנסת באיסטנבול.

השבועון ציטט בהמשך את הודעת סוכנות הידיעות של לוב "כי האחריות לפשע מוטלת על השרותים המיוחדים של ארה"ב וישראל, אשר ביצעו את התטריס על מנת להצדיק את ההכנות לפעולת תוקפנות חדשה נגד לוב".

בכתבה שפירסם "נוביה ורמיה" נאמר כי ב־6.9.86 בוצע מעשה רשע נוסף בטורקיה. שני אנשים חמושים פרצו לבית כנסת באיסטנבול, ופתחו באש על המתפללים שהיו במקום. נעשה שימוש ברימונים, אשר כתוצאה מהתפרצויותיהם נהרגו גם הפושעים עצמם.

"נציגויות זרות "דאגו" לטיפול משטרתי בתלונות מסיונרים"

קשרי ארגוני המסיון ושתוף הפעולה בין "מפיצי הבשורה" בארץ ובחו"ל נחשפו ביום עיון מטעם "יד לאחים"

"אכסניות נוער מסיונריות באירופה קולטות צעירים מי־שראל חינם אין כסף גם לתקופות ארוכות. הנערים והנערות משתעבדים והפכים בעצמם "למסיונרים פעילים". זהו אחד הגילויים שנחשפו ביום עיון שנערך ביום ג' במרכז הארץ לפעילי "יד לאחים".

חברי הארגון העוסקים במעקב מתמיד אחר פעילות המסיון הכתות המסיתות סיפרו לראשונה על הקשרים בין ארגוני המסיון בארץ ובחו"ל. במקרים אחדים הפעיל "יועד הקהילות המשיחיות" נציגויות זרות שי"דאגו" להתלונן בפני היועץ המשפטי לממשלה הקודם יצחק זמיר, כי תלונות שהגישו מסיונרים "לא טופלו כיאות" ואלה זכו לעדיפות מש־טרתית.

במהלך יום העיון נמסר דו"ח על החדירה המסיונרית למערכת הבריאות המקיפה רופאים ואחיות בשרותי הסיעוד הציבוריים, מרפאות המעניקות שירות חינם או במחיר סמלי, בתי קשישים ובתי מרפא למוגבלים. בתחום זה נחשפה העובדה שלמוכי הגודל המתקבלים למוסדות הנוצרים, גם כאלו שאין פעילות מסיונרית גלויה מתצמד צלב בעת פטירתם; המטפלים זוקפים "לזכותם" הבאת נשמה יהודית נוספת בצל אמונתם.

בהרצאה על פעילות הכת המסיונרית "עדי השם" צוטט "ספר השנה" של הכת, המספר על למעלה מ־300 אלף שעות עבודה שביצעו שליחיה בארץ ב"הפצת הבשורה".

במסגרת המאבק בכתות נמסר על תנופה ניכרת בפעילות המ־דיטציה הטרנסנדנטאלית, האימן, הסנטולוגיה וכתות מסטיות אח־רות לקראת פרסום דו"ח הועדה הבינמשרדית שעסקה בנושא בראשות חה"כ מרים גלזר תעסה.

פעילי יד לאחים מכל רחבי הארץ שנטלו חלק ביום העיון החליטו להגביר בתקופה הקרובה את ההסברה בנושא לציבור הרחב כדי לזרז את בצוע החלטת הממשלה "לבדוק את חוק המסיון במגמה להרחיבו" שנתקבלה לפני למעלה מחודש בהקשר למודע־נים אך עד כה לא החל בהוצאתה לפועל. (עש"ת)

במעלה הר הזיתים בירושלים הולכת ומושלמת בימים אלה חלקת קבורה חדשה קרקעית, אלפי טונות עפר הובאו למקום ממקו[מות] ... הבניות קבורה מעל גבי העמודים הושלם הקרה יצוקה שתשמש לאיזור מראה סבבי בהולט. צילום: אליהו הראלי

ויינברגר — לסיור סביב העולם

וושינגטון, — שר ההגנה האמריקני, קספר ויינברגר, עומד לצאת לסיור בן 19 יום סביב העולם, ולבקר במהלכו בסין, בהודו, בפאקיסטאן, באוסטרליה ובסקוטלנד — על כך הודיעו הבית הלבן והפנטגון.

במהלך ביקורו בסין העממית, בתחילת אוקטובר יפגש ויינברגר עם המנהיג דן שיאו־פינג ועם מנהיגים סינים אחרים.

ביקור זה נועד לחזק את הקשרים הכלכליים והצבאיים המתפתחים בין וושינגטון ופקין.

פקידים בוושינגטון שביקשו לשמור על עילום שמם אמרו כי הנשיא רייגן מקווה שויינברגר יצ־ליח לפעול לשיפור היחסים בין הודו ופאקיסטאן ולחזק את קש־ריהן של שתי מדינות אלה עם ארה"ב. (ע"ר)

עתון כוויתי: משלחת בראשות עזר וייצמן תבקר בחשאי במרוקו

כוויית, — העתון "אלראי אלעאם" יודע לספר כי משלחת ישראלית רמת דרג, בראשות השר עזר וייצמן ובהשתתפות חברי כנסת ממפלגת העבודה ומפמ"ם, יערכו בקרוב ביקור חשאי במרוקו.

צפוי שהמשלחת תנהל שיחות חשובות עם בכירים במרוקו.

להשיג בחנויות חשמל מובחרות! ירושלים: לוי "סלון טאו" כנר השבת. בני ברק: לוסטיג "סלון המרכז" רח' ירושלים 12 מאיר יוסף רח' רבי עקיבא 41

מיום ליום

☆ התעוררות מאוחרת...

לאחר שנים של תרדמה אנו שומעים כי "מועצת הבטחון התעוררה שוב, וכמובן, כדי לקבל החלטה נגד ישראל. שנים רבות קיום היה הרושם, כי מוסד זה אין לו תכלית־קיום אחרת, זולת קבלת החלטות לגינוי ישראל, אלא שמאז הנסיגה מלבנון לא היה במה לבוא ולגנות אותנו, וממילא סבל מאבסלה גבוהה.

עתה, כאשר שוב התמירו האירועים במדינה שסועה זו, כאשר המחבלים שוב חזרו והתבססו שם, אם בו־מותם הקודמת או בחילופי־שמות — שוב יש "עדנה" למועצת הבטחון והיא מתכנסת לדון באירועים. אבל כמובן שאיננה מדברת על האשמים, חלילה לה מלפגוע בכבודם של שיעים ושל "חיזבאללה", של אירנים או לובים המחזירים לשם כמויות־נשק גדולות, אלא מוצאים את מדינת ישראל אשמה. עליה לפנות את דרום־לבנון, היינו את רצועת־הבטחון המאפשרת מרחב־התרעה מינימלי, כדי למנוע חזרה על פגיעות קשות ואנושות בישובי הגליל.

ההחלטה האמורה של מועצת הבטחון סותרת לחלוטין את האשליה של אלה בתוכנו שאמרו, כי רק בגלל השהות בלבנון נוצרה לישראל דעת־קהל רעה בעולם. איננו באים עתה לערער על החלטות הנסיגה מלבנון, אלא רק לציין את העובדה, כי לא צעד זה או אחר של ישראל מעוררת את מועצת הבטחון לקבל החלטות אנטי־ישראליות, אלא עצם האקט של ההגנה העצמית, שהרי אנו עומדים עתה כבר לאחר הנסיגה מלבנון, ובכל זאת מגנים...

☆ היענות חיובית

האפשרות שארה"ב תיענה לבקשתה של ישראל להקטין את שיעורי הריבית על המלוות והחובות הרבים שהיא חייבת לה, יכולה להוות סיוע של ממש לכלכלת המדינה, עם כמה וכמה יתרונות חשובים.

המדובר הוא, כי ראש הממשלה, מר שמעון פרס, השיג את ההבטחה הזו במהלך ביקורו הנוכחי בארה"ב ופגישותיו עם הנשיא רייגן, שר החוץ שולץ ועוד כמה מאישי הממשל. תקופה ארוכה עסקה ישראל בבקשות להגדלת הסיוע, הן לצרכים הצבאיים והן לצרכים הכלכליים, ואולם, לאחרונה ברור היה כי שוב אי־אפשר ללכת בדרך זו, שכן רבו מותחי הביקורת במוסדות המחוקקים האמריקאיים נגד הוספת סיוע, דבר שגם עורר דעת־קהל לא נוחה לכך. מצד שני, לא נענתה עד כה הבקשה להקטנת הריבית על המלוות והחובות, המעיקה ביותר על התקציב הישראלי.

אם אכן עומדת עתה ארה"ב להיענות לכך, תהיה לדבר הקלה משמעותית, וכמוה למעשה כהגדלת הסיוע, שכן אם הריבית תפחת יקטן העומס השנתי של פרעון החובות וכך תהנה ישראל ממאזן־תשלומים נוח יותר. צורה כזו של סיוע, קרוב לודאי, גם לא תיתקל בביקורת ודעת־קהל עויינת. התוצאה כזו, אם תושג, מהווה הישג של ממש במסעו של מר פרס, יותר מכל האשליות המדיניות...

☆ כך מטשטשים

בשידור מיוחד של הטלויזיה הופגנה מחדש שיטת טשטוש האמת והטאוא נושאים שאינם נוחים מתוחלת לשטיה. כך נערך עתה נסיון מכוער להסיר מסדר־היום הציבורי את הפרשה הטראגית הכאובה של היעלמות מאות ילדים מעליית יהודי תימן בראשית שנות קום המדינה.

השיטה היא פשוטה ביותר: מעלים את הנושא במסגרת של "תחקיר" מזומה, ומיד מציגים את הנושא בדרך מסולפת. קבוצה של עסקנים מקרב יוצאי תימן מעוררים מזעיקים על הנושא מזה שנים, והם מדברים על קרוב ל־600 ילדים כאלה שעקבותיהם נעלמו בצורה מיסתורית. בכתבת הטלוויזיה מדברים על "22 ילדים", אבל גם אלה לא נחטפו. לא הועלמו, אלא סתם כך היה, כידוע, בלבול גדול בתקופה ההיא, המדינה היתה בראשיתה, הרישומים לא התנהלו עוד בצורה מסודרת, ומכאן "הטעויות". באותה תקופה "מבולבלת" רק ידעו היטב איך לרשום ילדים מבתים דתיים למוסדות חילוניים, להעבירם על הדת, לקלטם לקיבוצים חילוניים כדי לעקור מהם תורה ואמונה. זה ידעו היטב, רק לרשום את הילדים בצורה מסודרת — לא ידעו...

העובדה שמאות הורים זועקים שילדים שהיו להם נעלמו — מי מסתכל על זה, מי מתחשב בזה?... כזהו פרצופה של [illegible] הישראלית. הודעת להתריע כל כך על "סילופי אמת" כשביב, אבל נחוצת ידיה לטשטש פרשה היסטורית מחרידה תפשעת ביותר, אלא שפרשה זו לא תימחק ולא תרד מסדר־היום, שכן ישנם תובעים חיים ברמותם של הורים, אחים ואחיות ואלה בודאי לא יתנו לבצע את מעל הטשטוש המכוון הזה.

☆ בוררות־חובה הכרחית!

הפרשה החוזרת של עיצומי אחיות, תוך כדי סיכון־חייהם של חולים אנושים, מחזירה לזירה הציבורית את הרעיון של איסור שביתות בשירותים חיוניים וקביעת חובה של בוררות בסכסוכים מעין אלה, בוררות שתחייב את שני הצדדים מכל ההיבטים והבחינות.

אי־אפשר להבין למה יכולה המדינה לחיות עם איסור שביתות במשטרה, בצה"ל ובשירותי הבטחון, ולמה אי־אפשר להחיל אותו כלל בשירותים חיוניים כמו המגזר הרפואי. האם יש פחות סכנה בכך שחולה עלול למות כתוצאה מאי־טיפול בו מאשר שוטר או עובד צה"ל ששובתים? אילו נקטו האחיות הזירות בעיצומים שנקטו, בלי לפגוע במחלקות קריטיות, עוד ניתן היה להבין למה העקשנות הזאת שלא להחיל גם עליהן את הכלל הזה, אבל כאשר הגענו למצב שבו נוטשות אחיות אפילו מחלקות לטיפול נמרץ — הרי באמת הגיעה השעה לספל טיפול נמרץ בהנהגת חוק של בוררות־חובה בשירותים חיוניים.

☆ אין להתיאש מרחמים!...

ידיעה שפורסמה אתמול בעתונות מספרה, כי אשה חולה ששקעה לתרדמה שנמשכה 47 ימים רצופים והוזנה רק באמצעות מכשירי־החיאה, בעוד שהרופאים אמרו בוודאות שאין שום סיכוי שתתעורר ותחיה — התעוררה לפתע וחזרה להכרתה.

המאלף ביותר בסיפור הזה הוא, כי בעלה, שהוא כומר, ובני המשפחה, ביקשו מהרופאים לנתק את האשה ממכשירי־ההחיאה כדי שתוכל למות, אבל הרופאים התעקשו וסירבו לעשות זאת. בני המשפחה לא נלאו ופנו לבית־משפט, שזה יצווה על הניתוק, אך גם ביהמ"ש סירב להוציא את הצו המבוקש, וימים ספורים לאחר דחיית הבקשה — התעוררה האשה, כשהיא ערה ומדברת. הרופאים אמנם אומרים כי לא הכל תקין אצלה ויש עוד סיבוכים, אבל גם תחזיתם שלא תתעורר לא נתקיימה.

סיפור זה הוא מאלף ביותר, על רקע הויכוח לגבי קביעת הפסקת חייו של אדם לצורך השתלות איברים. מול קביעת ההלכה על הפסקת נשימה מוחלטת, יש כיום כאלה האומרים שדי בהפסקת הפעולה המוחית, ואת משום שלאחר הפסקת־נשימה מוחלטת — כבר אי־אפשר להשתמש באבר הפגוע. אבל הנה לפנינו מקרה שבו אשה חזרה לחיים ממש לאחר שהרופאים היו מאוחדים בדיעה שנגזר עליה למות. "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו... אל יתיאש מן הרחמים", אמרו חכמינו. ההלכה היהודית אוסרת על נגיעה בגוסס, שמא זו תחיש את קצו. המקרה האמור מוכיח כמה אמתית קביעה זו.

הגעת לבנק?

שלוף את העט,

הכנסיה המורמונית מסרבת בתוקף לגנות את טבח היהודים באיסטנבול

נשיא המורמונים במדינת ישראל, דויד גלברייט. מסביר: "מה שקרה באיסטנבול זה טרור פוליטי-ואנחנו, המורמונים, לא מתערבים בפוליטיקה" ★ קריאה לממשלת ישראל, לשוב ולשקול החלטתה לאפשר למי שרואים בטבח יהודים "ענין פוליטי" לבנות מרכז שמד בירושלים

מאת: ש. א. אשל

עד כה כמובא בפרשת המורמונים המקימים מרכז שמד בירושלים — נחשף בחודש האחרון, ידיעה ישראלי מסאלט־לייק־סיטי, מסרבים בכל תוקף להשתמש בדבר שהוא לגנות את הטבח במתפללי בית הכנסת "נוה שלום" באיסטנבול, בבה רצחו בני ברצחי בדם קר 21 מתפללים יהודים שעמדו בתפילה בבית הכנסת.

עובדה כהודעת זו, נחשפה ע"י האגודה בראשותו של שמעון וויזנטל שמרכזה בלוס אנג'לס ועליה מדווח כתב ה"ג'רוזלם־פוסט" בירושלים. מיד לאחר הטבח הנוראי צמדה האגודה בקשר עם ארגונים ומוסדות ברחבי העולם בכלל ובארה"ב בפרט, אשר גינו בכל תוקף ובכל לשון את הטבח ביהודי איסטנבול.

בין הגופים שגינו את הרצח, נמנו כנסיות נוצריות ומסגדים מוסלמים, בני דתות שונות, בכל רחבי ארצות הברית ואירופה. רק גוף אחד סרב בעקשנות ובתוקף שאינו מוכן לגנות את מבצעי הטבח. היתה זו, הכנסיה המורמונית ביוטה, אשר החליטה לעבוד בשתיקה ולסרב לבקשה לגנות את טובחי היהודים.

ראבי אברהם קופר ממרכז האגודה, אשר קיבל את ההודעה הרשמית מסאלט־לייק־סיטי, לפיה: "אין הכנסיה מתכוונת להתערב בכלל באירוע שהיה באיסטנבול" הגיב על כך בזעם ואמר שהדבר מבטל את החזית המורמונית שדעתם וחוזה עליהם לאחר שניצחו את העם היהודי וקיבלו היתר מממשלת ישראל לבנות את מרכזם בירושלים, למרות ההתנגדויות הרבות, ההפגנות והמחאות בכל רחבי העולם.

"הם זכו בקרב על האוניברסיטה שלהם — וכעת היהודים בכלל לא מעניינים אותם" אמר הדובר בזעם ובאכזבה.

בחודש שעבר, התארח דיויד גלברייט, נשיא הכנסיה המורמונית במדינת ישראל אצל ה"בוסים" ביוטה. בהרצאה שנשא גלברייט לפני חברי הכנסיה הוא טען ששאל להם למורמונים, שקיבלו שטח כה יקר ממדינת ישראל, להתייחס אל היהודים יותר טוב מאשר הם מתייחסים לערבים. "עלינו להיות מהיום והלאה עוד יותר נייטראליים", אמר גלברייט, האיש שקיבל מטדי קולק וממשלת ישראל רשיון לבנות מרכז שמד בירושלים.

22 יהודים נטבחו בגלל פוליטיקה

ההצהרות הציניות הנשמעות מיוטה לאחר שומסם. לדעתם, עלה בידם — מחרידות ממש, אומרים פעילים בארה"ב. בקשר לכך הם מוסיפים את ההסבר שנתן גלברייט, "ידיד ישראלי" כלשונו של קולק, לאי גינוי הרצח: "הסדור הזה הוא פוליטיקה והכנסיה המורמונית אף פעם לא התערבה בפוליטיקה ואף לא גינתה טרור"...

בבואו חזרה לירושלים לאחר שהות בארה"ב, אמר גלברייט כי הדברים שכלל באומו בפני המאמינים המורמונים ביוטה אתם קשורים לקונפליקט הישראלי־ערבי. בסך הכל, קראתי למורמונים לנסות ולהבין את המניעים של היהודים האורטודוקסים ובכלל יש לנו כמסורת "יפה יפה [illegible] אלית ארוכה" הוסיף האיש.

כתב הענין מוסיף ומספר כי [illegible] ראש הקהלה היהודית בסאלט־לייק־סיטי אמר כי שמע מראשי המורמונים שבקרוב הם עומדים להשמיע הצהרה כוללנית שתגנה באופן כללי פעולות טרור. לדבריו, הכוונה הזו באה בעקבות ההד השלילי ברחבי ארה"ב לסרוב העקשני והתמוה של כנסיה זו לגנות את טובחיהם של 21 יהודים תמימים [illegible] מול מרצחיהם האכזריים.

אולם, גם אחרי סערה זו, עומדים המורמונים בפיקשותם שלא לגנות את טובחי היהודים. אם תגנה הכנסיה את הטרור, אומרים אחדים מבני הקהלה, הרי שיהיה זה גינוי כללי שבו לא יוזכר הטבח באיסטנבול.

בארה"ב אומרים הפעילים המקומיים שלמעשה אין כל חידוש בשתיקתה של הכנסיה המורמונית נוכח טבח ביהודים. הם מזכירים את מכתב [illegible] המורמונים ב־1948, אז כתב [illegible] שהמורמונים לא יתמכו בהקמת מדינת ישראל. מאחר והיהודים אינם [illegible] מותי. הדבר מתקשר גם עם העובדה שהמורמונים בגרמניה היו הראשונים [illegible] השלטונות ההיטלריסטים שרדפו את היהודים.

בארה"ב, אמרו ראשי האגודה, כי אם יש [illegible]

בכל הפרשה הזו, הרי הוא סבר אצל ממשלת ישראל. [illegible] לא אוהבי ישראל; אחרי כל [illegible] — הם קיבלו רשות להקים מרכז של [illegible] בירושלים היום, אחרי שקיבלו כל [illegible] הם יורקים בפניה של הממשלה [illegible]

[illegible]

טבח דוחני-ישמור השם

[illegible]

הוקמה קרן הפרסים המרכזית ע"ש הגרי"ח סנקביץ זצ"ל ראש ישיבת "שפת אמת"

בסעודת מצוה בהשתתפות ראשי ומנהלי מוסדות התורה של חסידי גור באר"י הוכרז על הקמת קרן הפרסים המרכזית ע"ש הגרי"ח סנקביץ זצ"ל, ע"י איחוד מוסדות גור בא"י

— מאת כתב "המודיע" —

בסעודה מצוה חגיגית שנערכה ליד שלהתנות, עורכים באולם "[illegible]" בירושלים, בהשתתפות ראשי ישיבות, רבנים, ר"מים ומנהלים ומנהלי מוסדות התורה של חסידי גור בא"י, צויינה הקמת קרן הפרסים המרכזית של איחוד מוסדות גור בא"י, ע"ש הגאון החסיד רבי יעקב חנוך סנקביץ זצ"ל שכיהן כראש ישיבה "שפת אמת" בירושלים במשך כשלושים שנה.

באי התקופה הראשונה של ימי הישיבה הגדולה "שפת אמת" בירושלים, צ"ל כ"ק מרן בעל ה"אמרי אמת" זצוק"ל, ליווה את הישיבה על כל גלגוליה, כשלנגד עיניו חוב קודש, על פי ציווי רבו האדמו"ר זצוק"ל, לדאוג לביסוס הישיבה והתפתחותה על כל הצרכים שלה.

הגרי"ח נרתם מיד למילוי המשימה בדביקות עילאית, כשאת כל כישוריו ומרצו הרב הוא מפעיל לביסוס הישיבה ולרווחת תלמידיה.

יחד עם גדלותו העצומה בכל מכמני התורה והחיות הרבה ששאב הקרין באמירת שעוריו בפני תלמידי הישיבה המדיין בכהרין, לא חסך כל מאמץ לנשיאה בעולם הגשמי של הישיבה, כדי לאפשר קיומה והתפתחותה.

בד בבד עם פעילותיו זו והיותו עסקן צבורי הנענה לכל דבר שבקדושה, היה הוא כאב רחום לכל תלמיד ותלמיד ובעיקר ניכרה פעילותו זו בקרב פליטי השואה להם התמסר בכל נפשו ומאודו ודאג לכל מחסורם עד אשר בנו בית נאמן בישראל.

כמצבת זכרון לדמות רבת אנפין זו, נדבה לבו של בנו הר' יחיאל סנקביץ-נרקיס, להציב יד ושם לאביו הגדול, בהקמת קרן פרסים מרכזית במסגרת איחוד מוסדות התורה של חסידי גור בא"י, שתשמש כעדוד והמרצה לתלמידי המוסדות לעלות ולהעלות בתורה ובחסידות.

לציון הקמת הקרן והתחלת פעילותה, נערכה סעודת מצוה חגיגית, בה השתתפו ראשי ומנהלי מוסדות התורה של חסידי גור, בני המשפחה ואורחים נכבדים.

את מסכת הברכות פתח הרב מאיר עוזרוה איינפלד מנכ"ל איחוד מוסדות גור בא"י. הרב איינפלד העלה קוים לדמותו רבת האנפין של הגרי"ח סנקביץ זצ"ל, שבראש הבנה [illegible] שנה להסתלקותו, ובירך את בנו הר' יחיאל ויתר בני המשפחה על היוזמה הברוכה להתעלות בתורה וחסידות.

הגאון רבי פנחס מנחם אלתר ראש ישיבת "שפת אמת" והיו"ר איחוד מוסדות גור בא"י, סיפר על ראשית דרכה של ישיבת "שפת אמת" בירושלים על כל גלגוליה וכאשר תפס אביו כ"ק מרן בעל ה"אמרי אמת" זצוק"ל את האיש המתאים שישא בנטל קיומה הרוחני והגשמי של הישיבה, הטיל את המעמסה על שכמו של הגרי"ח זצ"ל, שיחד עם גדלותו העצומה בתורה ובחסידות, היו לו התכונות המיוחדות של עסקן ואיש צבור נמרץ.

הגרפ"מ אלתר אמר כי המספר שלושים קשור מספר פעמים במעמד הזה, שלושים שנה כיהן הגרי"ח כראש ישיבה. שלושים שנה עברו מיום עלות נשמתו לגנזי מרומים, ועתה, שלושים שנה מפטירתו, קוצרים אנו את הפירות שזרע, כאשר מונים אנו שלושים מוסדות תורה של חסידי גור ברחבי הארץ המתנוססים לשם ולתפארה. במקומות שלא חלמנו על ישוב חרדי כלשהו, קמו ומתנהלים היכלי תורה וחסידות הנוססים ובמרכזם מוסדות התורה המפוארים: צפת, חצור, אשדוד, תל אביב, חיפה ועוד; בכל אלה קמו לתפארה מרכזי תורה וחסידות.

הגאון ברך את הר' יחיאל נר־קיס-סנקביץ על שנשאו לבו להקים קרן פרסים ע"ש אביו וציין את החשיבות הרבה שיש לחלוקת הפרסים, דבר המעודד את התלמידים לעלות ולהתעלות בתורה וחסידות.

תודה מיוחדת נתן לנדבן [illegible]

[illegible]

(המשך בעמוד ד)

מכתבים למערכת

שוקולד מריר אינו פרווה

[redacted] "השוקולד המריר של עלית". בסוף הכתבה היה ציטוט של מנכ"ל עלית ההוא אומר "באירופה נהוג לאכול 85 אחוז שוקולד חלב ורק 15 אחוז שוקולד מריר ואילו בארץ נהוגים לאכול 60 אחוז שוקולד חלב ו־40 אחוז שוקולד מריר כיון שהציבור הדתי אינו אוכל שוקולד עם הלב".

ציטוט זה כפי המנכ"ל יכול להוות מכשול גדול לציבור בגלל שמצב אנשים יודעים שהרבנות נהגת בכל המפעלים בהשגחתם בארץ לכתוב על מוצרים שהם פרווה המלים "כשר למאכלי בשר וחלב" או "פרווה" ואם זה לא כתוב זה לא פרווה. גם על השוקולד המריר של עלית לא כתוב "פרווה" ולמרות שעל רשימת המרכיבים לא מופיע שום דבר חלבי, (ורשימה זו גם מכשול), השוקולד אינו פרווה ועל כל יהודי להזהר.

יש להדגיש שרוב המוצרים של עלית שיש בהם שוקולד אינם פרווה ויש בהם תערובת חלב, גם ופלים, חטיפים וסוכריות גם אם הם מריר. אם לא צויין עליהם בפירוש שהם "פרווה".

מלי טרבלו
ירושלים

תועלתה של שיחת שכנים בחדר המדרגות

בקשר לויכוח שנתעורר בענין המגודים בסביבה חילונית ברצוני להעיר על כמה נקודות.

היהדות החרדית לא מורכבת מתושבי ב"ב או השכונות החרדיות בערים אחרות בלבד. יהודים חרדים גרים בכל מקום ומגדלים שם דורות לתפארת ואף משפיעים על סביבתם.

ודאי שיהודי חרדי הודק אבנים או צועק "שבת" על שכנו — גודר אחריו זלזול ושנאה התגרוית. אך יהודי ירא שמים היודע לקיים שם שמים — מהוה [illegible] ותורבית לסביבתו וגודר [illegible] בכבוד והערצה ואף משפיע למצוות ומעשים טובים.

שכני לבנין שנמנה עם היידצים לבאר שחת, חושב היום להכניס את ילדיו לביה"ס דתי. כי ראה לפתע שהילדים הדתיים מלאים חכמה, ערכים, כבוד הורים וכו'.

שכן אחר הפסיק לפתוח את הטלוויזיה בשבת, כי לא יפה להרגיז שכן. ושכן שלישי החל לשמור על טהרת המשפחה לאחר שיחה שהחלה בחדר המדרגות.

וכבר אמר ר"א בשם ר"ח ת"ח מרבים שלום בעולם... "א"ת בניך אלא בונך". אולי בונך מרמז על שכנים בבנין?

יהודה שטרן
ערד

* * *

עשות משפט ואהבת חסד

בפרוס ימי הסליחות והתשובה נתעוררתי לכתוב לכם מכתבי דלהלן. בזמן האחרון נתברכנו בס"ד בהרבה ספרים וספרונים המדברים בקשר מצוות שבין אדם לחבירו. וטובים הם ורצויים מאד. ברם רובם ככולם מדברים באופן החיובי של אהבת חסד, והנה זה עתה נקלע לידי קונטרס חרשני ביותר בשם "מפגעי היחיד ברשות הרבים" המדבר גם כן בקשר למצות שבין אדם לחבירו, אולם בכיוון השלילי דהיינו לא לפגוע בחבירו ולרבים בבחינת "עשות משפט" ומהפסוק של הנביא מיכה נראה באמת שעשות משפט הוא קודם לאהבת חסד וברצוני להודיע בזה בשער בת רבים שהקונטרס הנ"ל הוא חינוכי מאד בזמננו, כשהחוצפה שולטת בראש כל חוצות, ועשות משפט נמצאת בבחינת "מצוה שאין לה דורשין" ויתכן מאד שהיא אחת מהגורמים החשובים לאי האחדות השוררת במחננו, כשהנוער וגם המבוגרים חיים ו"נושמים" אוירה זו של הפקרות, שזה נגע אפילו למנבים של פיקוח נפש, כשנכים וקשישים ואמהות ועגלות ילדיהן נאלצים לרדת לכבישים הסואנים בסיבת חסימת המדרכות כפי שהמחבר מרחיב להסביר בקונטרס הנ"ל.

א. י. בערינשטיין
ק. צאנז
ירושלים

* * *

הזהר מפני הרמאים

ראיתי שמוכרים בחנויות שעוני קיר שהם חיקוי של הפירמה הידועה "סייקו". ויכולים להבחין בהם כי "סייקו" כתובים באנגלית SEIKO ועל השעונים האלה רשום עליהם SIEKO ועל הקונים להזהר מזיופים.

יעקב יחזקי' פיש

* * *

במקום להרחיב שיטפל בקיים

קראנו ב"המודיע" מיום חמישי שעבר שסגן שר העבודה והרווחה. ח"כ הרב פנחסי מתכוון להרחיב את חוק שעות העבודה והמנוחה. אי־אפשר שלא לשאול, מדוע סגן השר ממהר לקפוץ ולהרחיב את החוק, בשעה שגם את החוק המצומצם לא אוכפים אלא עוקפים?

הקניון ברמת־גן — פותח בשבת, למרות שעפ"י חוק שעות העבודה והמנוחה הנוכחי צריך להיות סגור. כך האיצטדיון, כך קולנוע היכל ועוד אלפי חלולי שבת. במקום להתייהר באויר על מגמות להרחיב, עדיף היה, אם סגן השר הנושא באחריות יתפוס יוזמה לאכוף את חוק שעות העבודה והמנוחה הקיים.

דוד ארלנגר
בני ברק

כדאי להגיע אל "רפאלי"
רח' עקיבא 115 בני ברק

[illegible] 2 x ש"ח
[illegible] 13 ש"ח x 2
[illegible]
דגמים נהדרים כדאי לבוא לראות ולקנות!
[illegible] 4 x ש"ח
[illegible] 2 x ש"ח
[illegible] 2.50 ש"ח בלבד

מבחר רב של תכשיטי זהב ופנינים
דגמים מרהיבים עיצובים יפהפיים
הנחות להן, כדאי לבוא מכל הארץ

להתראות
"רפאלי" עקיבא 115 בני ברק

רעב של פוליטיקה בין לעולם

[illegible] של תנובה חקלאית [illegible] בשבע שנים של התפתחות חקלאית

[illegible]

[illegible]

הודו שוחה במים כבדים

המסתורין בפעילותה הגרעינית של הודו

מאת [illegible]

[illegible]

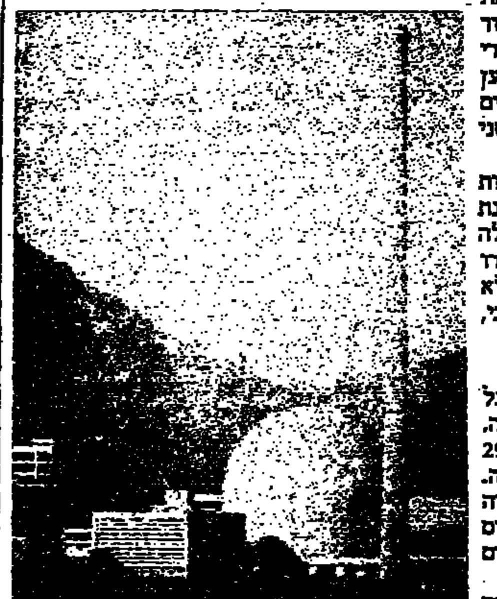

יש להדגיש בקשר לכך שלהודו, מדינת המוגנים התלקחות גרעינית לא הפריך לראשונה בין המעצמות. לדעתם יהיה זה סכסוך גרעיני מקומי ומוגבל שיפרוץ בין שתי מדינות קשות יותר, וסכסוך זה הוא שיהרס והמפעל בלי מעצור. מילהולין מעריך שצפוי, כאשר שלושה מכוריה פועלים ללא פיקוח בינלאומי, יש בידי הודו לייצר כ־15 כלי נשק גרעיניים בשנה.

[illegible]

והכרטיס הכחול ישלח לביתך.

גש את שהותך בבנק וחתום בו במקום על הוראת קבע לתוכנית המנויים של מפעל הפיס. בכל בנק ממתין לך דוכן החתמה של הכרטיס הכחול. מלא את טופס ההצטרפות, מסור אותו בדלפק הקבלה והכרטיס הכחול ישלח לביתך. יותר לא תצטרך לגשת לנקודות המכירה של רב פרס מצטבר. הפרס הענק יגיע אליך לבנק!

תוכל גם להצטרף בחיוג טלפון: חייג 03-383838 24 שעות ביממה או 03-204603, בין 08:30-16:00, מסור את מספר כרטיס האשראי שלך ואתה מנוי.

הכרטיס הכחול למי שיכול

חתום בבקשה.

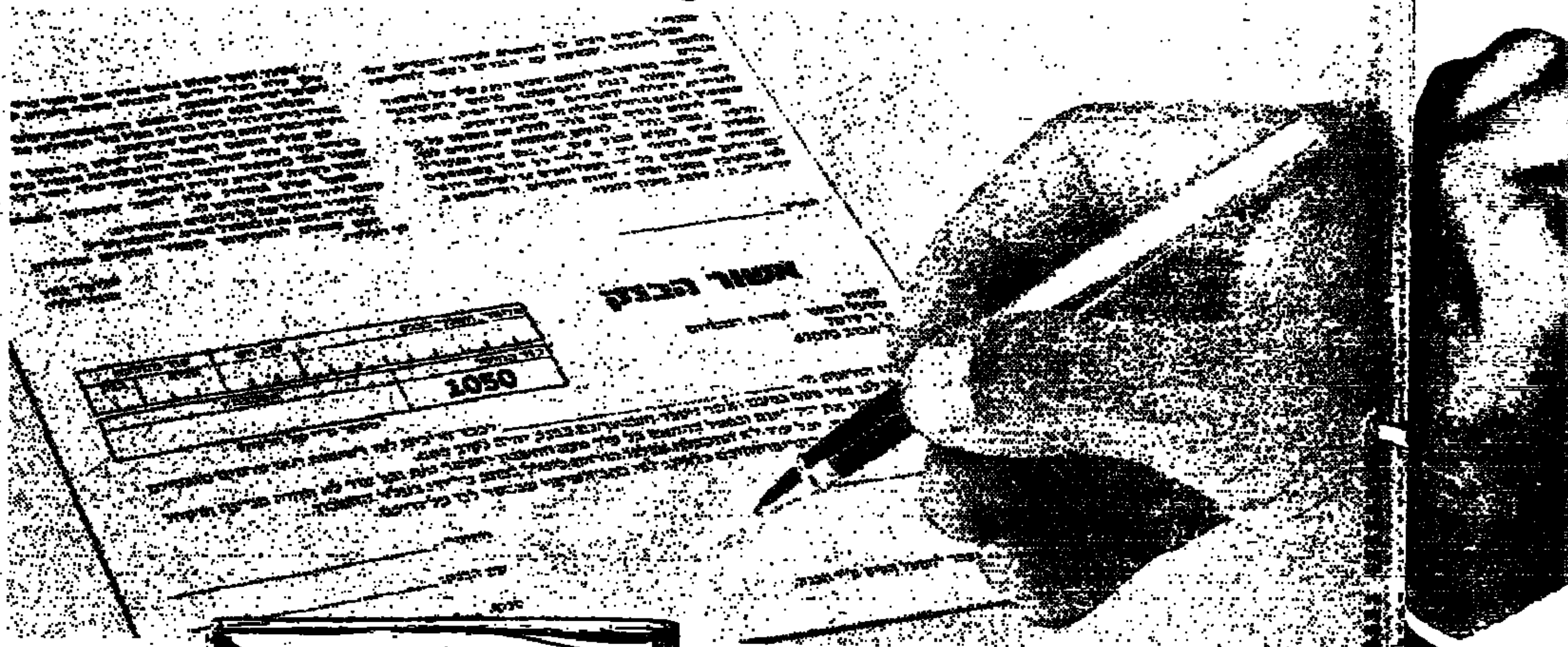

בצלאל לנ

400

הרב

עצרת התעוררות לזכר חללי טורקיה

ביום ראשון י"ז אלול תשמ"ו התקיימה עצרת התעוררות לזכרם של הקדושים שנהרגו בבית כנסת בסלונקי שבטורקיה.

העצרת נפתחה באמירת תהי־לים בבית הכנסת לצרת היהודים ולאחר"כ התקיימה אמירת סליחות מפי החכם מנשה לוי בהמשך נערכה תפילת מנחה ברוב עם

ולאחר מכן פתח רב בית הכנסת הרב יוסף שרגא בדברים על מצב עם ישראל בארץ ובגלות מוקף שונאים בגשמיות וברוחניות.

כבוד ראש ישיבת פורת יוסף הרב הגאון רבי יהודה צדקא שליט"א הלהיב את הקהל בדברים חוצבי להבות להתעוררות לתשו־בה ותיקון המצב.

הגאון עובדיה יוסף שליט"א הראשון לציון המשיך בדברי תורה משלים ומוסרים לקראת הימים הנוראים הממשמשים ובאים.

ראש מוסדות אור החיים הרה"ג ראובן אלבז שליט"א אמר שהמקרה המזעזע שאירע בטור־קיה בסלונקי בתחילת חודש אלול זה בבחינת קול שופר גדול שתוקע הקב"ה בעולמו לעורר את עמו לתשובה שלימה.

הרב הוסיף בשם רבו הגאון רבי בן ציון ברוק זצ"ל שחודש אלול הוא בבחינת שאגת אריה "אריה שאג מי לא יירא" אבל צריכים לא להיות חרשים ולשמוע את קול השאגה. והעיקר הוא להתחזק בלימוד התורה הקדושה שרק זה הפתרון לכל בעיות ישר־אל.

הערב הסתיים בתפילת ערבית רבים ציינו, שמן הראוי היה לע־רוך כנס זה בשיתוף כל העדות כנס עולמיו ומרכזי לחיזוק ותיקון עם ישראל.

● ביירות — הרדיו "קול ההר" מסר כי צה"ל וצד"ל סגרו ביום ב' את כל המעברים בכיוון רצועת הגבול, כולל נמל נאקורה. (ע"מ)

הערב חלוקת פרסים מרכזית לתלמידי תלמוד תורה כתב סופר בירושלים

בתלמוד תורה כתב סופר בי־רושלים יחגגו הערב ברב פאר והדר חלוקת פרסים מרכזית לעשי־רות התלמידים המצטיינים של הת"ת אשר נבחנו על מאות דפי גמרא ועשרות פרקי משניות בע"פ. לערב זה קדמו סדרת מבחנים בכתב ובע"פ שנערכו ע"י רבנים וראשי הישיבה אשר התרשמו עמוקות מרוחב הידיעות של התלמידים באיכות ובכמות כאשר מסיימי הת"ת תלמידי כתה ט' נבחנו בהצלחה רבה על למעלה ממאתיים דפי גמרא בע"פ כל מסכתות קידושין, בבא קמא, ומ־כות. וצעירי הצאן תלמידי כתה ד' נבחנו בהצלחה רבה על כל משני־ות סדר מועד עם הלשון בע"פ.

לקראת המסיבה קושט אולם הת"ת וסביבתו באורות צבעוניות ובכרזות מיוחדות המודיעים על הכנה רבה לקראת חלוקת הפרסים כמו"כ הוכנה מקהלת תלמידי הת"ת שינעימו את הערב.

את המסיבה יפארו רבנים וראשי ישיבות ואישי ציבור אשר כבר הבטיחו את בואם למעמד הנכבד שתתקיים בראשות נשיא המוסדות הגה"צ מהר"י סופר שליט"א גאב"ד וד"מ ערלוי.

מועצת הכשרות של אגודת ישראל — מחלקת השמיטה
רח' פרס 2 * ירושלים * טלפון 227254

לקראת שנת השמיטה

לתועלת הציבור אנו מביאים בזה את הדינים בנושא

"הטיפול השוטף בעציצים בבית

בשנת השמיטה, שמהם דינים אשר הם אקטואליים בימים אלו בהכנות לקראת שנת השמיטה

הַטִּפּוּל הַשּׁוֹטֵף בַּעֲצִיצִים בַּבַּיִת

דין עציץ בשדה

א. אָסוּר לִזְרֹעַ אוֹ לִשְׁתֹּל בִּשְׁנַת הַשְּׁמִטָּה אֲפִלּוּ בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב.

ב. גִּדּוּלִים בַּעֲצִיצִים שֶׁאֵינָם נְקוּבִים אֵין בָּהֶם אִסּוּר סְפִיחִין (דִּינֵי סְפִיחִין יְבֹאֲרוּ לְהַלָּן). וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁאַף בַּעֲצִיצִים נְקוּבִים הָאִסּוּר אֵינוֹ חָל.

ג. הַטִּפּוּל הַשּׁוֹטֵף בִּצְמָחִים שֶׁבֶּעָצִיץ יֵעָשֶׂה בְּהֶתְאֵם לַמְבֹאָר בְּפֶרֶק "הַטִּפּוּל הַשּׁוֹטֵף בְּגִנּוֹת־נוֹי".

דין בית

ד. אָסוּר לִזְרֹעַ אוֹ לִשְׁתֹּל בִּשְׁנַת הַשְּׁמִטָּה אֲפִלּוּ בְּבַיִת וּבְכָל מָקוֹם מִקְרֶה שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִזְרֹעַ בּוֹ.

ה. לְפִיכָךְ גִּנָּה הַנִּמְצֵאת מִתַּחַת לְבַיִת, אָסוּר לִזְרֹעַ וְלַעֲבֹד בָּהּ. טִפּוּל הַגִּנָּה יֵעָשֶׂה בְּהֶתְאֵם לַמְבֹאָר בְּפֶרֶק "הַטִּפּוּל הַשּׁוֹטֵף בְּגִנּוֹת־נוֹי".

עציץ שבבית

ו. יֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ לְהִמָּנַע מִלִּזְרֹעַ אוֹ מִלִּשְׁתֹּל אֲפִלּוּ בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב הַנִּמְצָא בְּתוֹךְ בַּיִת, וּבִפְרָט בְּצִמְחֵי־נוֹי, שֶׁאֵין בָּזֶה הֶפְסֵד נִכָּר; וְיֵשׁ מַתִּירִין.

ז. צֶמַח הַנִּמְצָא בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב בְּבַיִת, מֻתָּר בִּמְקוֹם הַצֹּרֶךְ לְבַצֵּעַ בּוֹ מְלָאכוֹת דְּרַבָּנָן הַדְּרוּשׁוֹת לוֹ, אַף לְדֵעוֹת הַמַּחְמִירוֹת וְאוֹסְרוֹת לִזְרֹעַ בְּעָצִיץ זֶה.

דין עציץ שאינו נקוב

ח. עָצִיץ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רַק נֶקֶב קָטָן בְּיוֹתֵר לְצֹרֶךְ הוֹצָאַת עֹדֶף הַמַּיִם, נֶחְשָׁב כְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב; אֲבָל אִם יֵשׁ בֶּעָצִיץ נֶקֶב גָּדוֹל יוֹתֵר — כְּפִי שֶׁמָּצוּי בְּרֹב הָעֲצִיצִים — הֲרֵי הוּא כְּעָצִיץ נָקוּב, וְדִינוֹ כְּגָדֵל בְּקַרְקַע. אִם עָשָׂה הֶפְסֵק בֵּינוֹ לַקַּרְקַע — נֶחְשָׁב כְּאֵינוֹ נָקוּב. (סוּג הַהֶפְסֵק — רְאֵה לְהַלָּן).

ט. רִצְפַּת הַבַּיִת, לְדַעַת רֹב הַפּוֹסְקִים אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת הֶפְסֵק בֵּין הֶעָצִיץ לַקַּרְקַע, לָכֵן הָרוֹצֶה שֶׁהֶעָצִיץ שֶׁבְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יִהְיֶה נֶחְשָׁב כְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב, חַיָּב לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק בֵּין הֶעָצִיץ לָרִצְפָּה.

י. כְּדֵי שֶׁיֵּחָשֵׁב הַצֶּמַח כְּגָדֵל בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב, יֵשׁ לְהַקְפִּיד גַּם עַל חֹמֶר הֶעָצִיץ, שֶׁיִּהְיֶה הֶעָצִיץ עָשׂוּי מֵחֲמָרִים דִּלְהַלָּן:

1) בִּגְדוּלִים רַב־שְׁנָתִיִּים (שֶׁתְּקוּפַת הַגִּדּוּל הִיא מִסְפַּר שָׁנִים), הַנֶּחְשָׁבִים כְּאִילָן, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הֶעָצִיץ עָשׂוּי מַתֶּכֶת; וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁמּוֹעִיל אַף עָצִיץ מֵעֵץ. וְכֵן בְּמִקְרֶה שֶׁיֵּשׁ צֹרֶךְ בְּהֶפְסֵק בֵּין הֶעָצִיץ לַקַּרְקַע, יֵשׁ לְהַקְפִּיד שֶׁהַהֶפְסֵק יִהְיֶה מִמַּתֶּכֶת; וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁמּוֹעִיל אַף הֶפְסֵק מֵעֵץ.

2) בִּצְמָחִים חַד־שְׁנָתִיִּים (שֶׁאֵינָם מִתְקַיְּמִים יוֹתֵר מִשָּׁנָה) אוֹ מִינֵי גִּדּוּלִים שֶׁאֵינָם בִּכְלַל אִילָן — הִכְרִיעַ מָרָן הַ"חֲזוֹן־אִישׁ", כִּי אֵין הֶבְדֵּל מִמָּה עָשׂוּי הֶעָצִיץ אוֹ הַהֶפְסֵק, וְלָכֵן יָכוֹל הֶעָצִיץ לִהְיוֹת אַף מֵחֶרֶס, מֵעֵץ, מִפְּלַסְטִיק אוֹ מִמַּתֶּכֶת.

יא. בֵּין בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב וּבֵין בְּעָצִיץ נָקוּב שֶׁשָּׂמוּ דָּבָר הַמַּפְרִיד בֵּינוֹ וּבֵין הַקַּרְקַע כִּדְלְעֵיל, צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִבְלֹט חֵלֶק מֵהַצֶּמַח מִחוּץ לְדָפְנוֹת הֶעָצִיץ, אוֹ מִחוּץ לַדָּבָר הַמַּפְרִיד בֵּין הֶעָצִיץ לַקַּרְקַע; וְאִם בָּלַט, נֶחְשָׁב כָּל הַצֶּמַח כִּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע.

לְפִיכָךְ הָרוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה הַצֶּמַח שֶׁבְּבֵיתוֹ נֶחְשָׁב כְּגָדֵל בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב, יֵשׁ לוֹ לִדְאֹג שֶׁיְּהֵא דָּבָר חוֹצֵץ בֵּין כָּל הַצֶּמַח לַקַּרְקַע.

יב. אָסוּר לְהוֹצִיא מִן הַבַּיִת עָצִיץ הַנִּמְצָא בַּבַּיִת. כְּמוֹ־כֵן אָסוּר לְהָסִיר תִּקְרָה אוֹ לִפְתֹּחַ גַּגּוֹן הַמָּצוּי מֵעַל הֶעָצִיץ. הוֹאִיל וּמַעֲשִׂים אֵלּוּ נֶחְשָׁבִים תּוֹלְדוֹת זוֹרֵעַ, כִּי הָאֲוִיר מוֹסִיף לְגִדּוּל הַצֶּמַח.

יג. אָסוּר לְסַלֵּק חֲצִיצָה שֶׁבֵּין עָצִיץ לַקַּרְקַע. שֶׁאַף דָּבָר זֶה תּוֹלֶדֶת זוֹרֵעַ הוּא. וּלְכַתְּחִלָּה רָאוּי אַף לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהַנְמִיךְ עָצִיץ נָקוּב מִלְמַעְלָה לְמַטָּה.

יד. אִם עוֹבֵר דִּירָה בִּשְׁנַת הַשְּׁמִטָּה, יַעֲשֶׂה שְׁאֵלַת־חָכָם כֵּיצַד לְהַעֲבִיר אֶת הָעֲצִיצִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.

טו. גִּדּוּלֵי מַיִם אֲסוּרִים בִּשְׁנַת הַשְּׁמִטָּה, לָכֵן לְדַעַת הָאוֹסְרִים לִזְרֹעַ בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב אֲפִלּוּ בְּבַיִת (רְאֵה סָעִיף ב) יֵשׁ לְהִמָּנַע מִלְּהָנִיחַ גַּרְעִין שֶׁל פְּרִי (כְּגוֹן גַּרְעִין אֲבוֹקָדוֹ) בְּצִנְצֶנֶת מַיִם.

מתוך ספר "דיני שביעית" שי"ל ע"י "דגל ירושלים" במסגרת אגודת ישראל בירושלים

ועד השמיטה

מחקר רפואי הוכיח כי עישון סיגריות גורם שבץ

לונדון — חוקרים רפואיים חשפו ביום רביעי עדות חדשה לכך שעישון סיגריות גורם "שבץ לב".

בדו"ח שפורסם ב"ניו אינגלנד ג'ורנל אוף מדיסין" אומרים החוקרים כי מחקר שעשו של 1,872 גברים הראה כי הסיכוי אצל גברים שהפסיקו לעשן שיקבלו שבץ יורד מ־50 אחוז. שבץ זה נחשב לגורם השלישי בחשיבותו בגרימת מוות באר"ה"ב, לאחר סרטן ומחלות לב.

המעניין הוא שהממצאים האלה פורסמו בזמן ששכיחות מקרי המוות כתוצאה משבץ ירדו ביותר מ־30 אחוז בין השנים 1968 ל־1976. את הירידה הזאת ייחסו למאמצי הרופאים להשתלט על לחץ דם גבוה, שהוא הסיכון העקרי לקבלת שבץ.

המחקר החדש הראה כי ללא כל יוצא מן הכלל למעשני סיגריות שכיחות קבלת שבץ גדולה יותר מאשר אצל לא מעשנים, מבלי להתחשב בסוג הסיגריות.

החוקרים אומרים כי הסיגריה מחריפה את סכנת קבלת השבץ בכך שהיא מגדילה את לחץ הדם, מצמצמת את מעבר דרך כלי הדם ולמרות היא יוצרת גם קרישי דם במוח.

כפי שנמסר נאמר במחקר, בין היתר, כי אנשים שנמנעים מעישון בשבת צפויים פחות לשבץ לב ו/נזקים מסיגריות מאשר אחרים.

נחנך בי"ח ראשון מסוגו לילדים

בי"ח ראשון מסוגו בארץ לילדים נחנך ביום ג' בין כתלי בית החולים רמב"ם בחיפה.

בית החולים לילדים הוא על שם יצחק מנשה מאיר ז"ל שמ־עזבונו הוקם הבנין.

בעת חנוכת בית החולים נמסר, כי עד כה הושקעו בבניתו 3,7 מיליון דולר. הבנין מתנשא לגובה של 5 קומות ועם 6 מחלקות שונות ובהן 106 מיטות אישפוז.

מנהל בית החולים לילדים, פרופ' מתי ולצר אמר בעת חנוכת הבנין, כי הקמת בית החולים לילדים הינו רעיון שאומץ מאר־ה"ב, בבית חולים זה מטופלים הילדים גם בטיפולים פסיכולוגים וזאת כדי למתן את התנהגותם ... אשפוזם. בכל קומה חדרי לימודים ומישחק, כתוך כך נחנך בשטח בית החולים רמב"ם גן נוי על שם ליאון ומרילין קלינגהופר ז"ל. לחנוכת הגן הגיעו בנותיהם במ־יוחד מארה"ב.

כזכור נרצח ליאון קלינגהופר בידי מחבלים על סיפון האניה אקילה לאורה, ורעיתו מרילין נפטרה לפני מספר חודשים. (עתים)

מכשיר חדש גילה ריכוזים גבוהים של גופרית באזור כפר אתא

מכשיר חדש לניטור לגופרית דו־חמצנית הוצב בקרית בתום (ליד כפר אתא) ונתוניו זמינים החל מחודש יוני. הריכוזים שנמדדו ביוני 1986 מצביעים על ריכוזים גבוהים של גופרית דו־חמצנית באזור כפר אתא (הריכוז החצי שעתי המירבי מגיע ל־87 אחוז מהתקן הסטטיסטי — 0.3 חל"מ). על כך נמסר מטעם השירות לשמירת איכות הסביבה במשרד הפנים.

בכל חודשי החורף נרשמו בחיפה ריכוזי גופרית דו־חמצנית החורגים מן התקן הסטטיסטי לממוצע חצי־שעתי. בחודש אפ־ריל היה מספר החריגות גבוה במ־יוחד ובארבעה תחנות ניטור באזור חיפה נמדדו ריכוזים של גופרית דו־חמצנית הגבוהים מהתקן החצי־שעתי המוחלט (0.6 חל"מ).

לאחר שבתחנות הניטור בנוה שאנן בחיפה נרשמו כ־12.4 בש־עות הבוקר המוקדמות ערכים גבוהים של גופרית דו־חמצנית, הפעיל מנהל היחידה לאיכות הסביבה באיגוד ערים אזור חיפה ("הרשות המפקחת" על מקורות הזיהום העיקריים במפרץ חיפה, בתוקף הצווים האישיים שפרסם שר הפנים על פי החוק למניעת מפגעים) את מערכת הבקרה לס־חוגן.

(המכ"ס, אשר פרושה מתן הוראות להתנעת הכח ולבתי הזיקוק לנפט בחיפה לעבור לשימוש במ־זוט דל גופרית). באותן השעות נרשמו ריכוזים גבוהים של גופרית דו־חמצנית גם בתחנת הניטור בשוק תלפיות ובתחנות הניטור המופעלות על ידי חברת החשמל (בתל־עמל, נוה־שאנן, בן־דור, והכרמל המרכזי). סה"כ נרשמו ב־12.4 בתחנות הניטור של חברת החשמל במפרץ חיפה 12 ריכוזים של גופרית דו־חמצנית הגבוהים מן התקן הסטטיסטי החצי־שעתי, מהם שתי חריגות מן התקן המוחלט.

ברור כי הפעלת המכ"ס ביזמת איגוד הערים אזור חיפה מנעה באותו יום תנאי איכות אויר גרו־עים יותר. מעורך כי בתחנות הני־טור בנוה שאנן הפעלת המכ"ס מנעה בהוראות לפחות שש חריגות מן התקן הסטטיסטי החצי־שעתי לגופרית דו־חמצנית (כלומר, לפחות עוד שלוש שעות של רמות זיהום הגבוהות מן התקן).

בירושלים נרשמה בתקופת הדיווח חריגה אחת מתיקני הס־ביבה וזאת לגבי ריכוזי האוזון שעברו את התקן הממוצע (120 חל"ב ממוצע חצי־שעתי).

בפתח תקוה נרשמו ארבעה ריכוזים של פחמן חד־חמצני הג־בוהים מן התקן הסטטיסטי השמונה־שעתי (10 חל"ם), מהם חריגה אחת מן התקן המוחלט (17.5 חל"ם).

באזור אשדוד, על פי דוח חברת החשמל, היו מספר החרי־גות באביב ותחילת הקיץ (עד סוף יוני 1986) דומה למספרם בתקופה המקבילה אשתקד.

עודף במספרם של טכנאי שיניים בארץ

תקנות חדשות שייכנסו לתוקפן ב־26 באוקטובר קובעות, כי במקצוע טכנאות השיניים יוכלו לעסוק רק בעלי רשיון מטעם משרד הבריאות, והעיסוק במקצוע ייאסר על מי שאינו מורשה לכך. התקנות התקשנה התפרסמו בקובץ התקנות של "רשומות" מאפריל 1986, ובהן מוגדרים תחומי העבודה של טכנאי השיניים.

זאת מסר יו"ר אגודת טכנאי השיניים בישראל, דוד זבורובר, במסיבת עתונאים.

לפי התקנות יוצאו רשיונות לטכנאים בפועל, העוסקים במק־צוע לפחות 5 שנים, בארץ או בחו"ל, או לבוגרי קורס טכנאי שיניים. הטכנאים יחולקו לפי די־רוג מקצועי ל־4 דרגות לפי התחו... שלהם. התקנות גם קובעות מי רשאי להיות עצמאי ולהעסיק טכנאים שכירים.

עוד נמסר, כי מנכ"ל משרד הבריאות ימנה ועדה בת 5 חברים, הכוללת שני טכנאים, אשר תבחן את אלה שסיימו את לימודיהם במסלולי הכשרה שונים.

לפי התקנות מוסמך מנכ"ל משרד הבריאות לבטל רשיון אם בעליו הורשע בעבירה לפי פקודת הרופאים או בגלל חוסר יכולת או רשלנות.

הזדמנות לקראת החגים

היום תתקיים מכירת בגדי נשים וילדים חלוקים ועוד

— תוצרת חוץ —

במחירים זולים

בבית וגן רח' החיד"א בתלמוד תורה משנה

4.30-9 בערב

הוקמה קרן

(המשך מעמוד ג')

מכח הזינוק המיוחד לו זכה בבית אביו. הרי"ל רייכבורד פנה אל הנוכחים בקריאה ללמוד מהגרי"ח ולהרתם לעסקנות לה אנו זקוקים ביותר בכל תחום. מוסדות התורה נמצאים במצב חמור ובידינו לסייע להם את נראה את חשיבות הדבר תישא בעול.

הרב נחום קרנבייטר מנכ"ל ישיבת חידושי הרי"ם תל־אביב־עיר, עמד על חשיבות הענקת פרסים כעדוד והמרצה וסיפר כי בישיבת חידושי הרי"ם הקימו קרן פרסים והדבר נשא תוצאות ברוכות ביותר והביע ברכתו למקימי הקרן שיזכו לראות בהשגת מטרותיו הנעלות. הרה"ג ר' שמואל דוד גרוס, רבה של קרית חסידי גור באשדוד, ציין את גדלותו בתורה של הגרי"ח, דבר הניכר ביותר מתוך ספריו המלאים עמקות ואמר כי אין ספק שגם קרן הפרסים תביא להגדיל תורה ול־האדירה.

מייסד קרן הפרסים הר' יחזאל נרקיס־סנקבייץ סיפר על מסירותו של אביו לישיבת שפת אמת וד־ביקותו בכ"ק מרן אדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" זצוק"ל וסיפר כי זה מספר שנים הוא חושב ומהרהר במה יוכל להנציחו ולפאר את שם אביו, על העלאת הרעיון של קרן הפרסים, דבר שיפאר את מוסדות התורה של חסידי גור ואת תלמי־דיהם השוקדים על התורה ועל העבודה ו"קנאת סופרים תרבה חכמה".

בסיומה של סעודת המצוה העביר מרכז קרן הפרסים הרב דוד מנ־דלבוים הנחיות לכל ראשי המוס־דות וחוזר על מטרות הקרן ופעי־לותו.

מרכז אגודת ישראל ירושלים ת"ו
לשכת המס

הודעה

תלמיד יקר! הידעת? שתמורת 14.50 ש"ח אתה יכול בע"ה לבטח עצמך בקופ"ח.

חבר ואוהד! מקומך אתנו!

הצטרף לקופ"ח במסגרת תנועתנו.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

המזכירות

הסתדרות צעירי אגודת ישראל
סניף פתח תקוה

היום יום חמישי, כ"א אלול בשעה 8.00 בערב בבית הכנסת ע"ש רבי חיים עחר, רחוב איכילוב 3

יתקיים

כנס התעוררות

דברים ישמיעו:

הרה"ג ר' **ישראל שרעבי** שליט"א
חבר הרבנות בפתח תקוה

הרה"ג ר' **נתן לנדמן** שליט"א
חבר הרבנות בחולון

הציבור מוזמן!

הרבנות הראשית לירושלים והמחוז
המועצה הדתית ירושלים
מחלקת הכשרות — מהדרין

בס"ד אלול תשמ"ו

הודעה לצבור המהדרין לקראת שנת השמיטה

א. בכל בתי המלון, מסעדות מוסדות ומפעלים, אשר בהשגחתנו, שיש להם תעודת "הכשר למהדרין", ישתמשו בשנת השמיטה בפירות וירקות אשר אין בהם כל חשש איסור שביעית. (ללא היתר מכירה)

ב. בקרב תפורסם על ידנו רשימה של חנויות וירקנים, שיהיו בהשגחתנו, ואשר ישווקו, — ללא הפקעת שערים, — פירות וירקות שאין בהם כל חשש איסור שביעית, בפיקוח מעולה של רבנים ומשגיחים ת"ח ויר"ש.

ג. המעוניינים לארגן אספקה סדירה של תוצרת ללא חשש איסור שביעית וכן מוסדות וארגונים המעוניינים בכך, יפנו למשרדי הרבנות הראשית והמועצה הדתית ירושלים

ד. הנוהגים לכתוב פרוזבול גם בערב שביעית, יכולים לפנות למשרדי הרבנות הראשית לירושלים בימים א—ה.

כתיבה וחתימה טובה
שנת גאולה וישועה

לזכרו של ר' שלמה זלמן דרוק ז"ל

שלמה זלמן הנפלא

ראו מה הבריות אומרות עליו

"בשעה שאדם נפטר מן העולם, הקב"ה אומר למלאכי השרת: ראו מה הבריות אומרות עליו (קה"ר יב)

בהלויה ההמונית של ר' שלמה זלמן דרוק ז"ל, לא רק מלאכי השרת ראו מה הבריות אומרות עליו, אלא אף כל אחד ואחד מאלפי המלווים שצעדו כפופים ושפופים בחוצות ירושלים אחרי מטתו, ראו ושמעו את קינת הה־מונים על בחיר עסקני הציבור שנעקר כמעט בפתאומיות מנופה של ירושלים.

קולות הספדנים שבכו כל אחד בלשונו וכסגנונו את האבידה הג־דולה, הדהדו בעצמה דרך האפ־רכסות האלקטרוניות מעל חומות בתי ירושלים. אולם, ההספדים האמיתיים המקוריים לא עברו דוקא דרך כבלי הרמקולים, אלא נאמרו ונלחשו מפה אל אוזן, מפ־יותיהם של אלפי המלוים שביכו בשפת לב פשוטה ושבורה, את סילוקו של הש"ץ ההמוני שעבר לפני תיבת הציבור קרוב ליובל שנים, בנאמנות ומסירות כה מו־פלגה.

אף אני צעדתי אבל וכואב בין קהל המלוים, הולך ומקונן על שאר־בשר, ידיד מנוער ומעריצה, שנעקר כחותף מהמשפחה ומהצ־בור, והטיתי אוזן קשבת לקהל המספידים מתוך ההמון. כל מלוה הספדן; כל פרט וסיפורו ללא גינוני מדרשים; ללא ציוצוצי לשון וקישוטי מליצות — אלא בשפת לב פשוטה ואותנטית, ללא הליווי של אהדה אמוציונלית לזה שכבר שייך לעולם אחר, ביכו והספידו כל אחד בסגנונו וכבאבו את הנפטר הדגול שכל אחד ראה בו את "מתו מוטל לפניו". העסקן המסור, שכל ימי חייו שייך עצמו לעמך ולפשוטים שבישראל, נתעלה במותו לדרגה של אחד מגדולי הדור "שכולם מתאבלים עליו". כל אחד ראה בו את "מתו" כי הציבור היה חלק מעצמו, והוא עצמו היה חלק מהציבור, בבחינת "עצם מעצמי, ובשר מבשרי".

ר' שלמה זלמן לא היה מאותו סוג העסקנים שישב מעבר למ־כתבה בכורסה מגנדרת, הקשיב בנימוס מאולץ לבעיותיו של זה, שישב ממולו ותינה לפניו את צרותיו. ברגע שהוא שמע במה מדובר וקיבל על עצמו את הטיפול בבעיית הזולת, שוב לא היו כאן שני צדדים. השתדלן והנזקק הם היינו הך. ומכאן ואילך ראה ר' שלמה זלמן בנושא את הבעיה האישית שלו, עם כל המחויבות שבפתרונה, ששוב לא ירדה מסדר יומו עד לפתרונה הסופי.

דפוסי הלשון השכלתניים הש־גורים בפי ההמון בעתות כאלו, פינו הפעם את מקומם להתבטא־יות נדירות שאין האוזן שומעתן בכל יום. כגון חד בדרא בטוהר מדותיו ובנקיון כפיו וכדו'. לצאת מן העולם בנקיון כפיים ובטוהר נפש, אחרי חמשים שנות עסקנות צבורית בעמדות מפתח רגישות ומפתות, זהו שבח מופלג שמעטים מבני העלייה זכו לכך. ואפילו אלו שכן זכו לכך, לא עמדו בנס־יונות ובפיתויים שר' שלמה זלמן עמד בפניהם, ויצא צרוף ומזוקק כבדולח.

במקום להאריך בשבחים. אדלה ואציג אחת מהמון הסיפו־רים והאגדות שהתהלכו כל השנים מסביב למסירותו המופלגת בע־סקנות ציבורית, עד כדי הפקרת עצמו ומשפחתו. ומעשה שהיה כך היה: בימי מלחמת העולם השניה כשהחמיר בארץ המצב הכלכלי, תעשרות זוגות צעירים נשארו מחוסרי פרנסה, נפתח אז פתח הצלה למשפחות רבות בענף לטוש היהלומים שהחל אז להת־בסס בארץ. באגף התעשיה של בית היתומים דיסקין, נפתחה אז מלטשת יהלומים גדולה שהעסי־קה עשרות צעירים מהצבור החר־די, ושימשה עבורם עוגן הצלה לכלכלתם.

בין הצעירים הללו היה גם ר' שלמה זלמן. מכיון שהענף היה חדש בארץ. וטרם נתגבשו דפוסי עבודה מסודרים, התגלעו לעתים תכופות סכסוכי עבודה בין העובדים והמעבידים. העובדים לא היו אז מאורגנים בשום ארגון מקצועי. והמעבידים ניצלו את מצוקתם. צבור העובדים נתנו את עיניהם בר' שלמה זלמן, שהדאגה לזולת היתה טבועה בדמותו וב־נפשו, ובמקום לשבת ליד הפלטות המלטשות את אבני החן, היה יוצא תכופות במשרד מנהל המפעל ומ־יישר ההדורים בסכסוכים התמ־ידיים שנתגלעו במפעל.

בסוף החודש כשחילקו לעוב־דים את משכורתם, שהורכבה מכמות היהלומים שהספיקו לעבד במשך החודש, קיבל גם ר' שלמה זלמן את לוקש המשכורת שלו שהיה קרוב לאפס. וכהגישו לו את הלוקש אמר לו המנהל באירוניה: "את המשכורת שלך עליך לבקש מהקב"ה, שבודאי לא יקפח את שכרך בעולם הבא... והוא היה אז נשוי וטפלי נתלו בו.

הבאתי אחד ממאות הסיפורים שסופרו אחרי מטתו של ר' שלמה זלמן, ובבקורי התנחומים בימי השבעה.

חזו מאן גברא רבא דקמסהיד עליו

ועוד פרט, דוקא מהצד הבלתי ידוע ממורכבות אישיותו. לפני כשנה התקיימה פגישה אצל זקן ראשי הישיבות בדורנו יבדל לחיים טובים, הגאון רבי ישראל גוסטמן שליט"א, בקשר לבעיה קשה והסתבכות משפטית שהישיבה נקלעה אליה בגלל בניה בלתי חוקית. ראש הישיבה כגדול בתורה, נהג שבכל ישיבה שהוא מקיים בכל נושא, הוא פותח את הדיון בחידוש שנ־תחדש לו בסוגיא שהוא עוסק בה. כשסיים ראש הישיבה שליט"א את הרצאת חידושו, נדהמתי מתגובתו החריפה והמ־בריקה של ר' שלמה זלמן, שהתווכח עם הראש הישיבה בהבנה מדהימה ובשליטה מלאה בנושא. כשלחצתי עליו בתום הפגישה. ושאלתיו מנין באה לו השליטה ההוטה בנושא כה מסובך, בהיותו רוב זמנו עסוק בצרכי רבים, גילה לי את "הסוד". שיש לו שעור עיון קבוע עם בנו ותחנו באותה מסכת.

וכשפשטה הידיעה המרה על הסתלקותו, טלפן אלי ראש הישיבה, כולו המום ובקול שבור אמר: ער איז דאך גיווען ממשא צדיק (הלא הכרתיו כצ־דיק גמור).

"הלא אחרי שקיבל עליו את הטיפול בתביעה נגד הישיבה, יכולתי ללמוד ולחדש בשטף וללא הטרדה".

כאיש שכל עתותיו היו מוקד־שים לכלל ולפרט, לא ידע מנוחה מהיא. ולא היתה שנה משעות היממה שהיתה סגורה בפני הפונים אליו. הוא התבטא פעם בבדיחות הדעת שיש לו סיכוי לאריכות ימים. כי כשיבא מלאך המות לקחת את נשמתו, ידחה אותו מעליו בטענה שאין לו זמן אליו. תבא ולא ידע מה נבא. היה זה יומיים לפני שנפל למשכב ממנו לא קם בליל רביעי שהיה קבוע לקבלת קהל, לא הרגיש בטוב וטען שיש לו לחץ נוראי בחזה. התחננו אליו חבריו שילך הביתה לנוח, הוא ענה בחיוך שהיה אופייני לו, וכי אינכם רואים את התור של הפונים הממתין לי, הלחץ הזה של הצבור דוחה את הלחץ שיש לי בחזה...

אבל ההשגחה גזרה אחרת, ולחץ הלב גבר על הלחץ הציבורי.

בחמשים שנות שירותו הציבורי לא יצא לחופשה ולא ידע מנוחה מהי. הפעם האחת והיחידה שיצא למנוחה בעל־כרחו, עבר דרך חדר המיון — אבל הפעם הוא יצא "למנוחות", ואת משפחתו, והמוני ידידיו ומוקיריו ואת ירושלים עירו, עזב לאנחות.

"אבן שלמה וצדק יהיה לך"

לא בכדי נשתרבב ענינה של האבן השלמה בבואנו לבנות בנין מה בדמותו של ר' שלמה זלמן דרוק ז"ל.

כי אכן אבן יקרה היה, אבן טובה אשר שלום בה ושלימות לה. הוא אשר השכיל להקרין מזיו טובו ורוב חסדו על כל הבאים בקרבתו ומבקשים סיועו.

ובאיזו חן קרן טובו, גם כאשר השכים בבקרו של יום אל המ־שחרים לפתחו, גם כאשר אחר בלילותיו לאחר עמל רצוף, לא חש אדם כי הטרידה, כי היה לו לטורח, באורך רוחו ובסבלנות אין קץ הקשיב לבקשותיהם של קרו־בים ושל רחוקים, של מכרים ושל כאלה אשר לא ידעם מעולם. וב־נדבת ליבו ידע להטות אוזן שומ־עת ולהושיט יד מסייעת, עד כי המבקש חש באור הטובה והיקר־ות ונהנה ממנה בלא לחשוש שמא קיבל מתנת חינם, או חסד נעשה עמו, אלא להיפך, כאילו משל עצמו נהנה, ממה שמוכן ומזומן ממש עבורו — קיבל. כי ר' שלמה זלמן ז"ל ידע לעשות למען היטיב עם זולתו, וידע גם איך לעשות זאת. לא פעם היינו נדהמים למול אופן עשיתו, עשיה בכל הלב, בכל הנשמה, אך לא מתוך הבעת רגשנות, ולא מתוך הפגנת השת־תפות בצער הזולת, לכאורה נשאר שלוו, אפילו כאשר שמתו לפניו את הבעיה, לא מילים נאות שלה לעבר הפונים אליו ולא די־בורי סרק אמר, אבל מתוך ליבו מצא כל אחד את מקומו, ובכל מאודו ומרצו עשה את אשר ניתן לעשות ולא די בכך — מוכן היה למרמס עצמו למען זולתו כאותה אבן עפר, היה פונה לסייע מתוך התבטלות עצמית, מתוך ענוות חן, כל הילך לבתי נצרכים שומע את עניינם, בודק את צרכיהם, מתרשם מקרוב — ואז פועל ללא לאות למען היטיב עימם.

ומשנעשתה המלאכה תסתיימה לא ציפה למילת תודה, לא רמז על חובה כלשהיא כלפיו, כל אלה כאילו נמחקו מתודעתו.

הוא לא ביקש זאת, הוא לא דיבר על כך, רק אמת פנימית ולא העמדת פנים רק אהבת אמת לזולת ולא חיצוניות כלשהיא הדריכו אותו וכוונו אותו לעשות בכל מיטב היכולת למען הזולת.

לאחר נתינתו גם אז נשאר אבן שלמה אשר מאום לא פגם בה, היא נשארה מהוקצעת היטב, לא נוסף בה ולא נגרע הימנה כמלוא הנימה.

כפי אשר היה בבואו אל עבודת הקודש בעבודת הציבור, כך יצא הימנה, נקי ושלם, אכן — מה באה מראהו.

שנה שבתים רבים בירושלים נבנו בזכותו — נשאר הוא בביתו הצנוע ולא נהנה משפע האפשרויות שנזדמנו לו בדרכו הציבורית.

שנה שבתים רבים בירושלים שונו, פואר ויופי בסיועו, ונתקדמו צעד קדימה במראה ובטיב, ואת להנאתו המלאה ולסיפוקו הרב נשארו הוא ובני ביתו חיים כתנאי הדור הקודם, ואף זאת מתוך שמחה שלמה וסיפוק מלא, בלא להרגיש שום צורך בשינוי כי אכן לא נגע באמצבעו הקטנה מכל ההב־אות והטובות, שנקרו לפניו.

ניצב היה כסלע איתן, כאבן שלמה, שלא ניתן לכופפה; לש־נותה. לא נגרר אחר פיתויים למי־ניהם, וכאלה היו רבים מאד, נהנה הוא רק מיגיע כפיו, בלא לקבל שום טובת הנאה, שום פיצוי על טובה אשר עשה לזולתו.

לא כסף ולא ממון מלוין אותו, וירושה כזאת לא הוריש לביו, מעשיו הטובים ומורשתו הרוחנית הגדולה הם אשר איתם הלך לבית עולמו. מוקף בהם מכל סביבותיו והם אשר נשארו חקוקים בלב בני ביתו כירושתו הגדולה, ירושת אמת.

אבן טובה זו איבדה ירושלים ואיבדה המשפחה, אבן יקרה אשר בכל צד שתביט בה — תקרין עליך מאותו זוהר, כי לא רק מפניה המופנים אל הציבור נשפך אורה, כי אם מאות פנים המופנים אל אב ואם. ומהפנים המופנות אל בני הבית הקרובים, ואף מאלה המופנות אל קרובים אחרים — לכולם. כולם חשו בטוב ליבו, בנדיבות נפשו, וביקרות רוחו, אם כי לא ניצל מעולם את מעמדו ומיקומו לטובת קרוביו, הרי נשאר להם קרוב עד מאד ביחסו החם, בהתעניינותו בכל פרט, קשריו עם הציבור לא ניתקו אותו ולא הרחיקו אותו מבני המשפחה הוא לא שכח אותם בגלל עומס עבודתו להיפך — הוא ידע לשמור על קשר הדוק ולתת יחס חם וקרוב לכל אחד ואחד בנפרד.

גם אם לא נוכל להאיר את כל הענפים הרבים בעץ חייו לא נוכל לפסוח ולדלג על היותו אבן יסוד — אבן פינה, כאבן מאבני ירוש־לים — בבנין העיר הזאת.

הוא שאב אל ליבו את כל זרמי החום של אבותיו ושל סביו הג־דולים הידועים כבני ירושלים היקרים וכאוהביה האמיתיים, מהם ראה וכן עשה למען בנות בה בתים לתורה וליראה.

מי מבני ירושלים החרדית אשר בנה בה בית ור' שלמה זלמן לא עזרו?

ומי משיבותיה הקדושות שהציבה יסודותיה ותמכה יתדותיה בלי עמלו ויגיעתו של ר' שלמה זלמן ז"ל? את עצמו שיקע בבני־תה, את ימיו ולילותיו, את הגיגיו ורגשותיו, כל ישותו אמרה אהבה לעיר הזאת וסיוע לבנינה.

כל האבנים היפות האלה הפ־זורות ברחובי העיר מתקבצות ונ־אספות לאבן אחת, אבן גדולה — אבן שלמה, המעידה ומספרת על אחד מבניה הגדולים שהיה לאחד מבוניה הגדולים.

אכן — אבן אשר מקירות תזעק: אבן שלמה.

יד הרב הרצוג
אחד ממפעלים תורניים ספרותיים

מזמין את הקהל

לעצרת חגיגית

לרגל הופעת הכרך הי"ח של האנציקלופדיה התלמודית (מכיל ערכים) (חשון — סבת)

בהשתתפות:

הגאון ר' **אברהם שפירא** הרב הראשי לישראל
הגאון ר' **יצחק קוליץ** הרב הראשי לירושלים
הגאון ר' **אברהם פרבשטיין** ראש מערכת הא"ת
פרופ' **מנחם אלון** שופט ביהמ"ש העליון
פרופ' **זאב לב** על הערך "חשמל" שבכרך י"ח

אורח הכבוד:

מר **משה בורנשטיין**
שהקדיש את הכרך י"ח לזכר בנו ע"ה

מנחה:

הרב **יהושע הוטנר** מנהל יד הרב הרצוג

הטקס יתקיים בע"ה ביום שלישי כ"ו באלול תשמ"ו (30.9.86) בשעה 4.30 בבנין יד הרב הרצוג מול הרב הרצל בית וגן (הכניסה דרך הגינה העירונית)

תחבורה 18, 20, 24, 27, 39

בצלאל לנדוי

המערכה על בית הכנסת הקדום ביותר בעולם

400 שנה לגזילת בית הכנסת שנוסד ע"י הרמב"ן, מחדש הישוב היהודי בירושלים

רק לאחר מלחמת ששת הימים הוחזר המקום לרשות ישראל וחזר להיות בית מדרש מרכזי לתושבי הרובע

לפני ארבע מאות שנה בדיוק, בשנת ה' אלפים שנ"ח, הצליחו הקיצונים המוסלמים, לאחר התנכלויות שנמשכו כמאה שנה, לסלק את היהודים מבית הכנסת שנוסד ע"י הרמב"ן במרכז הרובע היהודי, והיה זה רק סמל לרדיפת היהודים ע"י השכנים, מאז חרב מקדשנו ומפני חטאינו גלינו מארצנו.

כאן הקמתו של בית הכנסת ע"י הרמב"ן, בראשית חידוש הישוב היהודי בירושלים, היה לצנינים בעיני השכנים המוסלמים. מזמן לזמן התנכלו לו, ובסופו של דבר אף עלה בידם לגזול אותו מידי היהודים, ובמשך כ-400 שנה לא נערכה בו תפילה יהודית.

המוסלמים בירושלים, שגזלו את בית הכנסת של הרמב"ן, לא היו חלוצים בשנאת ישראל. קדמו להם הרומאים, שהחריבו את בית מקדשנו ואסרו על היהודים לשבת בירושלים. כאמור, נספר על המערכה שהתנהלה ע"י קיצוניים מוסלמים נגד ביהכ"נ הרמב"ן במשך מאה שנים ומעלה, אולם עלינו להדגיש שלא היה כל הבדל בשנאת ישראל בין הרומאים שהחריבו את הבית השני, ובין השלטונות שבאו אחריהם: הנוצרים לבית רומי-ביזאנץ, הפרסים, המוסלמים בפיקודו של עומר, הצלבנים הנוצרים והשליטים התורכים. הם לא השלימו ברצון עם נוכחותם של יהודים בעיר הקודש, וכמיטב יכולתם עשו שלא תהא בה דריסת רגל ליהודים, אולם על אפם ועל חמתם נאחזו שומרי אמונים בירושלים, עיר הקודש והמקדש, ומאז חודש הישוב היהודי בעיר ע"י הרמב"ן לא חדל בה ישוב יהודי.

כדי שנוכל להעריך כראוי את מפעלו האדיר של הרמב"ן, יש צורך לסקור את מצב הישוב היהודי בירושלים במאות השנים הקודמות, במשך כל השנים הכבידו השלטונות הנוכריים את ידם כדי למנוע את השתרשותו. אם בתקופה ראשונה, מיד לאחר חורבן הבית, ע"י איסור מוחלט למנוע מכניסת יהודים בעיר, הרי בתקופות הבאות, לאחר הכיבוש המוסלמי ע"י הטלת מסים וארנונות, וכן גזירות נוספות על הלבוש, ולענינו איסור על בניית בתי כנסת חדשים בירושלים.

בערב ראש השנה נעמוד על דרשת הרמב"ן לראש השנה, וכאמור בראשה השמיע אותה בארץ הקודש, "כיחוד התקועה במקום נאמן", והלכות גדולות נשנו בה, הן בעניני ראש השנה הלכות שופר, והן בעניני ארץ ישראל. לסוף נעמוד על המקורות השונים בקשר למקום מגוריו של הרמב"ן באה"ק, אולם לפני כן נתאר את עלייתו לארץ ישראל וחלקו בכינון הישוב היהודי בירושלים.

צרו צעדינו מלכת ברחובותינו

במשך מאות בשנים לא היינו יכולים לעלות ולהיראות בבית הגדול והקדוש שחרב בעונותינו, וכן צדו צעדינו מלכת ברחובותינו. לאחר דיכוי מרד בר כוכבא הטילו הרומאים איסור חמור על היהודים להימצא בעיר, ורק ימים מספר בכל שנה הורשו להיכנס לעיר לזמן מוגבל ולבכות על חורבותיה, וגם זאת תמורת תשלום לידי הלגיונים הרומאים.

ממקורות שונים אנו למדים על חכמים ויהודים בודדים שהגיעו לירושלים לבכות על חורבנה ולהתפלל לפני מי ששיכן שמו בבית הזה. אמנם גזרו השליטים הנוכריים על בניית בתי כנסת, אולם לפי רמזים שונים התארגנו בתי כנסת בעיר גם בימי השלטון הרומאי, ובכללם ביהכ"נ על הר ציון, שהיה קיים כמאתיים שנה לאחר החורבן.

על קיומם וחורבנם של בתי הכנסת בתקופת הגזרות אנו למדים מדברי הנוסע מבורדו (כ-250 שנה לאחר החורבן) "משבעת בתי הכנסיות שהיו פעם שם נשאר רק אחד, השאר נחרשו ונזרעו". כן מספר אחד מרושמי הקורות הנוצריים על "בית כנסת אחד הקיים בירושלים" ומשערים שהיה זה בית הכנסת בהר ציון ליד הקבר המיוחס לדוד המלך, שהותקן ושופץ בימי אותו שליט רומאי, שהירשה ליהודים לבנות מחדש את בית המקדש, ועל כן נתכנה על ידם בתואר "יוליאנוס הכופר".

רומי ביזנץ — "מלכות אדום הרשעה"

בתקופת שלטונה של רומא הביזאנטית נגזרו גזירות על ישראל, והיא זכתה לדראון כ"מלכות אדום הרשעה". היהודים סבלו קשות, והיו ביניהם שברחו למדבריות כדי להתחמק מרשעותם.

למרות כל הרדיפות השתדלו ראשי הישוב להחזיק מעמד בתנאים הקשים ביותר, ועל אף הגזירות הקשות בימיו של הורקליוס בשלהי השלטון הביזאנטי, התחזקו היהודים מעמד בערי הארץ, חוץ מירושלים, ולגביה הקפידו השלטונות ביותר למנוע ישוב יהודי, וכדבריו של אחד מרושמי הקורות "לא היה יכול אחד מישראל לבוא לירושלים".

בשלהי השלטון הביזאנטי נשאו היהודים עיניהם בתקווה שמצבם יוקל עם בואם של הכובשים. הערבים שקיבלו את דת האיסלאם והחלו להסתער ממדבריות ערב למזרח התיכון מלכתחילה נהגו הללו במדיניות של סובלנות דתית כלפי בני הדתות האחרות. כאמור היו יהודים, שסייעו לפעולת הכיבוש של השבטים המוסלמים, מתוך הנחה שישוחררו מסבלות השלטון הביזאנטי ומעולו הכבד. לא עברו שנים מספר והם אוכזבו קשות. אמנם שוחררו מעולה של "מלכות אדום הרשעה" היא ביזנץ, אולם לא הוגשמו ציפיותיהם מהמשטר המוסלמי.

במכתבם של ראשי הקהילה היהודית בירושלים נאמר "שחסד עשה הקב"ה, כי בזמן גירוש הביזאנטינים /אדום/ ע"י מלכות ישמעאל, היו עם הכובשים הערבים אנשים מבני ישראל, הראו להם את מקום המקדש וישבו עמהם מאז ועד היום".

לאחר תקופה קצרה ביותר שבה הכירו הכובשים המוסלמים תודה ליהודים על עזרתם, בא השליט עומר להסכם עם הנוצרים, שליטי הארץ לפניו, על חשבון היהודים. לפי מקורות, שאי אפשר לערער עליהם, קיבל השליט המוסלמי את תביעתם של הנוצרים למנוע ישוב יהודי בירושלים, והמוסלמים קיימו את הבטחתם והציקו ליהודים. לאחר הכיבוש המוסלמי הורשו אמנם היהודים להתיישב בירושלים אולם מספרם הוגבל לשבעים משפחות בלבד, וכן הוטלו עליהם מסים וארנונות כדי להכביד עליהם ככל האפשר.

מאורעות התקופות השונות משתקפות במדרשי חז"ל. מפרקי דרבי אליעזר (סוף פרק ל) אנו למדים כי השלטונות המוסלמיים שבאו במקום הנוצרים מירדו את חיי היהודים, וכן נמסר שם: חמשה עשר דברים עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, ואלו הן: ימודדו את הארץ בחבלים, ויעשו בית הקברות למרבץ צאן אשפתות, וימודדו בהם ומהם על ראשי ההרים, וירבה השקר, ויגש האמת, וירחק חק מישראל, וירבו עונות בישראל, שני תולעת כצמר ויקמל הניר והקולמוס, ויפסל סלע מלכות, ויבנו את הערים החרבות, ויפנו הדרכים, ויטעו גנות ופרדסים, ויגדרו פרצות חומות בית המקדש ויבנו בנין בהיכל", הקטע האחרון מרמז בבירור על בנית מסגד עומר על הר הבית. אין איפוא כל פלא שיהודי ארץ ישראל היו ממורמרים וכלשון המדרש "נסתרות דרבי שמעון בר יוחאי" "לא דיינו במה שעשתה לנו מלכות אדום הרשעה אלא אף מלכות ישמעאל".

שומרי אמונים נשאו עיניהם כי בסופו של דבר יתגברו גם על הערבים, וכן צוין בפרקי דרבי אליעזר: "ולמה נקרא שמו ישמעאל שעתיד הקב"ה לשמוע בקול נאקת העם ממה שעתידים בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים", והקב"ה בעצמו מעודד את ישראל: "אל תירא בן אדם, שאין הקב"ה מביא מלכות ישמעאל אלא כדי להוציאכם מזאת הרשעה" כלומר אדום היא רומי הביזאנטית.

אחד מבני הדור ההוא סלמון בן ירוחם, מספר על רדיפות המוסלמים נגד היהודים: "ומתפללים (הישמעאלים) בחצרותיו (חצרות ה', הר הבית) על המתים, ומסדיים בו בכל יום ה' פעמים, לזכרון גוי הנביאי שקר, וישראל הכהנים הלוים ושומרים זכי לב רחוקים ממנו, ואחרי כל אלה מבקשים לגרשנו מן ירושלים ולהכביד עול ברזל על צווארנו". אם כי הנוצרים דוכאו אף הם ע"י השליטים המוסלמים, הרי לגבי היהודים סייעו בכך ואותו מקור מאשים את "הערלים (הנוצרים) למצב כזה המכים אותנו, כדי להוציאנו מירושלים ולהפריד בינינו לבינה".

המאבק על בתי הכנסת

מתוך ידיעה כי בית הכנסת הוא המרכז הרוחני של היהודים, הציקו השלטונות המוסלמים גם בשטח זה. בתקופת שלטון המוסלמים הוקמו חוקי איסור על בניית בתי כנסת חדשים, והיו בין השליטים המוסלמיים, שהגדילו להרוס גם את בתי הכנסת שהיו קיימים מקדמת דנא, כגון השליט המוסלמי אל חאכים.

למרות זאת אנו מוצאים במקור היסטורי מאותה תקופה על רבי פלטיאל שתרם לתושבי אר"י "למקדש שבכותל מערבי" וכן "לבתי כנסיות לקהילות הרחוקים והשכנים" (מגילת יוחסין לרבי אחימעץ).

אם מקור זה אינו ברור כל צרכו, מספר הראב"ד הראשון ב"ספר הקבלה" על רבי שמואל הנגיד: "ועשה טובות גדולות לישראל בספרד ובארץ המערב ועד עיה"ק" וכן "היה מספק שמן זית לבתי כנסיות שבירושלים בכל שנה".

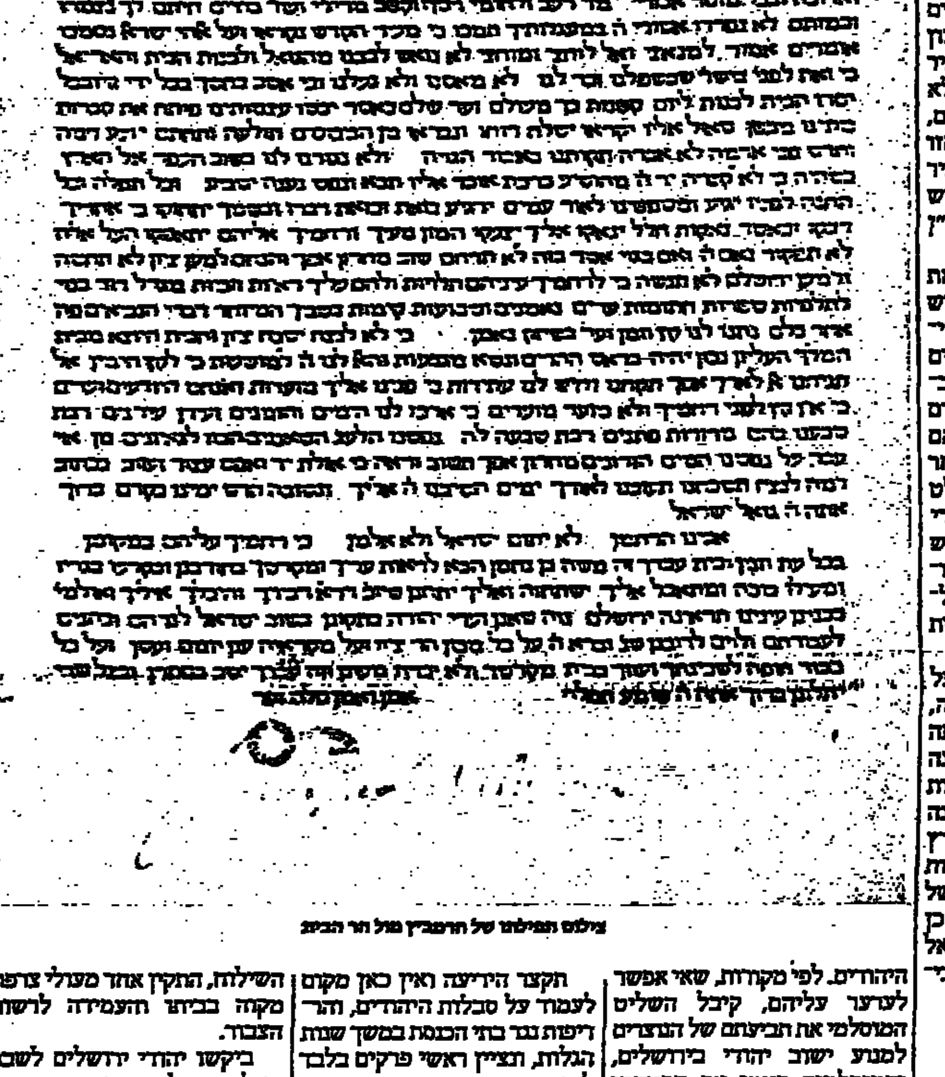

צילום תפילתו של הרמב"ן מול הר הבית

תקצר היריעה ואין כאן מקום לעמוד על סבלות היהודים, והרדיפות נגד בתי הכנסת במשך שנות הגלות, תציין ראשי פרקים בלבד לתיאור המצב בתקופה שקדמה לעלייתו של הרמב"ן בשנת ה' אלפים כ"ז, היא תקופת הצלבנים. במשך כמאתים שנה היתה הארץ נתונה לשלטונם ורק בשנת ד' אלפים תתקמ"ז (1187), כשמונים שנה לפני עלייתו של הרמב"ן, עלתה בידי המפקד המוסלמי צאלח א-דין לדחוק את רגליהם של הצלבנים הנוצריים.

חורבן הישוב היהודי ע"י נוסעי הצלב (הצלבנים)

עם כיבוש הארץ ע"י הצלבנים החריבו את הרובע היהודי בין החומות, שהיה אז מצפון להר הבית (אזור "באב אל חוטה" כיום). רושמי הקורות מספרים כי הצלבנים שרפו את הרובע היהודי ואת בתי הכנסת שם, בית כנסת אחד נשרף על היהודים שהיו בתוכו, ושרידי היהודים הוגלו לארצות אירופה נוצרית, שם נמכרו לעבדים ולשפחות.

השלטונות הנוצרים שהשתלטו על ארץ הקודש, הוקקו חוק מיוחד שאסר התיישבות יהודים ומוסלמים בירושלים "משום חילול הקודש" כדבריהם, ובכל זאת השתדלו היהודים לרכוש דריסת רגל בעיה"ק. וכך, למשל, ידוע לנו על יהודים בודדים, צבעים שקנו מידי המלך הצלבני את המונופול על הצביעה. רבי בנימין מטודילה שביקר בירושלים בשנת ד' תתק"ל (1170), מצא ארבעה יהודים ובידיהם המונופולין על הצביעה, ורבי פתחיה מרגנשבורג, שעלה לירושלים כעשר שנים לאחר מכן, מציין, "אין שם כי תשלים אלא רבי אברהם הצבע, והוא נותן מס הרבה למלך, כי יניחו שם".

ר' בנימין מוסיף לספר על "בית הצביעה" הקיים בירושלים ועל הזכיון שקיבלו היהודים "שלא יעשה שום אדם צביעה בירושלים כי אם היהודים לבדם", לדבריו היו בירושלים "כמאתיים יהודים, תחת מגדל דוד, דרים בפאת המדינה"; אולם בהתאם לאגרת הרמב"ן (תידון על ידינו להלן) יש לקבל את הצעת החוקרים, המציעים לתקן בדברי רבי מטודילה לא מאתיים יהודים אלא שני יהודים, והשיבוש נוצר ע"י תיקון ר' במקום ב' כדברי הרמב"ן באגרתו שישראלים אין בתוכה, מהם שנהרגו ומהם שברחו מפנה "רק שני אחים צבעים יהודים מצאתי", ועל כן הציב לפניו את מטרתו, לכונן ישוב יהודי בירושלים.

לאחר שהמפקד המוסלמי צאלח א-דין גבר על צבאות הצלבנים, ובתשרי ד' אלפים תתקמ"ז (1187) כבש את ירושלים, נשמו תושביה לרווחה, ובשנים הבאות

התהפוכות בירושלים ערב בואו של הרמב"ן

התארגנה בה גם קהילה יהודית מסודרת. רבי יהודי אשקלון, העיר הצלבנית שנחרבה ע"י צאלח א-דין, השתקעו בירושלים. בעקבות רדיפת אנוסי יהודים בצפון אפריקה, עלו יהודים מקהילות אלו לעיר הקודש וכן התישבו בה "הבאים מארץ צרפת" המוכרים בדברי ר"י אלחריזי בספרו תחכמוני. יש להניח שהצטרפו לעדת ירושלים גם יהודים שעלו מארצות המזרח.

בימים ההם היה אזור מגורי היהודים בדרומה של ירושלים, לא הרחק מבריכת השילוח, והם השתמשו במעין השילוח הנקרא "מקוה רבי ישמעאל כהן גדול" כדי להיטהר. לאחר שהשלטונות הטילו איסור על הטבילה במעין השילוח, התקין אחד מעולי צרפת מקוה בביתו והעמידה לרשות הצבור.

ביקשו יהודי ירושלים לשבת בשלווה אולם התהפוכות הזמנים לא סייעו לביסוסה ולהתפתחותה של העדה. בשנת ד' תתקע"ט (1219) ציוה הסולטאן אלמעזם שמושבו היה בדמשק להרוס את חומת ירושלים מתוך חשש שהיא תיפול בידי הצלבנים. התושבים המוסלמים שחששו להשאר בעיר פרוצה, החלו להימלט על נפשם לעבר הירדן, לסוריה ולמצרים. הם השאירו את רכושם הפקר או מכרו אותו בפרוטות. רבים נשדדו ומהם שמתו בדרך מרעב, כך נבלמה ההתפתחות של העיר, ומלאכת השיקום שהחל בה הר פסקה.

עשר שנים לאחר הריסת החומות (1229), באה ירושלים שוב במצור ע"י גדודי צלבנים. אולם הושג הסכם בין היריבים. העיר נמסרה מחדש לצלבנים הפרנקים, לתקופה של עשר שנים, ולמוסלמים לא נשאר אלא שטח הר הבית הוא ה"חרם". עם שובו של השלטון הצלבני לירושלים הוגבלה שוב זכות ישיבתם של היהודים בעיר.

בגניזה הקהירית נתגלה מכתבו של סוחר יהודי ממצרים, ובו הוא מספר שניהל מו"מ עם השלטונות המוסלמים בקשר לכניסת יהודים, למרות האיסור שהוטל על ידם, ולאחר מו"מ הסכימו להתישבותו של צבעי יהודי. יש להניח איפוא כי עם ההשתלטות הנוצרית החדשה, כאמור, גורשו היהודים בגירוש גמור מירושלים רק לאחר מו"מ ותמורת תשלום השיג הסוחר הלאמתי ממצרים הסדר לאפשר עליה לרגל והתישבותו של צבעי יהודי אחד.

הממלוכים משתלטים על ארץ ישראל

בסוף האלף החמישי הגיעו לחופי הארץ גדודים חדשים של צלבנים לקדש מלחמה על המוסלמים, ונתחדשה ההתמודדות בין הנוצרים והמוסלמים שגרמו לחורבנה של ירושלים. בשנת ה' אלפים ג' (1243) השתלטו הנוצרים גם על הר הבית והפכו את המסגדים לכנסיות, אולם גם הפעם לא נשארה העיר בידי הנוצרים, אלא תקופה קצרה בלבד.

בימים ההם פשטו בערבות ארם נהרים וסוריה גדודי "כוראזמים", שנשארו לפליטה מהצבא הגדול שלחם בעבר עם המונגולים. פרנסת הגדודים האלה היתה על חרבותיהם, והם היו מוכנים להשכיר את עצמם לכל מי שהיה מוכן לשלם להם שכר. הפראות האכזריות שלהם היו למעלה מכל שיעור. שמם הלך לפניהם והטיל אימה ופחד, שכן בכל מקום שדרכה בו כף רגלם נשפך דם התושבים כמים.

בשנת ה' אלפים ד' (1244) הגיעו הכוראזמים לירושלים ועשו טבח בנוצרים שנמצאו בעיר. את הגברים הכו לפי חרב ואת הנשים והילדים הוליכו בשבי. הם עשו גם שמות בבית התורפה של הקבר הנוצרי, הוציאו את עצמות המלכים הנוצריים שהיו קבורים שם ושרפו אותן.

ושוב נפגעו יהודי ירושלים כדברי הרמב"ן באגרתו "ואין ישראל בתוכה, כי מעת באו התתרים ברחו משם ומהם נהרגו בחרבם". החוקרים טוענים כי הכוונה לגייסות הכוראזמים, והקהילה היהודית בירושלים חדלה להתקיים. כיון שהיו בידיהם ספרי תורה של הקהילה הפקידו אותם בשכם, מרכזם המבוצר של השלטונות על גב ההר, ויתכן שהפקידו אותם בידי השומרונים, ורק לאחר כינון ביהכ"נ בידי הרמב"ן החזירו אותם לירושלים.

שנים ספורות לאחר מכן, בשנת ה' לאלף השישי, הגיעו לשלטון בתורכיה שרי הצבא הממלוכים, שבט תורכי ממוצא עבדים, וכבר בשנים הראשונות לשלטונם נאלצו שוב להתמודד עם צבאות מתנגדיים. בהסתערות זו, אחת מן האיומות, הגיעו המונגולים עד חופי הים התיכון, ובכל מקום הרגו והשמידו את האוכלוסין.

שליטי הארצות הערביות היו אחוזי בהלה ומוכי פחד, וגם ארץ ישראל שתתה מכוס התרעלה. בראשית שנת כ' (1260) פשטו גדודי המונגולים בנפות הארץ והגיעו עד בית גוברין ועזה, שודדו והרגו את התושבים והוליכו רבים מהם בשבי. תושבי הערים ובכללם ירושלים ברחו ממקומותיהם והסתתרו בכפרים.

המונגולים, שנעצרו ע"י הממלוכים בקרב ע"י עין חרוד ופעם נוספת ליד בית שאן, גורשו מאר"י ומסוריה, ותושבי ירושלים יכלו לנשום לרווחה. לגבי הערבים הלך וגבר כוח המשיכה שלה, אולם עדיין לא נוצרו התנאים לחידושו של ישוב יהודי. הפשיטות שערכו גייסותיו של השולטאן הממלוכי באיברס על ערי הצלבנים באזור החוף, שיבשו את הקשר בין ערי הנמל לפנים הארץ, ומנעו ביסוס ישוב יהודי בירושלים.

עלייתו של הרמב"ן לאר"י

השלטונות המקומיים המשיכו להציק ליהודים, ובכל זאת לא היו הללו מוכנים לוותר על זכות המגורים, וכאן אנו מגיעים לתקופה שבה הגיע הרמב"ן לירושלים, בשנת ה' אלפים כ"ז (1227), החל בכינון קהילה יהודית, והפעם עלתה בידו והישוב היהודי שנוסד על ידו לא חדל הימנה.

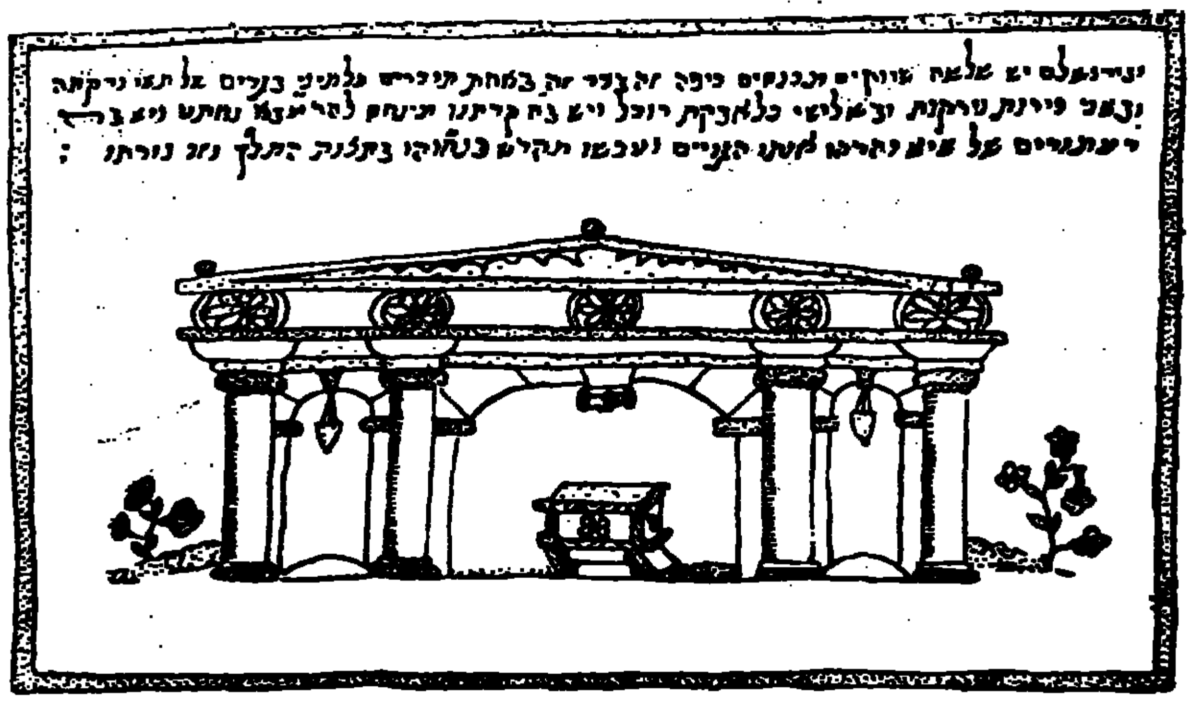

ציור דמיוני של בית-כנסת הרמב"ן מתוך כתב-יד עברי משנת שנ"ח (1598)

למעלה כתוב: "ובירושלים יש שלושה שווקים מכוסים כיפה זה לצד זה, באחת מוכרים כל מיני בגדים של משי ורקמה ובשני פירות וירקות ובשלישי כל אבקת רוכל. ויש בית הכנסת קדמון מיוחס להרמב"ן נ"ע ויש בה ד' עמודים של שיש והרסו אותו הגויים ועכשיו מחדש בנאהו במצות המלך וזו צורתו".

בשנים האחרונות לפני עלייתו הוכר הרמב"ן כמנהיגם של יהודי ספרד במערכה נגד המסיתים הנוצריים. שנים רבות עמד בעוז ובגבורה נגד המקטרגים, ודחה את נסיונותיהם של השליטים הנוצריים להעביר את היהודים על דתם.

מפאת האיומים שהושמעו בנגדו וסכנת הגירוש שרחפה עליו החליט לעזוב את פרובינציאה, בה שימש כ"גדול הרבנים" (הרשב"א בתשובותיו, סי' תרי"ג) ובה נחשב "כסיני ועוקר הרים, שכל דבריו כגחלי אש, ועליו סומכים בכל גלילות קטלניא, כבל משה מפי הגבורה" (שו"ת ריב"ש תמ"ו) ובגיל שיבה נאלץ לעקור מביתו.

בן שבעים ושלש היה הרמב"ן בעלייתו לארץ. שנת לידתו נזכרת ע"י ר' דוד גאנז בעל "צמח דוד" הרמב"ן (גירונדי, ספרדי) ציץ נזר הקודש פרח בשנת תתקנ"ד". בשנת ה' כ"ז היה איפוא בן ע"ג, כאשר החליט כי הגיעה השעה להגשמת שאיפת חייו, וכיוון את פעמיו לארץ הקודש.

לדעת הרמב"ן נוהגת מצות ישוב אר"י גם בזמן הזה, וכן מוני המצוות, הרמב"ן הוא הראשון הכולל אותה במנין תרי"ג המצות. בהשגותיו על ספר המצות להרמב"ם הוא מדגיש "שנצטוינו לרשת הארץ וכו' ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה וכו' ואומר אני כי המצוה שהחכמים מפליגים בה והיא דירת ארץ ישראל וכו', אם כן היא מצות עשה לדורות, מתחייב כל אחד ממנו, ואפילו בזמן גלות, כידוע בתלמוד במקומות הרבה וכו'. ואמרו ישיבת אר"י שקולה כנגד כל המצוות".

בעל "מגילת אסתר" שבא להגנת הרמב"ם מסתמך על הגמ' (סוף כתובות קי"א ע"ב) שלא יעלו ישראל בחומה וכו' ואכמ"ל.

אף בפירושו על התורה, שהושלם לאחר בואו לאר"י, הוא מרבה בשבחה: "כי הארץ היא טוב ורחבה, האויר טוב יפה לבני אדם וכל טוב ימצא בה, וכן הוא ארץ מקנה שיש בה מרעה טוב והמים יפים ויגדל החלב בבהמות, פירותיה שמנים ומתוקים עד שתזוב כולה כדבש מהם, וזהו שאמרו צבי לכל הארצות" (פירושו לתורה, שמות ג' ח').

את שממת הארץ בימי הגלות רואה הרמב"ן "בשורה טובה מבשרת לכל הגליות, שאין ארצנו מקבלת את אויבינו, וגם זו ראיה גדולה והבטחה לנו, כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה, ואשר היתה נושבת מעולם, והיתה חרבה כמוה כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכולם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם" (שם, ויקרא כ"ו ט"ז), על הפסוק "והשימותי אני את הארץ ושממו עליה אויביכם".

אגב, דבריו מסתמכים על דברי הספרא פ' בחוקותי (כ"ו ל"ח) "והשימותי אני את הארץ, זו מדה טובה שלא יהיו ישראל אומרים, הואיל וגלינו מארצנו, עכשיו האויבים באים ומוצאים עליה נחת רוח, לכך נאמר ושממו עליה אויביכם היושבים בה, והאויבים הבאים אחרי כן לא ימצאו עליה נחת רוח" (ועי' בתשובת מהר"ם מרוטנברג, תשב"ץ סי' תקנ"ט) והיינו דכתיב ושממו עליה אויביכם, דאפילו אומות העולם שבה אינם מצליחים, מחמת שהם עכו"ם, ועי"כ אר"י עכשיו שממה היא, ואין בה עיר מוקפת חומה ומיושבת כמו בשאר ארצות".

לא קלה היתה פרידתו של הרמב"ן מבני ביתו וקהילתו, בהדגישו "יקשה על האדם לעזוב ארצו אשר הוא יושב בה ושם אוהביו ורעיו, וכל שכן כשהיא ארץ מולדתו ששם נולד, וכל שכן כשיש שם כל בית אביו (בראשית י"ב א'), אולם אהבת אר"י בערה בלבו, והוא שם פעמיו לארץ הקדושה החרבה והשוממה.

בדרשה שהשמיע בראש השנה (ראה במאמרנו הבא) הוא מסביר את החלטתו: "וזה מה שהוציאני מארצי וטלטלני ממקומי, עזבתי את ביתי, נטשתי את נחלתי, נעשיתי כעורב על בני, אכזרי על בנותי, לפי שרצתי להיות טלטול, שמתי בחיק אמי", וזה העניין הוא מחשבת הרשעים שהיו אומרים ליחזקאל. ה"ר שעוועל שהביא לדפוס דרשה זאת (במסגרת כתבי רמב"ן, הוצאת הרב קוק, עמ' רנ"א) מפרש את דבריו "שמתי את בני ואת בנותי בחיק אמם, ואני הלכתי נודד" מעיד לירושלמי (כלאים פ"ט ה"ג) שם מובאים דברי עולים שירד לבבל ונטה למות. בתשובה לשאלת חבריו מדוע אתה בוכה אנן מסקי לך לארעא דישראל ?, אמר לון "ומה הנייה לי אנא מובד מרגליתי /נשמתי/ גוי ארעא מסאבתא /טמאה/, לא דומה הפולטה בחיק אמו לפולטה בחיק נכריה", ולזה כיוון הרמב"ן שלא רצה למות בגולה, ולכן היה נכון להיות נע ונד ממקומו".

בדרך לארץ ישראל

שתי תפילות מיוחסות לרמב"ן: האחת "תפילת הים", וכאמור בראש התפילה "שתיקן הרמב"ן שהלך לארץ הקודשה" ובתפילה ישנם כמה רמזים על שאיפתו להגיע לארץ ישראל "נפשי תשובב, תנחני באורח מישור אל מחוז לבי, ואני לא בחסידותי (ובכושר מעשי) בא לפני כסא כבודך, משתמת תנשא כפי אל דביר קדשך, כי אם בחסדך וברחמיך הרבים". ב"אוצר התפילות" (במהדורת וילנא תרע"ד) נכללה תפילה זאת "תפילה מעולה ומשובחת ליורדי הים והולכי מדבריות אשר תיקן הרמב"ן שהלך לארץ הקודשה".

יש הרואים ב"תפילה על הים" רמז למסלול שעבר בה אל אר"י. אחד החוקרים אף מספר שכבר באותם הימים היו בברצלונה סוחרים בעלי קשרים עם סוחרים שבעכו. לדעתו מסתבר שהרמב"ן הביא אתו מכתבי אשראי

הסמטה בה נולד הרמב"ן בגירונה

מיועדים לסוחרים אלה, אולם איננו נכנסים להשערות ערטילאיות ונסתפק באותה מגילת הרודים שחיבר קרובו אחי אשתו, רבי שבנמל עכו. לדעתו מסתבר שהרמב"ן קרא בה בשעה שזכה לעמוד כנגד הר הבית, היא "התפילה על חרבות ירושלים".

בשולי האגרת בה הוא מספר על כינון ביהכ"נ (ראה להלן) משגר הרמב"ן דרישת שלום לבנו תורגו "ותקרא לי לשלום בני ותלמידי ר' משה ב"ר שלמה אחי אמך, הנני מגיד לו כי עליתי אל הר הזיתים והמכוון כנגד הר הבית והסמוך לו, אין ביניהם אלא עמק יהושפט ושם כנגד בית המקדש קראתי חרבותיו בבכיה רבה, כאשר נבאי".

התפילה נדפסה בסוף ביאור הרמב"ן לתורה דפוס רומא לפני שנת ר"ם, וגם בדפוס ליסבון רמ"ט. הופיעה אחר כך בקיצורים בקובצים שונים.

צעדים ראשונים בארץ ישראל

באגרת ששיגר לבנו ר' נחמן מספר הרמב"ן על צעדיו הראשונים בירושלים, כאשר הגיע אליה ובכה על חורבותיה: "ביום תשיעי לירח אלול, שנת חמשת אלפים ועשרים ושבע, באתי לעיר החרבה והשוממה מבלי ביה, והיא ישבת וראשה חפוי, וקראתי עליה כראוי "ציון מדבר היתה ירושלים שממה", ואצל העיר כנגד הפתח קרעתי עליה, ובבואי כנגד הבית הגדול והקדוש קראנו בבכיה רבה "בית-קדשינו ותפארתינו וגו' היה לחרבה", וקרענו קריעה שניה בתאניה ואניה, וקראנו במקום מזמור קינה לאמר "אלקים באו גוים בנחלתך" עד סוף המזמור".

עוד בהיותו בספרד נשקפת בדבריו התרגשותו, בהזכירו ענין שער השמים "כאשר תאמר על העומד בירושלים, שנתלבש נפש רוח הקודש ומלכות נבואה וחפץ עליון, בין בחלומות בין במראה יותר מן העומדים בארץ טמאה", ודבריו הנרגשים כלולים גם בדרשתו לראש השנה, שתידון במאמרנו בערב ראש השנה.

ב"תפילה על חרבות ירושלים" מוזכרים כמה מאתרי ירושלים: "ושם הר ציון, קדוש משכני עליון, ומה הציון הלז, הן אלה קצות שבחי העיר הנזכרת, לתהילה לשם ולתפארת, ועתה עלי תשתפך נפשי, ועל אלה אני בוכיה, כי נשאר העיר שמה ושאיה, בית מקדשינו ותפארתינו אשר הללוך בו אבותינו היה לשריפת אש, הדביר לפני ולפנים היה מעון תנים, וההיכל והר הבית לשמיר ושית"; והוא מתאר את המציאות

(המשך בעמוד כ')

פעמיים ח"י פעמיים ח"י פעמיים ח"י

מבצע מנויים ארצי

נמשך

מנויים חדשים רבים, מכל רחבי הארץ, נצלו את ההזדמנות והצטרפו למשפחת מנויי "המודיע" מאז החל מבצע המנויים

נצל את ההזדמנות

ותהנה גם אתה כל בוקר מעתון מעודכן ומעניין, מקיף ואמין ונקי מכל רבב, המשמש גם כמכשיר פרסום רב עצמה וכלי תקשורת חברתי ראשון במעלה של כלל הצבור החרדי

וכל זאת במחיר של 10 ש"ח לחודש בלבד!

בכל בית חרדי

המודיע - העתון של היהדות החרדית

02-245044

לשמוע אל הרינה ואל התפילה מחזורים חדשים שהופיעו לקראת הימים הנוראים הבעל"ט

המהדורה החדשה של "מחזור המבואר השלם"

בהוצאת המכון הירושלמי "אור הספר"

מנורת הזהב שעשה שלמה המלך, מסופר בגמרא, הכניס אותה אלף פעמים לכור המצרף כדי שתצא מזוקקת. מיודענו ר' מנחם אברהם בראון יצ"ו מכון "אור הספר" מבקש ג"כ לזקק יצירת רוחו והכניס לכור מחודש את "המחזור" שאינו בשנים עברו. השקיע עמל־נמלים בחריצות רבה לשכלל ולחדש את זיוו הן בגוף הביאורים הליקוטים, הן בסידור המרהיב של התפלות והפיוטים, מעשה חושב, כשהפנינים־הפירושים עוטרים סביב את כתר התפלה ועיני כל שופך שיח המ־דקדק למחזור דנן אורות.

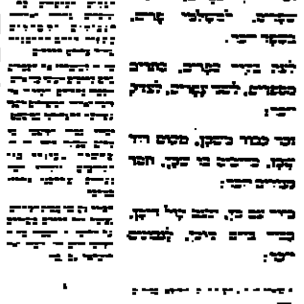

כבר נודע בשערים טיבו של המחזור המבואר, שיש בו כדי לפתוח שערי תפלה והבנה לכל המבקש לדעת מה הוא הוגה בפיו, פירוש המלות כפשוטן, אף כשמ־גיע לפיוטים נשגבים אשר מליצ־תם ספוגה עמקות רבה. עורכי הביאור, הרה"ח גדליה סגל, הרה"ג ברוך מרדכי כהן (סוסר בר), מטובי בעלי תריסין בעיר הקודש ירושלים, איש כברכתו, עשו מלאכתם באמונה להתקין אזנים למחזור ע"פ מקורות חז"ל מן הש"ס והמדרשים בשפה ברורה מובנת לכל הגילים. צדקה עשו אתנו בטירחתם לפרש לא בלבד את הפיוטים הקשים להבנה במקרא שטחי, כי גם את שאר חלקי התפלה מכל ימות השנה, לפי שהם העיקר והפיוטים תוספת. ולא תהיה תוספת עדיפת על העי־קר עזרו על ידם באיסוף החומר והלבנים לבנין המפואר: הרב אהרן חיים ולק, הרב ישראל פירזון, אברכים בעלי רוש ואניני טעם שחלקם אהרן חיים ולקן, טעם שחלקם רב בעיצוב המחזור. עיטורי חסי־דות, מתורתן של ראשונים כמ־לאכים, וכן נוסחאות של תחינה ותפלה לפני התפלות והתקיעות וכיו"ב מוסיפין השראה ולוית־חן לכל מהלך התפלה מתוך המחזור. ערך שימושי רב יש לילקוט הדינים ההוראות והמנהגים, ששובצו למאות בכל חלקי המחזור, מאוצרו הטוב של הגה"ר שריה דבליצקי.

כשאנו מקבלים את המחזור בידינו ומתפללים מתוכו, קשה להעריך כמה עמלו בוניו בו, כמה מאמצים ויגיעת בשר ורוח, לילות כימים, השקיע הרא"ם בראון וסגל עוזריו בעיצוב "המחזור המבואר" מראשו ועד סופו, במתכונת נפלאה ומהודרת, כשהביאור צמוד לכל פיסקא על אתר וכל הסבר נחוץ מופיע במקומו המדוייק והדברים מאירים. כיון שנזדמן לנו לעקוב מקרוב אחרי המלאכה בעיצומה, בבית היוצר, מחייבתנו מדת הכרת טובה להביע רחשי הוקרה למי שעושה מלאכתו במסירות לזיכוי הרבים כפי שהמו"ל מבשר לנו יופיע תוך ימים ספורים גם חלקו השני של המחזור ליום הכיפורים.

בנוגע למחזור "הכ"פ יורשה לנו לצטט מאגרת כקש"ת אדמו"ר מגור זצ"ל (בעל "אמרי אמת") להגרד"א ריטער ז"ל מרוטרדאם: "ראיתי בפייט במחזור ישן בכת"י בקלף במקום שנאמר בנוסחותינו כשמע לרועה מרחוק כתוב שם כנשבע לרואה מרחוק והוא גי' נכונה". עכל"ק. הכוונה, כפי שכבר הרחיב דיבורו הרה"ג ר' צבי אברמוביץ מחזור הגליליה, לפיוט "אמוך לאלקים", מסוף יוהכ"פ. בגירסא שלפנינו כתוב: "יועץ מישרים לתוק/יראיו לחיים לחוק/סולה לחטא למתוק/כשמע לרועה מרחוק/ויעמידה ליעקב לחוק" מתאימה לדברי רש"י (שלהי פ' וירא) בשם מדרש אגדה "ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות כדי שיאמר היום הזה בכל הדורות הבאים בהר ה' יראה אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה" וראה ברבותינו בעלי התוס' שאע"פ לא רצה להוריד את יצחק מן המזבח עד שנשבע לו הקב"ה שייחשב לפניו אפרו של איל כאפרו של יצחק, וביקש את חותמו של הקב"ה על דבר זה, והבטיחו שימסור את החותם ליעקב, וה"ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, שנמסר לו חותמו של הקב"ה שהוא אמת. אין ספק שמדרשים אלו היו מקור לפייטן ובכך גם מובן המשך הפיוט "ויעמידה ליעקב לחוק".

עיקר התפלות בראש השנה, כידוע למשים לב, הוא לאמלוכי קוב"ה על עולם גדול ועולם קטן זה האדם. כמעט אין בלב התפלות בקשה כלשהי על סליחה וכפרה, או בני חיי ומזוני, תמצית מאוויינו היא באותה: "ותמלוך אתה ה' מהרה לבדך על כל מעשיך", "וידע כל פעול כי אתה פעלתו", "ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה". יהא רעוא ש"המחזור המבואר" יסייע לרבים שתהיינה תפלותיהם שגורות בפיהם, ות־תקבלנה ברחמים וברצון, למלא כל משאלות לבם לטובה.

אהרן סורסקי

המחזור המפורש לראש השנה

הלכה מפורשת היא בשו"ע או"ח סי' ק' לגבי "תפילות של מועדות צריך להסדיר תפילתו קודם שיתפלל כדי שתהיה תפילתו שגורה בפיו", והט"ז מוסיף "בפי־יוטים שחמור פירושם, הם זקו־קים לתשומת לב, וראי שצריכים להסדיר תחילה". כדי לקיים את דבריהם של הפוסקים שקד הרב ר' יעקב וינגרטן והגיש לנו את המחזור המפורש לראש השנה, והוא ביאור מופלא על דרך הפסק קצר ותמציתי, השוה לכל נפש, על פי מפרשי התנ"ך ומפרשי המחזור.

ביטוי של נאמנות וכפיפות מוחלטת לבורא כל העולמים היא התפילה, שבה האדם פותח בשבחו של הקב"ה וממשיך להת־פלל על צרכיו הוא, על חיים, בריאות ופרנסה, ובימי הרחמים הבעל"ט הוא נושא את עיניו לס־ליחה ומחילה, ברצונו לפתוח פרק חדש בספר השנים, שהשנה הבאה תהיה יותר טובה מהשנה שחל־פה, והתפילה שהוא נושא את עיניו לפני הקב"ה היא, בבחינת חשבון נפש, בינו ובין בוראו, היכן הוא עומד.

התפילה, יחד עם התשובה והצדקה מעבירים את רוע הגזירה ובהם אנו מקבלים את ימי הרחמ־מים. בתפילה אנו מפגינים את אמונתינו השלימה בבורא העולם, שוקדים לשפר את מעשינו ונוש־אים אליו את עינינו להיכתב ול־היחתם בספר חיים טובים לשנת גאולה וישועה.

בראו ותחזיק טובה למחבר, יחד עם מכון להוצאת ספרים "נפך", שהביאו לדפוס את המחזור המ־פורש בהוצאה מהודרת מרהיבת עינים מפוארת מלבר ומלגו גם יחד, אף הכריכה משובחת היא. תקצר היריעה מלפרט את המעלות המרובות של המחזור דנן אך מעלתו העיקרית היא ביאור המ־לות הקשות והסתומות שבסדר התפילה וביחוד בפיוטים שבמח־זור שיש בהם חרוזים מלאי הוד פיוטי, וצפונים בהן כוונות נשג־בות, אך הם קשים להבנה ומקום הניחו לו להגר"י וינגרטן להתגדר בו ואמנם גילה יכולת בעבודתו זו עבודת הקודש, וכדרכו של חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, הרי המחזור לפנינו במלוא הידורו והמתפלל הנוטל לידו את המחזור ונתקל בשורה שאינה מובנת לו כל צרכו מעיין בביאור הצמוד והדברים מתבהרים לו.

נוסף על הביאורים, הדינים, ההלכות והמנהגים הכלולים בהלכות ראש השנה, סודרו מחדש גם סדרי התפילה ופיוטי המחזור. בניגוד למהדירים רבים המדפיסים את המחזור ממטריצות ישנות, מסטריאוטיפ או מהדפסה חוזרת, שקד המהדיר לסדר מחדש את המחזור באותיות חדשות, בהירות, ומאירות עינים וממש ירוץ הקורא בו. חשיבות מיוחדת לכך בתפילה הנמשכת שעות ארוכות, ויש בכך משום הקלה ניכרת על המתפלל וביחוד לתלמידים הצעירים. המורים והמלמדים חייבים לחנך את הילדים משחר ילדותם בעניני תפילה, להחדיר באזניהם את פי־רוש המלים להבנתם של הילדים. סידור מעולה של פידוי המחזור כפשטם חשוב ביותר ומקיל בהרבה על המחנכים לעשות מל־אכתם נאמנה.

המחזור מצטיין בהגהה מדויקת, ולכך חשיבות מיוחדת, בהתאם לדברי רבי אלעזר בעל ה"רוקח", מגדולי חכמי אשכנז לפני כ־800 שנה: "סוד התפילות קיבלנו רב מרב עד נביאים וזקנים וחסידים ואנשי כנסת הגדולה שתיקנה, והמוסיף והמגרע אות אחת או תיבה אחת, אוי לו בזה ובבא, שאין להוסיף ואין לגרוע כי לא יסוד בחינם תיבה ואפילו אות אחת".

המחבר הרב וינגרטן לא הסתפק בביאור עצמו אלא ציין בצידו במקומות, שבהם יש חידוש בפי־רושו, את המקור עליו התבסס בקביעת הפירוש המדויק, ונוסף על כך הוסיף הערות באותיות רש"י שבהן צויינו המדרשים ששימשו יסוד לפייטנים ובצדק הוא מציין כי לפנינו אוצר בלום של מדרשי חז"ל, העשויים לשובב את נפש האדם ולהביא להתרומ־מות עילאית.

נוסף על הפירוש המקביל, הכולל את תמצית הפיוט נוסף פירוש מלים קצר, שבו מבוארות רק המלים הקשות שבפיוטים, והמתפלל שאין זמנו בידו ימצא את מבוקשו בפירוש המלים המ־קוצר, ואף הוא מבוסס על מקורות נאמנים.

לשבח מיוחד ראוי המבוא אשר בפתח המחזור, הכולל ביהודים על ראש השנה כיום הדין ועל המשמעות היוצאת מכך לגבי תע־נית וכו'. פרק מיוחד במבוא מוק־דש לענין שני ימים טובים של ראש השנה. הפרק השלישי מוק־דש לאחד המנהגים שנתקבל בכל תפוצות ישראל מנהג אכילת הסימנים בליל ראש השנה ועל הבקשות המתלוות אליהם.

לדעתו של כותב הטורים הפרק החשוב ביותר הוא הפרק הרביעי על תקיעת השופר בראש השנה, הכולל גם את השיטות בקשר לתקיעות מיושב ומעומד, מנין התקיעות וזמן התקיעה, ובסופו גם יעמתו של רבי עקיבא יוסף שלזינגר על אפשרות התקיעה בירושלים גם בראש השנה שחל להיות בשבת.

ממקורות רבים נאסף חומר לתולדות גדולי הפיוט אולם חשיבות עליונה לתשובות רבי שלמה זלמן אוירבך שהשיב למחבר בשאלות שונות שהביא לפניו וביניהם חידושי דינים בהלכות תפילה ענין מיוחד בת־שובתו הראשונה "אף מצוה גדולה היא לפרש ולבאר למען דעת מה שאומרים", ואת כתשובה לשאלת המחבר המתלבט האם מותר לפרש הפיוטים.

ענין הפיוטים העסיק את המהדיר, לא רק לשונם הקשה שחייב אותו לחפש במקורות פירושי מלים קשות כדי שהמתפ־לל יבין את הדברים. עמדו לפניו דעותיהם של הפוסקים שהתנגדו לאמירת הפיוטים, וביחוד באמצע התפילה, ולפנינו דבריהם של גדולי הדורות מהם שנתנו את ידם לכך ומהם שהעלו התנגדות מחשש להפרעת סדר התפילה, וכאן ראוי להזכיר את מכתבו של הגרי"ש אלישיב במי שנוהג שלא לומר פיוטים באמצע קריאת שמע, ובא למקום שאומרים האם מותר וצריך להפסיק ולומר פיוטים.

כמה פיוטים קוצצו ע"י הצנ־זורה. במקורו סודר הפיוט "מלך עליון" בחרוזים מקבילים שבחי הקב"ה בחרוזי "מלך אביון" ובהם גם רמזים למחוקק שלהם, במדי־נות שהיתה יד הנוצרים תקיפה השמיטה הצנזורה את מרבית החרוזים של "מלך אביון", והפיו־טים שבאו במחזורים שבדפוס הם איפוא מקוטעים. כדי שהמחזור יהא שלם כלל המהדיר בסופו את שני הפיוטים במילואם וזאת על יסוד מהדורות ראשונות וכתבי יד אף טרח להגיה אותם להביאם לדפוס לזיכוי הרבים.

גדולי הפוסקים וראשי הישי־בות מרבים לשבח את מאמציו לזכות את הרבים לבאר בלשון קלה וקצרה את התפילות והפיו־טים לראש השנה והם מציינים: "דבר טוב עשה בעמיו, כי הבנת הדברים מעוררת כוונות הלבבות ומקרבן לאביהם שבשמים בעמדם לשפוך שיח פני בוחן לבות". אין מדרכנו להביא מדברי המסכימים אולם הפעם איננו יכולים מלהימנע מציון דברי כ"ק האדמו"ר מרא־חמסטריווקא המציין את המחזור כ"דבר נאה ומתקבל ביאור נפלא מעשי ידי אמן", בהדגישו כי אי־תמחי גברא בביאור הנחמד על סדר הסליחות, עשה מלאכה גדו־לה ונכבדה אשר יביא ודאי תועלת גדולה".

בצלאל לנדוי

מחזור אוהל אסתר בתרגום רוסי

אחת התופעות המופלאות ביותר בדורנו הוא קיומם של אלפים יהודים ברחבי ברית"מ הנושאים עיניהם למורשת אבות, וזאת לאחר שגם הם וגם אבותיהם קיבלו את חינוכם בתנאי המשטר הסובייטי. השליטים האכזריים שללו כל חינוך דתי וכמובן אין מה לדבר על חינוך תורני, אולם הניצוץ היהודי אשר בלב כל יהודי מלהיב ביותר, והם נושאים את עיניהם לא רק לחזור לארץ אבותם אלא גם למורשתם ולקיים את מצוות ה'.

כשם שאנו מצוים לקלוט את אחינו הבאים לארץ הקודש ולסייע לקליטתם הרוחנית, כך אנו חייבים לדאוג לרבבות היהודים המתגור־רים עדיין בתחומיה של בריה"מ ונושאים עיניהם לשמור אמונים. המחזור אשר לפנינו בתרגומו הרוסי, עשוי לסייע בידם ליצור מחדש את הקשר והתלות להקב"ה על ידי תפילה. האדם הפונה אל הקב"ה ושוטח לפניו את שיחו יוצר אתו את הקשר הישיר, הוא מודה ומשבח על כל הטוב שעשה אתו בעבר ומבקש על העתיד. בעת צרה הוא מפיל תחנוניו להושיעו מן היצר ולהוציאו ממ־צוקתו, ואין הדברים האלה ניתנים להיעשות אלא אם המתפלל יוכל לתת ביטוי להרגשותיו.

האדם העומד בתפילת העמי־דה, שיש בה לאחר ברכות השבח להקב"ה גם בקשות אישיות, החל מחונן הדעת על צרכי בני ביתו. מתפלל לא רק בעדו ובעד ביתו אלא בעד כל בית ישראל, עבור עם ישראל הזקוק לישועה ולבנין ירושלים ולגאולה שלימה במהרה בימינו.

אנשי "כנסת הגדולה" תיקנו לנו את סדר התפילה מידי יום ביומו. גדולי הדור שבאו אחריהם לדורותיהם תיקנו את הפיוטים שבהם האדם נותן ביטוי לרחשי לבו בהתאם לתקופות ולזמנים. אין צורך להוסיף שהאדם חייב להבין את המלים כדי שתהא זו תפילה שבלב, שלא יסתפק במלים הכתובות, מצוות אנשים מלומדה, אלא להבין את הדברים שהוא מוציא מפיו.

אם לגבי תפילות כל השנה כך, על אחת כמה וכמה, בימי ראש השנה ויום הכפורים. בימים הנוראים גם אלה שהם רחוקים במקצת משתדלים להתקרב ומצ־טרפים לתפילת הרבים ויש כאלה אשר ברצונם להצטרף אל הכלל בפיוטי התפילה שנכתבו ע"י גדולי הדורות בלשון מליצית. אמנם כוונות נסתרות כלולים בהם, אולם הם למעלה מכשר הבנתו של המתפלל ויש איפוא להגיש לו את המחזור בלשון המובנת לו.

לפני כחמש שנים הביא הרב ברונשטין לדפוס את הסדור "שמכב אמונים", בתרגום רוסי־מעולה. סדור זה נתקבל בקרב אלפי העולים ביניהם היו בעלי תשובה רבים שחזרו למקורם, והם שפנו אליו בבקשה להביא לדפוס גם מחזור לימים הנוראים, הרב ברונשטין היטה כתף, ולמרות ההשקעות העצומות שהיו דרושים לכך המשיך במפעל, והנה לפנינו מחזור עברי רוסי "אוהל אסתר" לראש השנה ויום הכפורים בהוצאת "אל תירום".

הרב ברונשטיין עצמו עלה מברית המועצות, שם עסק במשך שנים רבות בהכנסת אלפי ילדים בבריתו של אאע"ה וכן בקירוב אלפים נוספים אל תחת כנפי השכ־ינה, עד אשר אנשי הבולשת הסובייטית עלו על עקבותיו, ביחוד לאחר שנודע להם על פעולותיו בעניני הצלה. בסופו של דבר נאסר ועונה בבית הכלא הסובייטי בקייב הידוע לשמצה, ובחסדי ה' הודות להתערבות רופאי הכלא שהחזירו את השל־טונות על הרעה במצבו, ניצל מידם, השתחרר וגורש מברית המועצות בתוספת אזהרה שרגלו לא תדרוך בתחומי המדינות הקומוניסטיות והחותמת "פרסונה נון גרטה" הטבועה בפספורט שלו, אות כבוד היא לו.

וכאן אנו באים למפעל שהציב לעצמו הרב ברונשטין לפני שנים אחדות, והוא הידור התלמוד הי־רושלמי עם כל המפרשים וכבר ציינו גדולי הדור את החשיבות של מפעל זה, המחייב לא רק מאמצים מרובים כדי להוציא מתחת ידם דבר מתוקן אלא גם השקעות עצומות.

מפעלים אלו אינם פוגעים בהמשך מאמציו של הרב ברו־נשטין במסגרת "אל תירום". הרב ברונשטיין היה בין הראשונים שקראו להצלתם הגשמית והרוח־נית של יהודי רוסיה, הן לבני אלה שיצאו מעמק הבכא והן לאלה המצויים שם והוא ממשיך לדאוג להם.

לאחר שהופיע הסידור הרא־שון בתרגום הרוסי המאפשר להם להביע את רחשי לבם לפני הקב"ה ולהבין את אשר הם מוציאים מפיהם זכינו עתה למחזור לראש השנה ויום הכפורים "אוהל אסתר" בתרגום רוסי חדיש.

אנשי מקצוע ויראי אלקים שותפו בתרגום המחזור לרוסית מודרנית שהוא מובנת גם להדור הצעיר שלא יכולים להבין כיום את התרגומים בשפה הנושנה. על כן נקט הרב ברונשטיין יוזמה והר־שיב צוות בעלי מקצוע לתרגם את המחזור לרוסית בהשגחתו של הרב יצחק זילבר, מחשובי העוס־קים בקירוב בעלי התשובה בקרב עולי רוסיה, ונאמנה עלינו עדותו של הגאון ר' יעקב קמינצקי אשר התרגום החדש מצא חן בעיניו והוא מבקש לסייע בידי הרב ברו־נשטין בכל היכולת.

במחזור שלפנינו הוצב יד ושם לגב' אסתר שיינא ואאק, בתו של הרב מנדיל ליב לוין, רב דיין במינסק, שעסקה בעניין ועזרה ליהודי רוסיה. בנה הסופר הרמן ואאק, שתרם בספרו "זה אלי" לקירוב רבים ליהדות, הנציח את זכרה של אמו בשם המחזור "אהל אסתר".

נצטרף לבקשתו של הרב ברו־נשטין המסיים את הקדמתו הנ־רגשת למחזור שלפנינו בהבעת תקוה שע"י התפילות במחזור זה נזכה לשנת גאולה וישועה לכל ישראל בכל מקום שהם, וגם אלה הנמצאים עדיין מאחורי מסך הברזל יוכלו לצאת ולעבוד את ה' כאוות נפשם ולחנך את ילדיהם ברוח מסורת האבות.

עיון לפרשת השבוע — נצבים־וילך **ה. אבן־שהם**

הבקורת והתשובה, סוד הקיום והנצחיות

פרשת "נצבים", היא פרשת־שבוע קבועה להקרא בציבור בשבת האחרונה של כל שנה יוצאת (טור ושו"ע או"ח סימן תכ"ח), והטעם הגלוי והמסור והרשמי לכך הוא, כדי לקרוא את הקללות שבפרשת "כי־תבא" בסוף השנה, על שם "תכלה שנה וקללותיה". ופרשת "נצבים" היא המשך וסיום לסדר הברית והאלה האמורים ב"כי־תבא", שמשה אומר לישראל: "אתם נצ־בים היום... לעברך בברית ה' א־לקיך ובאלתו", הם "דברי האלה הזאת", "אלות הברית" הא־מורות למעלה. ויש בתיבות "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' א־לקיכם". הרבה מאוד מן המשמעות הדרושות הגלויה והפשוטה של דברי הכנה והתכתבות לקראת "היום" — "יום הרת עולם", יום הדין, יום הכסה, יום תרועה, היום אשר בו באים כל באי עולם להיות "נצבים לפני ה' א־לקיכם", נצבים לבקורת "כבקרת רועה עדרו", נצבים לדין, נצבים להמליך ולקבל עול מלכות, נצבים להזכיר עקידת יצחק לפני היושב על כסא הדין, ונצבים להזכיר עקידה זו לזרעו אחריו "זרע יצחק עקודך", העם אשר עצם קיומו בעולם הוא להיות שה תמים עקוד על מזבח ה' מסור ומוכן להעשות עולה לה', והוא צומח ופורח בעולם מעקידה לעקידה בזכות עקידה, וביום כסה זה משנה לשנה מתיצבים למשימה של "ועשיתם עולה לריח ניחוח לה'", וכאשר דרשו רבותינו ז"ל, שביום זה שומה על כל אחד ואחד מישראל לעשות עצמו עולה לה', להתיצב לקראת המשימה והתפקיד להיות "זרע יצחק עקודך", שה תמים עקוד ומוכן בצואר פשוט להיות עולה לה'. כך היא ההתיצבות ביום זה למטה, כאשר בו ביום נעשית ההתיצבות למעלה — "ויהי היום, ויבואו בני הא־לקים להתיצב על ה'" (איוב א' ו), הוא "היום" האמור, יום ההתיצבות בעליונים ובתחתונים, שלקראתו אנו קוראים בשבת שלפניו "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' א־לקיכם".

ועל כן קבעו קדמונינו את השבת הזו שבת "נצבים", כשבת אשר במוצאה, "במוצאי מנו־חה" של שבת זו, באה תחילת ההתיצבות — "במוצאי מנוחה קדמנוך תחילה", במוצאי יום זה מתחילים ימי ההתיצבות של כל אחד ואחד מ"זרע יצחק עקודך", לימי הביקור של "שה הקרבן לקראת היום של "ועשיתם עולה", להבקר מכל מום קבוע ומום עובר לקראת ההתיצבות לפני ה' ביום הדין, ביום הרת עולם, כשה עולה כליל לה'.

יש בה בעצם ההתיצבות לעמוד לפני ה' בימי ביקור אלה אלו ימי הסליחות שבו עומדים ישראל בהשכמה להיות "עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות", משום צעד ראשון יעיל ביותר במעשי הריצוי שיעשו ישראל ביום דין, ביום שיהיו נצבים לפני כסא משפט, ביום של בקשת דרכי הצלה "במה יתרצה עבד אל אדו־ניו", שהרי בפסוק זה אנו מתחילים ופותחים ומכריזים על התחלת סדרי הימים הנוראים: "אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה", ומשל למה הדבר דומה: לבן מלך שהואשם במעל ובמרוד על אביו המלך, והשלך לבור כלא הרחק מהיכל המלכות, ולא ראה פני אביו עד בא יום דינו שבו הובל לדין לעמוד בהיכל המשפט לפני כסא הדין של האב השופט את בנו לחיים או למות על אשמתו שהיא צריכה להוכח אם נכונה־היא שהבן מרד ומעל באביו. בשבת הבן על ספסל הנאשמים שהוצב בהיכל אל מול פני כס המשפט של האב, שמע הבן את כתב האשמה שהושמע מפי הקטיגור לפני היושב על כסא הדין, וכששמע הבן את שאלת האב השופט אם הוא מודה או כופר באשמה האמורה, קם הבן ממושבו ופתח באומר התשובה שלו על כתב האשמה, ואמר: בראשית דברי רוצה אני להביע בזה את רגשי האושר והתודה שיש לי בשעה זו לחזור ולשבת בהיכלו של אבי האהוב עלי, אחרי שזה זמן רב הורחקתי משולחן אבי ולא זכיתי לחזות בנועם זיוו. ועתה, יהיו נסיבות בואי הנה מה שיהיו. ותהיה מטרת ישיבתי במקום זה מה שתהיה, ויהיה גזר דינו מה שיהיה, אין קץ לאשרי להיות שוב יושב לפני אבי בהיכלו ולהביע את תהילתי כאשר הייתי מביע... האב, לא מבקש לשמוע עוד שום דבר מפי בנו בקשר לדברי האשמה שהטפלו אליו. דברי הגעגועים של הבן שהוא מאושר ושמח לשבת בהיכלו ולחזות כפניו ולהביע לו תהלה, אפילו במצב זה של ישיבה על ספסל נאשמים כשגורל משפטו תלוי לחיים ולמות, עוררו את רגשי געגועי האב אל בנו, והכמירו רחמי אב על בן, ויאמר האב: סלחתי. כך, בבוא יום הדין שבו יעמוד ישראל לפני כסא המשפט של אביו שבשמים, ביום "שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו", ודינו של כל נברא תלוי ועומד "מי יחיה ומי ימות, מי ינוח ומי ינוע, מי ישקט ומי יטורף, מי יעני ומי יעשר, מי ישפל ומי ירום", בהתיצבות הראשונה של סדר ימי הריצוי שלקראת יום דין זה, פותחים ישראל ואומרים לאביהם שבשמים: אשרינו שהגענו שוב אל הימים האלה, ימי "קרבת ה' לי טוב", ימים אשר שוב אנו מאושרים להיות יושבי ביתך ועוד להללך סלה", הישיבה שאנו באים מעתה לישב לפניך בימים נוראים אלו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות היא ישיבה על ספסל היושבים לדין, אבל זהו אשרנו שאנו מרגישים ומביעים בעת הזו, האושר הנכסף לנו מראשית השנה ועד אחרית שנה, להיות יושבי ביתך ולספר תהלתך. בזה יתחילו ישראל לומר "סליחות", כי דברי געגועים אלה מפי ישראל לאביהם שבשמים יעוררו רחמי אב על בנים אל בנו — "הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים, כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו, רחם ארחמנו, נאום ה'", ויענה ויאמר: "סלחתי".

התיצבות זו, התיצבות לפני ה' בשבח והודיה, בדברי ריצוי של געגועי בנים אל אביהם — "לכו נרננה לה', נריעה לצור ישענו, נקדמה פניו בתודה, בזמירות נריע לו", וההתיצבות אל ביקור המומים והפגמים להכין את העולה להיות תמימה לה' מכל עון ומכל חטאת לקראת יום הכסה — "איך נפתח פה לפניך דר מתוחים / כאלו פנים משפך שיחים / געלנו נתיבותיך הישרים והנכוחים / דבקנו בתעבות ובמעשים זנוחים / הלכנו אחרי משאות שוא ומדוחים / והקשינו עורף והעזנו מצחים / ... שוכן עד וקדוש צפה כעלבון אנוחים / תמוכים עליך ובך מותאוחים / בנוראות ימינך נושעה לנצחים / כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים", כי על כן "לך ה' הצדקה, ולנו בושת הפנים", התיצבות זו של עם "נצבים לפני ה'" לבקורת לתשובה לעזיבת החטא ולקבלת על מלכות שמים, היא סוד הקים של עם זה, עם "נצבים לפני ה'" לנצח, עם אשר "כל כלי יוצר עליו לא יצלח, וכל לשון יקום אתו למשפט, ירשיע", שהביקורת העצמית והתשובה, הם סוד הקיום והנצחיות, כי על כן "מכסה פשעיו לא יצליח, ומודה ועוזב, ירוחם".

זהו סוד קריאת "אתם נצבים" בשבת "סלי־חות" בשבת שלפני יום הדין, שיש בקריאה זו משום קריאה להתיצבות; וזהו גם סוד קריאת "אתם נצבים" בשבת השביעית האחרונה של שבע שבתות הנחמה, שבהן אנו מפטירין בשבעה דנחמתא, שהרי אין לך הבטחת נחמה יותר מעודדת מ"אתם נצבים", כולם כאין יהיו אבל "אתם נצבים", התיצבותכם לבקורת ותשובה היא סוד יציבותכם לנצח נצחים, וכה־בטחת הנביא בהפטרה זו: "והיית עטרת תפארת ביד ה', וצניף מלוכה בכף א־לקיך", העם שהוא מתיצב ומודה ועוזב ואומר: "לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים", הוא העם אשר הבטחתו שמורה לו: "באהבתו ובחמלתו הוא גאלם, וינטלם וינשאם כל ימי עולם".

סדר סליחות מפורשות

סדרי הסליחות שבפי עם קודש שופכים בהם את לבם לפני הקב"ה בימי הרחמים יסודם מימים קדו־מים וכבר בדברי חז"ל אנו מוצאים על הפסוק "ויעבר ה' על פניו ויקרא" — אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפילות ואמר לו כל זמן שישראל חוטאים יעשו לפני את הסדר הזה, ואני מוחל להם". הקב"ה המלמד תורה לעמו ישראל גילה איפוא לבני ישראל לבקש סליחה הימנו והוא שהבטיח להיענות להם כדברי שלמה המלך בספר משלי "ומודה ועוזב ירו־חם".

בראשיתם היו קבוצות פסוקים שנועדו להאמר בימי תענית, אולם בדורות הבאים, וכבר בימי הגאו־נים, השתלבו בסדרי הסליחות פיוטים שבהם כלולים בקשת רחמים וסליחות ונכללו בהם גם שבחי הקב"ה וכולם מבוססים על יסוד מאמרי חז"ל, אולם הפייטנים השתמשו במליצות נשגבות ודמוז בהם גם סודות ודברי קבלה, וכ־דוגמא נזכיר את דברי רבינו תם על "ילהם האש שליהטה סביב רבי אלעזר הקליר, מגדולי הפ־ייטנים, כאשר פייט את פיוט ה"קדושה" וכך גם יתר הפיוטים והסליחות, הכלולים בסדרי הס־ליחות הפיוטים לצדותיהם.

בני עם קודש משכימים קום ושופכים את לבם בסליחות אלו ורבות ביניהן הטעונים הסבר וביאור, וזכות גדולה נפלה לידי הרה"ג ר' חיים צבי פאנט, צעיר לימים שטעם זקנים לו, והגאון רבי שמחה זיסל ברויאר ראש ישיבת חברון מעיד עליו שהוא תלמיד חכם מובהק שלא מש מאהלה של תורה, וניתן לסמוך עליו שהדברים יסודתם בקודש, ומה גם שהוא מציין את מקורם במדרשי חז"ל.

לתשומת לב מיוחדת ראויה טבלת הסיכום לי"ג אנפין של י"ג מכילין דרחמי, ואנו רואים לפנינו את דעותיהם של הראשונים על סדר שלוש עשרה מידות של רחמים החל מדעת רש"י, אבן עזרא ורבינו תם, המבאות בתוס־פות ר"ה י"ז ע"ב ושם גם דעת הר"ן. רבי דוד פארדו מנסח בצורה שונה את עמדת רש"י, ולפנינו גם דעותיהם של בעל עקידת יצחק אברבנאל ועוד דעות.

ספרות הפירושים לפיוטים נתעשרה לפני שנים אחדות עם פרסום פירושו של ר' אברהם ברבי עזריאל "ערוגת הבושם" ושם לפנינו לא רק עמדתו הוא אלא גם פירוש המיוחס לרבי יהודה החסיד, אם כי בספר חסידים סדר שלוש עשרה המידות שונה במק־צת. טבלת סיכום זאת הוא רק דוגמא לעמלה של תורה, שהושקע ע"י הרב פנט בפירושו ועשוי להא־יר את עיניהם של אומרי סליחות להבין את אשר לפניהם.

המחבר מגלה יסודות הלכותי־ים אלה בפיוטו של רבי מאיר ש"ץ שליח ציבור מן הראשונים בדור רבותיו של רש"י והידוע כמחבר "אקדמות מלין" לשבו־עות, בציינו כי בדברי הפייטנים לכל רמז יש כוונה ויש לדקדק בהם, וכך למשל הוא מדייק בפיוט "תפילה תקח ותתנה תבחר תמורת ניחוח של תמיד השחר". הרב פנט מוכיח שתחנה זאת מיוסדת על דברי חז"ל (ברכות כ"ו ע"ב) "תפילות כנגד תמידין תיקנום". יסודו בפסוק "ונשלמה פרים שפתינו" אמר רבי אבהו מי משלם אותם פרים שהיינו מקריבים לפנים — שפתיים שאנו מתפללים לפ־ניך".

לנוכח חשיבות הפיוטים והס־ליחות מובן איפוא הצורך בביאור צח וברור, קצר ותמציתי, וניתן לומר עליו שמקום הניחו לו להרב פנט להתגדר בו והודות לביאור שלפנינו יכול המתפלל להתכוין בתפילתו כראוי ותפילה היוצאת מן הלב מתקבלת בשערי שמים.

הרב פנט משתמש בכל מקורות הראשונים וכך למשל הוא נשען על "המפרש" בדפוס אמשטרדם, המקובל מאד בין האחרונים, מתוך מסורת שמחברו היה חד מקמאי וכן הקדיש המחבר עמל רב לבי־אורי הסליחות והפיוטים על יסוד פירוש "ערוגת הבושם" לרבי אברהם ברבי עזריאל, תלמידו של רבי אלעזר בעל הרוקח. מאות בשנים היה פירוש זה גנוז במס־מתים, עד שהופיע בהוצאת "מקיצי נרדמים", ויש בו כדי להא־יר עיני ישראל להבין חרוזים קשים והרב פנט לא הסתפק בכך אלא ירד לעומקם של הביאורים ושילב מאמרי חז"ל שיש בהם כדי להבהיר את הפיוטים.

לסיום דברינו נציין כי זכות גדולה נפלה למחבר, שזיכה את כולנו בסדר הסליחות המבואר המפורש ובטוחני שתלמידי חכ־מים ובני תורה יוקירו ויעריכו את פעלו זה שסייע לרבים לפתוח שערי תפילה ושערי סליחה, שבהם

(המשך בעמוד י"ד)

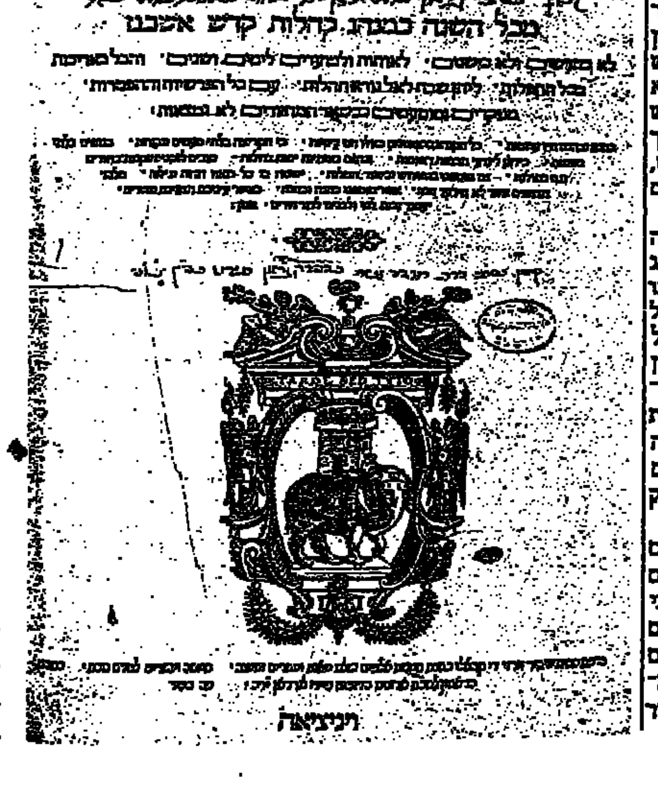

מסוד חכמים — פרקים במשנת חייהם של גדולי ישראל

יעקב ב. פרידמן

ספורו של בעל "חפץ חיים"

"...צא ולמד", היה מרן רבי ישראל מאיר הכהן בעל "חפץ חיים" אומר, כל אימת שהיה מסיים את ספורו, "מה בין אפקורסים להכעיס ולתאבון של פעם; לבין פורקי עול של ימינו".

* * *

הסמטא, כמדומה, עד כמה שביד העין להסיט את החשיכה, נקיה מאדם. הוילאות על חלונות ביתו של דוניא היו אף הם מוסטים דים כדי למנוע בעד האור הקלוש שהבליח בעדם, מלגלות לעיניים לא רצויות כי יוצא הוא ובא בביתו הפרוע לשמצה של דוניא.

דוניא האפקורס — שם דבר בדיטל הקטנה עיירת הולדתו של בעל "חפץ חיים". עיר קטנה היא ז'טל ואנשים בה מעט. הפחות שביושביה היה טעון אשכולות אשכולות של יראה מופלגת ואמונה תמה בבורא עולם ותורתו. בשל כך אף הפך דוניא, החריג האחד כאן, למשהוא שלא מעלמא הדין. ליצור שאיש לא ידע לשייך אותו. כל אימת שהיה אי מי חולף סמוך לבית העליה בו היה הלה מתבודד במועדיו, היה נושא עיניים מפוחדות לעבר הוילונות הכבדים, והיה תוהה לדעת מה חושב ומדמה להבין, יהודי הכופר בריש גלי בתוקים שנבראו בהם שמים וארץ, ומה עלול הוא לעשות שם, מאחורי קפלי וילונותיו.

איש מבין יושביה הטרודים של דיטל לא היה מסוגל לתת את לבו לעבודה, כי אהרן לייב, זה אברך המשי, שהיה אמוד להשיב אל חיק אבותיו שפעים של כבוד ותהלה, משוטט לו פעמים רבות מדי במהלך היום על־יד הבית המנודה. עיניו של אהרן לייב שהיו משלחות לעתים מזומנות לקומת העליה, היה בהן יותר מסקרנות ותהיה גרידא. היה בהן, זאת לא ידע הכיר איש — ערגה.

— — — הכיצד זה? נוטל לו אדם בבא קמא וילנאית שעל שלחנו, סוגר אותה; כך בפשיטות — סוגר כליל! ומחזיר אותה אחר כבוד אל הארון; או מוטב — תורם אותה לשולחיל, שם מצויים לרוב כאלו שיתענגו על עבודתה המופלאה של האלמנה ראם. או אחרת: משכים אדם משנתו בשעה שהחמה בטבורו של רקיע הרחק מזמנה של ק"ש שעל־פי המג"א והגר"א גם יחד; לובש בחטף את בגדיו, ויושב אל השלחן לסעוד את לבו! משל פוטרת אותו סעודת השחרית מכל חובותיו לקונו. חובות שטרפו עליו על אהרן לייב את דעתו; והאכילוהו מרורים.

עתה היה ניצב שעה ארוכה בעיקול האפלולי הצר, ומודה כי עיניים זרות לא יהיו נוכחות חלילה כאשר הוא הולך אצל דוניא לקבל תורה מפיו: הכיצד יהפוך אף הוא את חיי התמרורים שנגזר עליו לנהל, למין "גן עדן", כזה שברא לו דוניא. מלים פשוטות: כיצד הופך אדם ונהיה אפקורס.

כשעמד על סף החדר האפלולי היכן ששהה דוניא, נסתמנה אכזבה קלה על פניו. חרושים רבים לא הוסיפה לו תפאורת החדר שדמה בכל, לכל חדר מגורים בעיירה. על השלחן, הרהיט היחידי בחדר היו פזורים, קנקן ובו מין משקה שלא עמד על טיבו, שתי כוסות עץ מגושמות, וערימת ספרים שבהם הגה אותה שעה האפקורס, לבד מכל אלו מונח היה בקצה השלחן פנס נפט זעיר, שהצללים הכהים שיצר לימדו על מקור האפלולית בחדר. אהרן לייב קרב את עיניו לאחד הספרים; היה צורך בטביעת עין חדה, שהלה לא היה נחון בה, כדי להבין במה נשתנו הספרים הללו מאותם שגודלו ה"עגום" הטיל עליו להגות בהם.

"מה רצונך?"

קולו החלוד של דוניא זעזע אותו מהרהוריו. עתה אף מכר כי שכח לסדר את דבריו כפי שהיה ראוי בעמדו לפני רבו לעתיד.

"ברצוני אהם... ברצוני ללמוד ממך כיצד, דהיינו... כיצד זה הופכים והיים מה שאתה, מבקש אני לומר..."

דוניא העיף בו מבט תוהה. מבקש היה לדעת מה עלול בעל הלשון המחוספסת הזו לבקש ממנו. ארך לו זמן מה כדי לעמוד על דעתו של אהרן לייב. משקלט במה דברים אמורים, השתפרה מעט הבעת פניו. הסיט לכבוד האורח את אחד הספרים שלפניו; אף נידב קצה של חיוך לעבר אהרן לייב שצפה מן הסתם לקבלת פנים לבבית מזו.

"אהם... טרוד אני עתה, הן רואה אתה. בשבת בשעה העשירית אכבד אותך ואת משאלותיך ברצון רב יותר."

בקש להוסיף — שגרת לשון — בעזרת ה' ועצר בלשונו. הוא גחן לעבר אודו הדולח של פנס הנפט: "גירסא דינקותא מתקיימת, אומר רש"י בפרק במה מדליקין, יותר משל זיקנה!"

חמין של שבת, היה מן הדברים שהציקו לו לאהרן לייב ביותר. לא שאכילת החמין היתה לו חלילה לזרה; אלא שלאחר סעודה זו, שהיה מהדר בה יותר מכל מצוות שבתורה, היה חש צורך גדול בסיגר ריחני. מאותם שהביא עמו מוילנא הגדולה כאשר בקר בה לדרוש ברופאים. אלא שנטפלו אליו אף על ענין כה "מחוץ" מצוות התורה, וטרפו את קלפיו.

בבוקרו של אותו שבת, כאשר התקין עצמו לילך אצל דוניא, היתה התרגשותו גדולה. למרבה האירוניה דומה היה כי תפלת הבקר יצאה מפיו מתוקנת מהרגיל; אף מלמל דרך הרגל בתפילה מלות הודיה לבוראו על כי נסתייע בידו לפרוק עולו מעל צואריו...

בפעם הראשונה רעדה ידו אותו יום, כאשר שלף מתוך אחת המגרות את תפיסת הסיגרים המיוחלת. לפליאתו חש עתה רתיעה עזה; תשוקתו המתוססה כליל; כבר עתה נשתנק גרונו בשל עשן הסיגר שטרם הוצת.

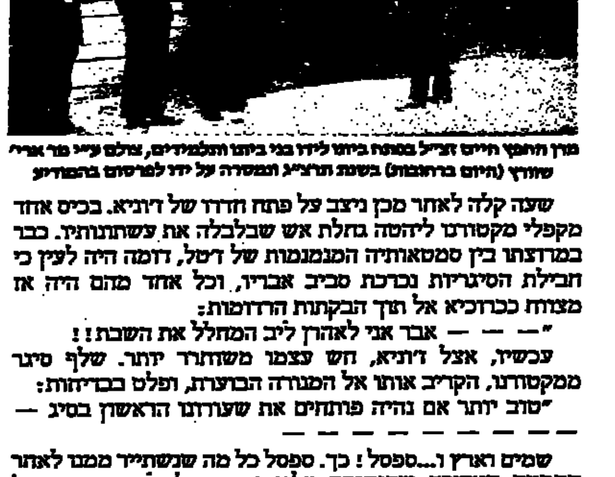

מרן החפץ חיים זצ"ל בסמוך ביתו לידו בני ביתו והתלמידים, צולם ע"י מר ארי־ שוורץ (היום ברחובות) בשנת תרצ"ג ומסרה על ידו לפרסום בהמודיע

שעה קלה לאחר מכן ניצב על פתח חדרו של דוניא. בכיס אחד מקפלי מקטורנו ליהטה גחלת אש שבלבלה את עשתונותיו. כבר במרוצתו בין סמטאותיה המנמנמות של דיטל, דומה היה לעין כי חבילת הסיגריות נכרכת סביב אבריו, וכל אחד מהם היה אז מצווח ככרוכיא אל תוך הבקתות הרדומות:

"— — — אבר אני לאהרן ליב המחלל את השבת!!

עכשיו, אצל דוניא, חש עצמו משוחרר יותר. שלף סיגר ממקטורנו, הקריב אותו אל המנורה הבוערת, ופלט בבריחות:

"טוב יותר אם נהיה פותחים את שעורנו הראשון בסיג —

— — — — — — — — —

שמים וארץ ו...ספסל! כך. ספסל כל מה שנשתייר ממנו לאחר התבטה האדירה שהנחיתה עליו זרועו של דוניא, קם ונטל הספסל. אותו בול עץ שראה לנכון לידות "אבן אחד הנופל", ולהתגלגל מעשה אמן, על אותו אבר נגוע ממש, שהספיגה אותו קודם לכן באמנות יד הברזל של דוניא.

כאשר שבה אליו רוחו, והוא החל מאסף את אבריו הרדויים מעל גבי הקרקע, היה עדיין דוניא ניצב באותה תנוחה שהחזיק בה; עיניו הזועמות הביטו בבוז אין קץ בדמות הנעוה, ויד השרירית שהתנפה קודם לכן על המתפקר חובב הסיגריות, עדיין היתה מורמת, מזומנת למלאכתה, לכשתדרש.

"...בסיגר ריחני תשקה נפשך, מה? תוקע אתה סיגרה בין שפתיים תאותניות, וכבר אתה אפקורס; לית דין ולית דיין; אה?"

דוניא התנשף בכבידות; גרר את רגליו אל אחד הארונים הפזורים בחדר; שלף מתוכו ספר ונופף עמו לעבר פרצופו הנדהם של אורחו:

"שומע אתה שוטה שכמותך? ארבע פעמים סיימתי את הספר מורה נבוכים להרמב"ם עד שהרהבתי עוז להשמיט את האבן מתחת לראשי בתשעה באב! ואתה, מבקש להשליך מאחורי גוך א־ל אחד בשמים בשביל נשיפת עשן לאחר צלחת של חמין??..."

* * *

"...צא ולמד", היה מרן רבי ישראל מאיר הכהן בעל "חפץ חיים" אומר, כל אימת שהיה מסיים את ספורו, "מה בין אפקורסים להכעיס ולתאבון של פעם, לבין פורקי עול של ימינו..."

ודור רביעי ישובו הנה

הקשר שבין הישוב הישן בירושלים עם הקיבוץ היהודי באוסטרליה וניו זילנד ומחולליו "השדרי"ם" שבחלקם גם עזרו להנחת יסודות רוחניים לקהילה שהיתה נידחת מבחינה רוחנית ב"ארץ החדשה" ★ נינו של נדבן למוסדות הישוב בירושלים חוזר הנה לקיים חגיגת הבר מצוה של בנו סמל למהפכה הרוחנית העוברת גם על קיבוץ יהודי זה.

מאת יוסף דרוק

יום חמישי, באחת השבתות שחלפו עלינו בקיץ זה. השעה 6 בבוקר. המקום: בית הכנסת "אהל רחל" שבשכונת כנסת א' ירושלים. שעת תפילת השחר. המתפללים: שכנים תושבי השכונה והאיזור, בני ירושלים מן המשפחות הותי־קות. המתפללים הקבועים. הפעם נוספו גם כמה אורחים, אורח צעיר מן העיר מלבורן שבאוסטרליה ובנו. היום יום הבר מצוה של הנער. לא בכדי, בחר אביו את בית הכנסת הזה לציון תאריך זה. וכאן בעצם סיפורנו.

הנער ביהו. הוא נין ונכד לר' קלונימוס זאב וולף דיויס זצ"ל מחשובי ונגידי הקהילה היהודית ההדרית באוסטרליה מלפני יותר ממאה שנה. כאן אנו מגיעים בפסיעה אחת אחורה 4 דורות, אל הקשר שבין הישוב הישן בירוש־לים והתפוצה היהודית באוסטר־ליה. סיפורנו הוא איפוא סיפורם של מוסד הצדקה המרכזי של ירושלים בימים ההם "הועד הכללי — כנסת ישראל" שידיו רב לו בבנינה של ירושלים ובהנחת היסודות הקהילתיים המרכזיים.

הלכנו איפוא אל אחד המומ־חים המיוחדים, החוקר את קשרי הישוב הישן עם הגולה, והוא המומחה בנושא זה של הקשר עם יהדות אוסטרליה, הלא הוא ההיסטוריון והגניאלוג היהודי הרב שמואל גור. לאחר שתי פגישות ארוכות בביתו שבירושלים, כשסיכמנו את מה ששמענו גילינו כי בעצם אנו עדיין בתחילת הכבוא לסידרה ארוכה של נושאים היס־טוריים, גילויים וחשיפות של נקודות וציוני דרך מעניינים ומר־תקים, ועוד חזון למועד.

במאמרנו זה נערוך בעיקר בקשר הזה של הישוב בירושלים עם הקהילות היהודיות באוסטר־ליה וניו זילנד ומכתביו: השדרי"ם השונים, שזכו בזמנו לשם ולתה־ילה וראויים לכך גם היום.

כאמור, באנו אל סיפורנו זה בעקבות בר המצוה של הנער ביהו בן ר' דוד סטאן, שהוא נינו של הנדבן רבי קלונימוס זאב וואלף דיויס, שנדב את שורת הבתים בשכונת כנסת א' והקים בה את בית הכנסת "אהל רחל" ע"ש אשתו המנוחה מרת רחל. ר' קלונימוס זאב דיזן הי' יהודי בר אוריין, בן תורה ואוהב ארי"י וכחשובי הקהילה במלבורן, וכ־נראה גם שימש בעת הצורך כדיין בבית הדין של רב הקהילה בזמנו הרב אברהם עבר הרשקוביץ שהיה מוסמך לרבנות על ידי הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל. הרב הרשקוביץ אשר הוציא לאור ספר שו"ת "בית אברהם" שהודפס בי־רושלים, מופיעות בו שאלות שהופנו ממלבורן אל הגאון רבי שמואל סלנט בעניינים הנוגעים לשאלות מחיי הקהילה ור' קלונימוס זאב הוחתם עליהן. מתוך התשובות אלו מתברר כי ר' קלונימוס זאב וולף דיויס חיבב והעריץ את כוחנו ר"ש סלנט ז"ל, וכנראה גם השפעה זו הועילה להתנדבותו לבנין הבתים בשכונת כנסת. את הקשר עמו יצר לראשונה השד"ר רבי משה ריבלין ז"ל.

לר' קלונימוס זאב היה גם ידיד במלבורן, אחד מחשובי ונגידי הקהילה הוא ר' יוסף הלוי קרונהי־ימר, ר' יוסף נתבקש בידי שד"ר אחר, של הועד הכללי, הר' אברהם שאולזון ז"ל לסייע בבניית חלק אחר, בשכונת כנסת ב' (בסמוך לשכונה המוזכרת), בתחילה הס־כים ר' יוסף לתרום רק את הכסף הדרוש לגאולת הקרקע ואילו ההוצאות לבניית הבתים הפנה אותם לנדבנים אחרים כשראה ר' אברהם שאולזון שאין בכחו יותר לשכנע את הנדבן שיגר מכתב על הקורות אותו אל מנהלי הועד הכללי, בו גולל את הענין שיש לו עם ר' יוסף קרונהיימר. בתשובה שיגר לו ר' יוסף ריבלין מכתב, בו העריך את נדיבות לבו של קרונהי־ימר, ר' יוסף שהי' מומחה לגי־מטריאות הוסיף לו שיאמר לר' יוסף שגימטריא שלו "יוסף קרא־נהיימער" (ביידיש) היא "ארץ ישראל", בכך קיווה להשפיע עליו להתאמץ יותר למען ישוב הארץ. ואכן, הגימטריא עשתה את שלה וכשהעביר ר' אברהם את הדברים אל הנדבן התרגש מאד ומיד חתם על הצ'יק, שבתמורתו נבנו 12 הבתים־הראשונים בשכונת כנסת ב'. שכונת כנסת ב' היא סמוכה לשכונות כנסת א' וג', ממערב ומהודה, וגבלת בשכונות בתי מינסק בדרום, בתי ברודיא בצפון, במזרחה גם בתי מונקאטש ובתי ראגו. בבתיה גרים עד היום הזה מחשובי תלמידי החכמים בי־רושלים. בחלקם גם משפחות עניות וקשי פרנסה. באחד ממ־רתפיה, שוכן זה שנים רבות מפעל המצות הירושלמי "מצות כהן הלפריך".

אך איש שיחנו הרב שמואל גור לא חתם את הידוע לו על פרשה זו בלבד, שבה היה לנו ענין אקטואלי בעקבות חגיגת הבר מצוה של הנער ביהו בן ר' דוד סטאן, שהוא נכדו של הנדבן ר' קלונימוס זאב דיויס. ר' דוד הוא אברך אוסטראלי טיפוסי, דור רביעי של יהודים חרדים בקהילה היהודית באוסטרליה, בן תורה ומקיים קשר עם חרדי ירושלים. אף שאינו עשיר כסבו ועמל קשה לפרנסתו, סבר בכל זאת שראוי זכרם של סבו וסבתו שיעלה את בנו ירושלימה לחוג בבית הכנסת שעל שם סבתו את הבר מצוה שלו שנערכה בצניעות רבה. קשה כיום לתאר לעצמנו קיומם של אברכים מסוג זה בארץ מרוחקת כמו אוסטרליה, ר' דוד אף התנגד לצלם את טקס הבר מצוה. אך אין זה פלא. בפרט לא לאברך המקיים קשר ירושלמי עם חסידים ואנשי מעשה וגם בנושא זה נכבד את רצונו לאלמוניות.

כפי שמסתבר, גור הוא חוקר עקשן שעשה צעד אחר צעד, כדי לאסוף, לדלות ולגלות פרטים שונים, אף פרטים זעירים, לכאר־רה, וכך הצליח לבנות פסיפס מורכב של רשימת השדרי"ם. היתה זו הפתעה לא מעטה עבור כותב טורים אלה לגלות כי היחוס השד־רי"י של משפחתנו אינו מוגבל לצד אחד. ידענו תמיד כי ר"ם ריבלין ז"ל היה אחד מבכירי מנהלי ושליחי הועד הכללי ואולם גילינו כי גם אבי סבתנו מצד האם, רבי גדליה צבי יוספזון הי' שד"ר ירושלמי שיצא פעמיים בשליחות הישוב היהודי בירושלים וחברון ליבשת אוסטרליה. רבי גדליה היה מחותנו של הגה"צ רבי שמעון דייטש זצ"ל מתלמידי בעל "חתם סופר".

את עקבותיו של ר' גדליה גילה ר"ש גור בארכיון הקהילה באדל־איד. לקהילה זו הארכיון המסודר ביותר מבין הקהילות היהודיות באוסטרליה. ובה נמצאו תמונות השדרי"ם, שפקדו את המקום. באדלאייד גם גילה את עקבותיו של ר' יונה זאב מנדלזון, שבזמן ביקורו במקום השתתף כדיין בביה"ד, לצורך גיור, פסה"ד נכתב על ידי ר' יונה זאב בלשון הקודש.

ר' גדליה צבי ביקר פעמיים באוסטרליה. גילוי אחר הוא שר' גדליה נהג בשנים שלאחר מכן לשלוח אתרוגים לסוכות מארץ ישראל לידידו ר' יוסף חיים מייד־ליש, שהיה "היהודי" הראשון מארץ ישראל לאוסטרליה, כאשר התיישב בשנת תרל"ח במלבורן. לשם הגיע אחריו גם אחיו ר' יעקב מחברון, ר' יעקב חזר ארצה אך הוא נשאר שם. עובדה מעניינת היא שרבים מבין השדרי"ם ומבין היורדים מארי"י לאוסטרליה נמנו על עדת חסידי חב"ד. מספר היורדים לאוסטרליה הגיע למאות ובאותם ימים היתה זו ירידה ניכ־רת. בעיר פערת, עיר נמל, בירת מערב אוסטרליה, הי' 60% מבני הקהילה יוצאי צפת. פערת היא כיום העיר שבה הקהילה היהודית השלישית בגודלה באוסטרליה.

כאמור, מזכיר אברהם יערי 2 שלוחים מארי"י. וביניהם את ר' חיים צבי שניאורסון מחברון מצאצאי בעל התניא שיצא לשתי שליחויות. הראשונה בשנת תרי"ד בשליחות הישוב בחברון. ר' חיים צבי עבר בדרכו גם את סינגפור, חזור הביתה משימתו עטור הצלחה כשבידו סכום של 5000 לי"ש, שהוא סכום עתק כיום בשווי של מליונים. באוסטרליה הוקמה ועדה למען הישוב בערים שונות; במלבורן הצטרף הבישוף האנגליקני כיו"ר הועדה למען הישוב בציון. אחת הסיבות שד־רבנו את הגויים לעזור לשלוחי ארי"י היתה שנאתם לתורכים. והעתונים הכלליים נהגו לפרסם שמות וסכומי התרומות. ר' חיים צבי יצא גם בשליחות שלישית לאוסטרליה בשנת הל'.

עובדה מעניינת היא פרופ' ישראל קלויזנר שחיבר ספר שלם על שליחותו של שניאורסון כותב שכתב בשליחות של שניאורסון נאבד ולא נמצא. "חבל על דאבדין" הוא קובע בספר. איש שיחנו גור מצא כאן בקצה להתגדר בה ובה־דודיו ובמחקריו בארכיוני הקהי־לות גם ציפה למצוא כתב יד זה. "יגעתי ומצאתי" אומר לנו גור בקורת רוח של חוקר מנוסה. המ־קור התגלה בבית הכנסת הגדול של העיר סידני שהוא ביהכ"נ הראשון שנבנה באוסטרליה. בהזדמנות מסויימות הציג את צילום הכתב יד בפני החוקר פרופ' ישראל קלויזנר וזה תמה מן הגילוי. צילום התעודה מת־פרסם כאן היום לראשונה.

הנוסע השני המוכר ברבים הוא ר' יעקב ספיר בזכות הספר שפרסם בשעתו "אבן ספיר", שבו תיאור מעניין ומרתק על קורותיו במס־עותיו. בספר זה עדות מפורטת על הישוב היהודי בתימן, מצרים, הודו ויבשת אוסטרליה. וגם בעקבותיו צעד גור. בין השאר חיפש וגילה את המגילה של ספיר שאותה כתב במשך יומיים בעיר דונידין בערב פורים שנת תרכ"ה, בשנה השניה ליסודה של העיר.

(המשך בעמוד כ')

השד"ר ר' יונה צבי מנדלסון
שד"ר מצליח ודיין לעת מצוא

השד"ר רבי גדליה צבי יוספזון ביקורים
חוזרים באוסטרליה

הנדבן דיויס ובנו — אהבת תורה וארי"י

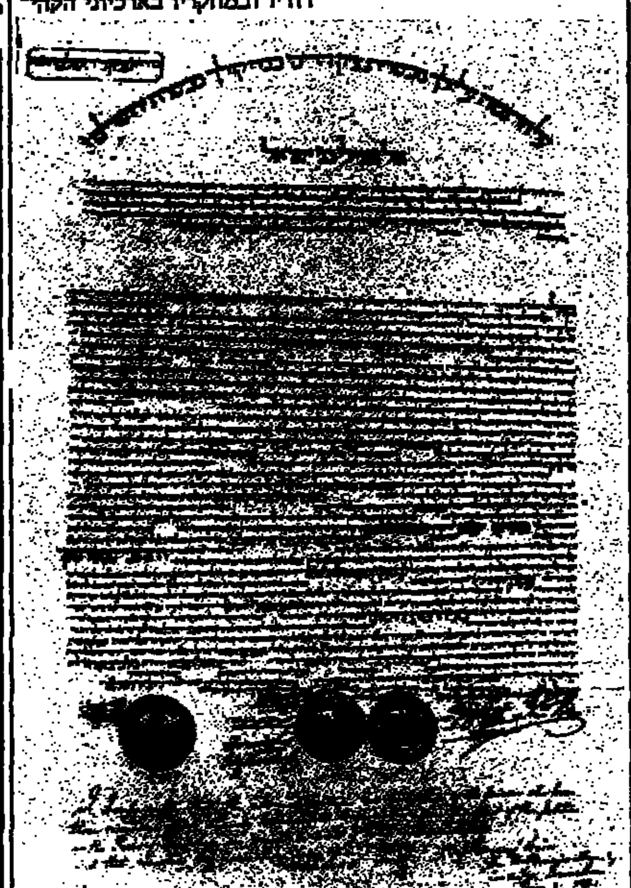

כתב השליחות של מנדלסון — "שאבוהדי" שטנגלנה

המגילה של ספיר כפי שצולמה על ידי גור באדלאייד

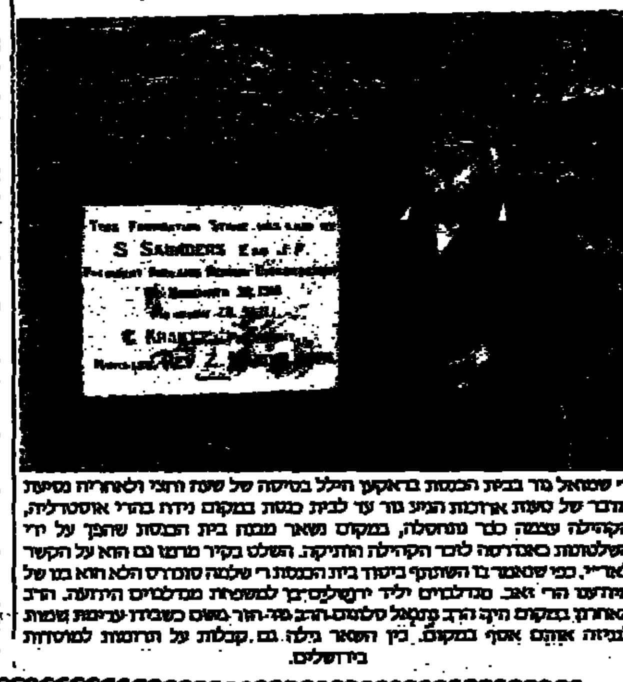

ר' שמואל גור בבית הכנסת בראקעו היל בטיסה של שעה וחצי ולאחריה נסיעת מדבר של שעות ארוכות הגיע גור עד לבית כנסת במקום נידח בהרי אוסטרליה, הקהילה עצמה כבר נתחסלה, במקום נשאר מבנה בית הכנסת שהפך על ידי השלטונות כאתרסה לסמל הקהילה הותיקה. השלט בקיר מרמז גם הוא על הקשר לארי"י, כפי שמסתבר בו השותף ביסוד בית הכנסת ר' שלמה סונדרס הלא הוא בנו של מיוחס הר' זאב מנדלבוים יליד ירושלים בן למשפחת מנדלבוים הירושלמית. הרב האחרון במקום היה הרב טנקל סלומון. בין השאר גילה גם קבלות על תרומות למוסדות בירושלים.

מראה פנים בית הכנסת כפי שצולם לאחרונה

גניאלוגיה מהי?

או: כתב היוחסין של המגיד ממזריטש

הרב"ש גור הוא מוסד. כאמור באנו אליו בנושא מוגדר. אך בשיחתנו הקפנו נושאים רבים. תחום עיסוקו העיקרי הוא הגניאלו־גיה. לא, גאונות. האיש אולי גאון, אך לא זה מקצועו. גניאלוגיה היא העיסוק בחקר היוחסין.

תזכיר לו לר' שמואל שם אחד של משפחה יהודית והוא מיד שולף רשימות ארוכות של קשרי משפחה על יחוס, למעלה ולמעלה, גליונות יוחסין דבי ענף.

התברר לנו כי תחום זה הולך ומתפתח ביותר. וכמה סיבות לדבר. אחת מהן נובעת בגלל השואה כאשר חלקם הגדול של משפחות ישראל באירופה נעקר. ונשארו אחד מעיר ושניים ממ־שפחה. אנשים רבים, המבקשים לדעת את שושלת משפחתם שלהם, נזקקים למומחים ובעלי מקצוע בשל העדר קרובים והעדר עדויות.

סיבה נוספת היא התרבותם של בעלי תשובה המבקשים לדעת את היחוס של המשפחה לאחר שזה נמחק מתודעתם של הוריהם שהלכו להקים "עולם חדש". גור כבר היה עד למעמדות מרגשים כאשר גילה קרבת משפחה בין זוגות נשואים, בין חברים קרובים, כאשר הצליח גם לגלות קרובי משפחה הגרים בשכונה והדבר לא היה ידוע. בין השאר הוא מתעסק באיחוד קרובים גם עיסוק זה, פורח בשנים אלו בגלל השואה.

לפעמים מדובר בבירור רציני יותר, לא רק לשם ידיעת השורש המשפחתי גרידא, יש והענין נושא בירור רציני כגון בנים למשפחות כהונה וזה נוגע גם לשאלות הלכתיות, לפעמים ניתן לפתור סיבוכים של המעמד האישי ועוד. סיפוריו של גור בענין זה הם נושא לרשימה נפרדת ועוד חזון למועד.

בעבר היו משפחות רבות שומרות על כתב היחוס המשפחתי שלהן, בשואת אירופה נשמדו כתבי יחוס רבים. הוא מספר לנו סיפור חסידי על הרבנית, אמו של המגיד ממזריטש ע"ה, שביתה עלה באש ועמדה בצד ומיררה בבכי, בנה הקטן דב בער שראה אותה לא הבין על מה היא מבכה כך את הממון שהושמד, אך היא הסבירה: כתב היוחסין שלנו עד דוד המלך ע"ה עלה גם הוא באש... על כך ענה בנה הקטן: אל תבכי אמי היקרה ממני יתחיל ענף יוחסין חדש...

המודיע הצעיר

פרשת כי תצא

גליון 33

בינים

בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה נֵצֵא לְבָתֵּי־הַכְּנֵסִיּוֹת, וְנָחֵל בַּאֲמִירַת הַ"סְּלִיחוֹת". "כְּדַלִּים וּכְרָשִׁים דָּפַקְנוּ דְּלָתֶיךָ" — אָנוּ אוֹמְרִים בָּהֶן. נְתָאֵר לְעַצְמֵנוּ, שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִקְנוֹת סְחוֹרָה — אַךְ אֵין שׁוּם מָמוֹן בְּיָדוֹ, הוּא חָפֵץ לִקְנוֹת בְּהַקָּפָה. וְיוֹתֵר מִזֶּה: הוּא עַצְמוֹ אֵינוֹ בָּטוּחַ שֶׁהוּא מְסֻגָּל לְהַרְוִיחַ בִּסְחוֹרָה הַזּוֹ. אֵיךְ יָחוּשׁ בְּבוֹאוֹ לִדְפֹּק עַל דֶּלֶת הַמּוֹכֵר?

וּבְדוֹמֶה לְמִסְכֵּן הַזֶּה — נִצָּבִים אֲנַחְנוּ, עוֹמְדִים דַּלִּים וְרֵיקִים, וּמְבַקְּשִׁים לְחַלּוֹת פְּנֵי אֲדוֹן כֹּל. וְאַף עַל פִּי־כֵן, אָנוּ חָשִׁים רוֹמְמוּת רוּחַ מְיֻחֶדֶת — בְּבוֹאֵנוּ לִדְפֹּק עַל דְּלָתָיו. אוּלַי בִּגְלַל הַהַרְגָּשָׁה שֶׁהוּא עוֹמֵד סָמוּךְ לַדֶּלֶת וּמְחַכֶּה לִדְפִיקָתֵנוּ? וְאוּלַי אָנוּ מְעֻדָּדִים מִמַּאֲמַצֵּי־הַתְּשׁוּבָה שֶׁלָּנוּ בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה? אֶפְשָׁר שֶׁכֹּחַ הָרַבִּים נוֹסֵךְ בָּנוּ אֶת עֹז הָרוּחַ לְהִתְעַלֵּם מִדַּלּוּתֵנוּ — וְלִדְפֹּק...

צַדִּיקִים הִפְלִיגוּ בְּתֵאוּר כֹּחָהּ שֶׁל עֵת־רָצוֹן. וְכָךְ אָמְרוּ: אָמְנָם, אָנוּ דַּלִּים וְרָשִׁים, אַךְ כְּשֶׁמִּצְטָרֶפֶת "עֵת" רָצוֹן לַ"דַּל" וְלָ"רָשׁ", נוֹצָרִים "דֶּלֶת" וְ"שַׁעַר".

שֶׁיִּפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלּוֹתֵיכֶם — וּתְפִלּוֹתֵנוּ,

עַד כָּאן בֵּינָתַיִם,

חני.

יש ילדים, שנעשים מהר מאד שבעים. הם טועמים ביסקויט בבוקר, או חצי קציצה בצהרים, ומכריזים: "זהו, אני מלא! אינני יכול לאכול יותר!" — אולם, מה קורה אחר כך? זמן קצר לאחר מכן, הם נעשים רעבים שוב, משום שבעצם לא קיבלו מנה מספיקה של מזון.

ומה ענין האוכל לתשובה? — תשאלו. גם כאן יכול להידמות לנו שאנו מלאים — בעוד שאנו עדיין ריקים מאד. הנה, חז"ל מספרים לנו בגמרא שפושעי ישראל מלאים חרטה, ומלאים מצוות כרימון. לכאורה — חרטה ומצוות הם דברים נהדרים, למה לקרוא להם פושעים? מסבירים צדיקים, שהבעיה היא בזה שהם "מלאים". ליבם מתמלא מהרטה ומכל דבר־מצווה, וכשהם מתפללים בכוונה ומורידים דמעות, נדמה להם שכבר תיקנו את הכל והם נחשבים לבעלי־תשובה.

נכון, החרטה היא חלק גדול מאד מן התשובה, הדמעות — טובות הן! מכבסות את המחשבה! אך אסור להסתפק בהן. הן תועלנה לנו רק אם תעוררנה אותנו להתקדם, ולא אם תמלאנה אותנו עד שנחשוב — בטעות — שאנו שבעים.

כללו של דבר: אסור להעצר במקום! לא בגלל יאוש מעבירות ולא בגלל סיפוק ממצוות. אין להיות "מלאים", אלא להתקדם.

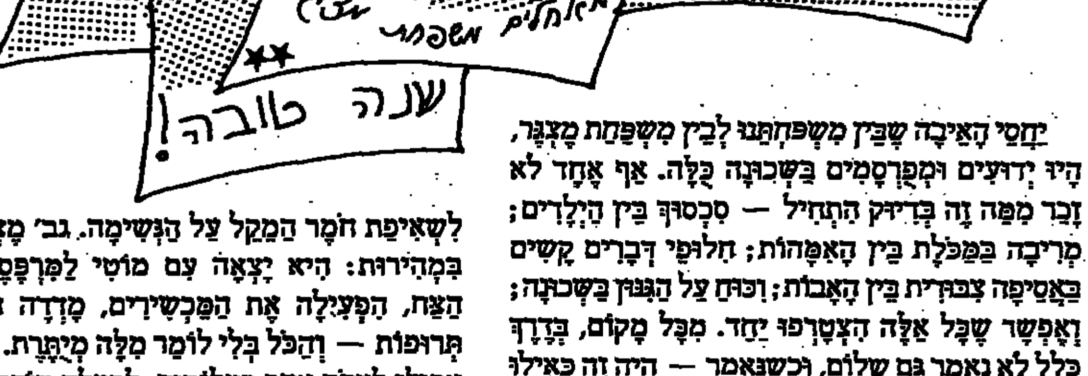

יַחֲסֵי הָאֵיבָה שֶׁבֵּין מִשְׁפַּחְתֵּנוּ לְבֵין מִשְׁפַּחַת מֶצְגֶּר, הָיוּ יְדוּעִים וּמְפֻרְסָמִים בִּשְׁכוּנָה כֻּלָּהּ. אַף אֶחָד לֹא זָכַר מִמַּה זֶּה בְּדִיּוּק הִתְחִיל — סִכְסוּךְ בֵּין הַיְלָדִים; מְרִיבָה בַּמַּכֹּלֶת בֵּין הָאִמָּהוֹת; חִלּוּפֵי דְּבָרִים קָשִׁים בָּאֲסֵפָה צִבּוּרִית בֵּין הָאָבוֹת; וִכּוּחַ עַל הַגִּנּוּן בִּשְׁכוּנָה; וְאֶפְשָׁר שֶׁכָּל אֵלֶּה הִצְטָרְפוּ יַחַד. מִכָּל מָקוֹם, בְּדֶרֶךְ כְּלָל לֹא נֶאֱמַר גַּם שָׁלוֹם, וּכְשֶׁנֶּאֱמַר — הָיָה זֶה כְּאִלּוּ לֹא נֶאֱמַר. הַסִּכְסוּךְ הִקִּיף אֶת כָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, גַּם שֶׁל מֶצְגֶּר וְגַם שֶׁלָּנוּ. גָּרוּעַ, אֲבָל קוֹרֶה.

וּבְכָל זֹאת, מִדֵּי אֶמְצַע חֹדֶשׁ אֱלוּל, נָהֲגָה מִשְׁפַּחַת מֶצְגֶּר לִשְׁלֹחַ לָנוּ בַּדֹּאַר כַּרְטִיס בְּרָכָה לַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה. אַף אָנוּ, נָהַגְנוּ לְהָשִׁיב. מִשּׁוּם מָה, לֹא עָלָה בְּדַעְתֵּנוּ לְהַרְהֵר אוֹ לְעַרְעֵר עַל הַנֹּהַג הַמְשֻׁנֶּה הַזֶּה. שׁוֹלְחִים לְכֻלָּם? — אָז גַּם לָנוּ. עוֹנִים לְכֻלָּם? — אָז גַּם לָהֶם. מִין כַּרְטִיס בְּרָכָה לְלֹא בְּרָכָה. אוּלַי הָיָה הַנֹּהַג הַזֶּה מַמְשִׁיךְ עוֹד שָׁנִים אֲרֻכּוֹת אֶפְשָׁר שֶׁעַד מֵאָה וְעֶשְׂרִים, אִלּוּלֵא הִתְרַחֵשׁ מַה שֶּׁהִתְרַחֵשׁ בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה:

חָזַרְתִּי הַבַּיְתָה מִן הַ"מַּתְמִידִים" בְּתֵשַׁע וָחֵצִי. **אַבָּא וְאִמָּא הָיוּ בַּחֲתֻנָּה בְּתֵל אָבִיב, וּצְבִיָּה יָשְׁבָה** רְכוּנָה עַל מַחְבְּרוֹתֶיהָ. פִּתְאֹם שָׁמַעְנוּ צִפְצוּפִים מוּזָרִים. הִקְשַׁבְנוּ הֵיטֵב — הֵם נִשְׁמָעִים מֵחֲדַר יְלָדִים! קָרַבְנוּ לְשָׁם. מוֹטִי בֶּן הַשְּׁנָתַיִם שָׁכַב — וְנָשַׁם בְּאֹפֶן מוּזָר בְּיוֹתֵר; כָּל נְשִׁימָה לֻוְּתָה בְּצִפְצוּף קוֹלָנִי. נִרְאֶה הָיָה שֶׁהוּא מִתְאַמֵּץ לְהַשִּׂיג אֲוִיר, וְכָל הַתֶּקֶף שִׁעוּל דָּמָה לִנְבִיחָה. "צְבִיָּה, מַה נַּעֲשֶׂה? — אָמַרְתִּי בִּדְאָגָה. "נִרְאֶה לִי שֶׁצָּרִיךְ רוֹפֵא", הֵשִׁיבָה. "אֲבָל מִי, אֵיזֶה, אֵיךְ, מֵאֵיפֹה?" — הִגַּבְתִּי. "טוֹב שֶׁרַק אֵלּוּ הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁלְּךָ", אָמְרָה בִּמְצוּקָה. אָנוּ גָּרִים בְּבִנְיָן דּוּ־קוֹמָתִי, שְׁכֵנֵינוּ — אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים, וְלֹא יָדַעְנוּ אֶת נַפְשֵׁנוּ. נַתְחִיל לִדְפֹּק עַל דְּלָתוֹת לִשְׁאוֹל מָה עוֹשִׂים כְּשֶׁ...?

פִּתְאֹם אָמְרָה צְבִיָּה בְּאִי־נוֹחוּת: "אַתָּה יוֹדֵעַ, לַבַּת הַקְּטַנָּה שֶׁל מֶצְגֶּר יֵשׁ תָּמִיד בְּעָיוֹת כָּאֵלֶּה. אֲנִי רְגִילָה לִשְׁמֹעַ אֶת אֲחוֹתָהּ לְדַבֵּר עַל כָּךְ. אֲבָל אֲלֵיהֶם אֵינֵנוּ יְכוֹלִים לִפְנוֹת בְּבַקָּשַׁת עֶזְרָה", — סִיְּמָה. הַצִּפְצוּפִים וְהַשִּׁעוּלִים הָלְכוּ וְגָבְרוּ. "תַּפְסִיקִי לְהִשְׁתַּטּוֹת, זֶה פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁל מַמָּשׁ, וְאֵינֶנּוּ יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּלֵּט עַל זֶה לְבַד". בִּמְהִירוּת דִּפְדַּפְתִּי בְּמַדְרִיךְ הַטֶּלֶפוֹן, חִיַּגְתִּי, וּכְשֶׁאֲנִי מִשְׁתַּדֵּל לֹא לַחְשׁוֹב עַל מָה הִיא חוֹשֶׁבֶת — תֵּאַרְתִּי לִגְבֶ' מֶצְגֶּר אֶת הַמַּצָּב, וּבִקַּשְׁתִּי עֶזְרָה. "אֲנִי מִיָּד מַגִּיעָה!" — עָנְתָה בְּלִי הִסּוּסִים.

אַחֲרֵי פָּחוֹת מֵחָמֵשׁ דַּקּוֹת, הִגִּיעוּ הַזּוּג מֶצְגֶּר בְּרִיצָה מְבֹהֶלֶת. הֵם הֵבִיאוּ אִתָּם מַכְשִׁיר אֵדִים וּמַכְשִׁיר לִשְׁאִיפַת חֹמֶר הַמֵּקֵל עַל הַנְּשִׁימָה. גְּבֶ' מֶצְגֶּר פָּעֲלָה בִּמְהִירוּת: הִיא יָצְאָה עִם מוֹטִי לַמִּרְפֶּסֶת, לָאֲוִיר הַצַּח, הִפְעִילָה אֶת הַמַּכְשִׁירִים, מָדְדָה חֹם, נָתְנָה תְּרוּפוֹת — וְהַכֹּל בְּלִי לוֹמַר מִלָּה מְיֻתֶּרֶת. הָיָה קָשֶׁה אֲפִילוּ לַעֲקֹב אַחַר פְּעֻלּוֹתֶיהָ. לְבַעֲלָהּ הוֹרְתָה בֵּינְתַיִם אֶל אֵיזֶה רוֹפֵא לְצַלְצֵל — וְהֵיכָן אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ.

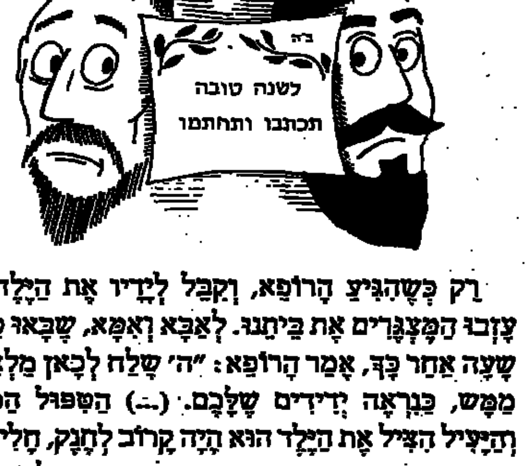

רַק כְּשֶׁהִגִּיעַ הָרוֹפֵא, וְקִבֵּל לְיָדָיו אֶת הַיֶּלֶד — עָזְבוּ הַמֶּצְגֶּרִים אֶת בֵּיתֵנוּ. לְאַבָּא וְאִמָּא, שֶׁבָּאוּ כַּחֲצִי שָׁעָה אַחַר כָּךְ, אָמַר הָרוֹפֵא: "ה' שָׁלַח לְכָאן מַלְאָכִים מַמָּשׁ, כַּנִּרְאֶה יְדִידִים שֶׁלָּכֶם. (...) הַטִּפּוּל הַמָּהִיר וְהַיָּעִיל הִצִּיל אֶת הַיֶּלֶד הוּא הָיָה קָרוֹב לְחֶנֶק, חָלִילָה".

נוּ... אַבָּא וְאִמָּא, כַּמּוּבָן, הִתְקַשְּׁרוּ מִיָּד לְמִשְׁפַּחַת מֶצְגֶּר, וְהוֹדוּ בְּכָל לָשׁוֹן עַל הָעֶזְרָה. אִמָּא הִרְגִּישָׁה, שֶׁהִיא מַעֲרִיכָה זֹאת בְּאֹפֶן מְיֻחָד, עַל רֶקַע הַ... רָמְזָה וְלֹא פֵּרְשָׁה. וְאַבָּא אָמַר, שֶׁאוּלַי הָיָה זֶה מִשָּׁמַיִם כְּדֵי לְסַיֵּם, אַחַת וּלְתָמִיד, אֶת הַמְּרִיבָה הַהֲדָדִית וְהָאֱוִילִית הַזּוֹ.

כָּל הַמַּעֲשִׂיָּה הַזּוֹ — קָרְתָה בְּשִׁלְהֵי חֹדֶשׁ אָב. וּבְסוֹף אֱלוּל, כְּשֶׁהִגִּיעַ עִדַּן כַּרְטִיסֵי הַבְּרָכָה, הַמִּתְקַבְּלִים וְהַיּוֹצְאִים, הֻבְחֲנוּ בִּתְפוּעָה מְעַנְיֶנֶת: דַּוְקָא הַשָּׁנָה לֹא שָׁלְחוּ לָנוּ הַמֶּצְגֶּרִים אֶת כַּרְטִיס הַבְּרָכָה הַמָּסָרְתִּי שֶׁלָּהֶם. רָאִינוּ אֶת הַדַּוָּר מְחַלֵּק אֶת הַמַּעֲטָפוֹת עִם הַחוֹתֶמֶת שֶׁלָּהֶם, וְעַל תֵּבָתֵנוּ — פָּסַח. "לָכֶם אַיִן", אָמַר לָנוּ.

אִם לוֹמַר אֶת הָאֱמֶת, הִתְפַּלֵּאנוּ מְאֹד. "דַּוְקָא עַכְשָׁיו, אַחֲרֵי שֶׁהִתְפַּיַּסְנוּ?" — שָׁאֲלָה אִמָּא בִּתְמִיהָה. "וְזֶה אַחֲרֵי שֶׁנָּהֲגוּ כָּל כָּךְ יָפֶה בָּעֶרֶב הַהוּא. וַהֲלֹא עָשׂוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵעַל וּמֵעֵבֶר לְמָה שֶׁנִּדְרַשׁ". — צִיֵּן אַבָּא. "אוּלַי לֹא הוֹדֵינוּ לָהֶם מַסְפִּיק?" — אָמַרְתִּי. "נוּ, וְלָכֵן הִתְחִילוּ אֶת הָרִיב מֵחָדָשׁ?" — תָּמְהָה אִמָּא. אַבָּא הֶחְלִיט שֶׁאָנוּ נִשְׁלַח לָהֶם בְּכָל זֹאת, לַמְרוֹת שֶׁהֵם לֹא שָׁלְחוּ לָנוּ: "כְּשֵׁם שֶׁהֵם נָהֲגוּ **לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, נִנְהַג גַּם אֲנוּ" — סִכֵּם.**

עוֹד אָנוּ מְכִינִים אֶת הַכַּרְטִיס נִשְׁמְעָה דְּפִיקָה בַּדֶּלֶת. כֵּן, שׁוּב הִגִּיעוּ הַמֶּצְגֶּרִים. "פָּשׁוּט", הִסְבִּירוּ בִּלְבָבִיּוּת. "כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה שָׁנִים שָׁלַחְנוּ כַּרְטִיסִים, שֶׁלֹּא הָיְתָה עִמָּם בְּרָכָה, הֶחְלַטְנוּ שֶׁאוּלַי הַשָּׁנָה — מַתְאִים יוֹתֵר שֶׁנָּבוֹא וּנְאַחֵל פָּנִים אֶל פָּנִים. אוּלַי תִּרְבֶּה הַבְּרָכָה דַּוְקָא בְּלִי הַכַּרְטִיס..."

הַשִּׂיחָה הִתְחִילָה כַּמּוּבָן בְּ"לֵיל הַצִּפְצוּפִים" וְקָלְחָה הַלְאָה בִּנְעִימוּת מְרֻבָּה. כְּשֶׁקַּמְנוּ לָלֶכֶת, אַחֲרֵי כַּמָּה דַּקּוֹת, הִבְחַנְתִּי שֶׁכַּרְטִיס הַבְּרָכָה הַמְיֻעָד לָהֶם עוֹדֶנּוּ עַל הַשֻּׁלְחָן. בְּלִי לְהָבִין מַדּוּעַ, נָטַשְׁתִּי וְקָרַעְתִּי אוֹתוֹ לִגְזָרִים. פִּתְאֹם הִבְחַנְתִּי שֶׁעֵינֵי כֻּלָּם נְעוּצוֹת בִּי. "לָמָּה עָשִׂיתָ זֹאת?" — שָׁאַל אַבָּא, סָפֵק כּוֹעֵס וְסָפֵק מְחַיֵּךְ. "כִּי חָשַׁבְתִּי שֶׁזֶּה מְיֻתָּר, פִּתְאֹם גִּלִּיתִי שֶׁאֶפְשָׁר גַּם בֶּאֱמֶת לְאַחֵל שָׁנָה טוֹבָה, וְשֶׁלְּאִחוּל הַזֶּה יֵשׁ אֵיזוֹ מַשְׁמָעוּת — חוּץ מֵהַקִּשּׁוּטִים בְּזָהָב".

אַבָּא לָחַץ בַּחֲמִימוּת אֶת יָדוֹ שֶׁל מַר מֶצְגֶּר. "אַתָּה מֵבִין? אוֹתָנוּ לִמֵּדוּ — שֶׁאֶפְשָׁר גַּם לְטַלְפֵּן, וְגַם לְטַלְגְּרֵף, וְגַם לִכְתּוֹב... הַיּוֹם צָרִיךְ לְלַמֵּד יְלָדִים — שֶׁאֶפְשָׁר גַּם לוֹמַר שָׁנָה טוֹבָה, וְשֶׁעֵינַיִם יְכוֹלוֹת לְנַצֵּץ יוֹתֵר מִזָּהָב..."

★ ★ ★

עִם אוֹ בְּלִי כַּרְטִיס — שָׁנָה טוֹבָה וּמְבֹרֶכֶת!

"והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה, הברכה והקללה". (ל', א')

חז"ל מבארים, שכל מקום שבו נאמר לשון "ויהי" — הרי זו לשון צער, וי־היה. (כמו — "ויהי בימי אחשוורוש"). ואילו כל מקום שנאמר בו "והיה" — זו לשון שמחה.

רמז כאן הכתוב: "והיה" — צריך אתה לשמוח, "כי יבואו עליך כל הדברים האלה, הברכה והקללה" — בין כשתבוא עליך הברכה, ובין כשתבוא עליך הקללה עליך לשמוח. שהרי אמרו בברכות חייב אדם לברך על הרעה — כשם שמברך על הטובה.

המגיד ממזריטש' שלח פעם את תלמידיו ללמוד מר' זושא איך לקיים דברי חז"ל אלו כשהגיעו אליו, נדהמו מעניו ומדחקותו. כששאלוהו, השיב: איך אני יכול לבאר דברי חז"ל אלה — אם מימי לא טעמתי טעם רעה?...

ואנו — שעדיין איננו מצויים בדרגה זו, נדרשים גם כשאנו טועמים טעם רעה — לקבלו כאילו היה טעם טובה, כי בעצם הכל בא להיטיב או למוטב.

אגב, לכן אנו מבקשים "שנה טובה ומתוקה" — שיהיה לא רק טוב, אלא גם מתוק — כלומר, שגם אנו נרגיש שזה טוב וערב...

המודיע
השבוע לפני 30 שנה

קואליציה שמאלית הוקמה בירושלים

כלנתר, נציג הפהמ"ז השלים הרוב לקואליציה

ירושלים יום א' (מאת סר פרנו) — קואליציה שמאלית עירונית חדשה, אליה הצטרף נציג הפהמ"ז מר רחמים כלנתר שפרש מסיעת הגוש המזרחי לאחר שהובטח לו "כסא" סגן ראש העיר, הוקמה הערב ב־11 קולות מפא"י, פרוגרסיבים, ויצ"ו אחה"ע וכלנתר נגד 8 קולות אגו"י, הפהמ"ז וחרות.

שעות ספורות לפני כן נדחו שתי הצעות אי אמון לראש העיר שהוגשו ע"י סיעות הגוש הדתי וחרות. ב־10 קולות הגוש הקואליציוני השמאלי החדש נגד 9 קולות הגוש הדתי חרות וצי"כ. שניתנו לשתי ההצעות יחד. בישיבה זו נעדר מר כלנתר.

נציג הפהמ"ז מר כלנתר ערק משורות הגוש הדתי לאחר שבדיונים קדחתניים שהתנהלו במשך היום ובשבוע שעבר הוצעה לו משרת סגן ראש העיר. מאידך בגדו נציגי הפרו־גרסיבים בחברם מר דניאל אוסטר אשר הוצע לתפקיד ראש העיר.

מתברר כי בחירתו של מר אוסטר כראש העיר, היתה מאלצת את אחד משני חברי המועצה הפרוגרסיבים מר יעקב להתפטר וזה היה הגורם לסי־רובם.

לאחר אישור צרופם של שלשת החברים החדשים לה־נהלה: ד"ר יעקבי (פרוג.) גב' אשבל (ויצו) ומר כלנתר, הכריז הרב ליברמן כי ישיבה זו של המועצה היא המשך המאבק על ירושלים של מעלה. אשרי הגוש הדתי שזכה להכריז מעל במת העיר כי ירושלים לא תהיה לפי רצון ה"רוב" הזה. המיעוט הדתי ינצח כפי שניצח המיעוט הרוחני בכל מלחמת תרבות בכל תקופות העבר.

בויכוח הכללי לפני ההצב־עה הדגיש הרב מ. פרוש סגן ראש העיר כי עדים כל אלו שעקבו אחרי כל המאבק הזה" מפא"י סרבה להענות לדרישה האלמנטרית ביותר לדחות את הדיון בשאלת ההיכל הרפורמי ועצ"כ הוכיחה כי אינה יכולה לכבד דעות הזולת ואין היא מעוניינת בקיומה של קואליציה זו. הוא הוסיף כי ישנם חברים במועצה שיושבים בה בזכות מספר קולות קטן מהעודפים של רשימת ג"ד. ואלו בהנים מאימונה של מפא"י, הדגיש כי לפי חשבון זה אין להם רוב גם בהצבעה זו.

לפני פתיחת הישיבה השניה הוכרזה הפסקה לפי בקשת הגוש הדתי וכעבור 20 רגע נפתחה הישיבה בדיון על סעיף: הרכב הנהלת העיריה מר מ. זר (מפא"י) הציע לצרף את שלשת החברים החדשים להנהלה ול־הפסיק את חברותו של הרב ליברמן בהנהלה, הוא פנה גם לסגני ראש העיר הדתיים לה־תפטר ולא — תובא הצעה מתאימה בישיבה הבאה.

שעה קלה לפני כן הופיע מר כלנתר שהובהל ע"י כמה מחברי מפא"י, בהכנסו לא הפנה מבטיו לצדדים ונגש אבל חופזי ראש ישר לכסאו, הוא אף לא ענה לפריסות שלום שהופנו אליו מכל צדי שלחן המועצה.

הרב פרוש שהיה ראשון המתוכחים הצהיר כי פרישתו של מר כלנתר מהגוש הדתי היא עלבון לו למשפחתו ול־בוחריו והביע את תקותו כי יחזור ממעשהו זה.

דבריו של הרב פרוש וכן דברי מר גבירצמן כי "בצעדו זה הרציא מר כלנתר את עצמו מקהל בוחריו" עוררו סערת מחאות מצד מפא"י שיצאו בהגנה תקיפה על "חברם" החדש. הסערה נמשכה שעה ארוכה ורק לאחר דרישתו הנ־מרצת של נציג אגו"י הרב לי־ברמן הפסיק ראש העיר את השתוללות חברי מפא"י.

ר' י. בלוי (אגו"י) הדגיש כי אין הנציגים הדתיים חוששים מהכרעה ובודאי לא מהצטר־פותו של כלנתר, הוא ציין כי מאבק זה הוכיח כי שותפות עם מפא"י תתכן רק לטובת עניניה היא ואין היא מעריכה כראוי דעתם של אחרים, ואמנם ברגע שדבר זה נתברר סרב הגוש הדתי להיות גרורה של מפא"י. עם זאת הביע את אחוליו לצ־רופו של מר כלנתר לקואליציה החדשה...

לאחר ההצבעה ניסה מר כלנתר להסביר את צעדו בנימוק מגוחך שראש העיר "הבטיח הפעם למסור תיק מיוחד לעני־ נים דתיים בידי איש דתי לאומי" ...

ישיבת הועה"פ העולמי של אגו"י בירושלים

ביום ראשון י"ט אלול התקיימה בירושלים ישיבת הועד הפועל העולמי בה נידונו בעיות שונות וכללך המצב המדיני בארץ, הפעולה בכנסת, המאמצים להסדר עניני "המד־ריע" יציאת השליחים לגולה, דו"ח מהשליחים הפועלים בחו"ל באוסטרליה, מכסיקו הדרום אמריקה והתכניות לשי־גור שליחים נוספים.

בדיון העלו הצעות שונות בקשר למצב הדת במדינה, היחסים עם משרד הדתות, בעית הריפורם, המהפכה בעי־רית ירושלים, חלול שבת ההו־לך וגובר ביחוד בירושלים עיר הקודש על ידי הסעת מכוניות למקומות הרחצה בשבת, מצב החנוך העצמאי. עריכת מגביות בארצות השונות. בין היתר הועלתה הצעה להנהגת ה"סלע", גם בשנים שאין בהן כנסיה גדולה וכן להגביר את התעמולה לרעיון אגודת ישראל בכל ארצות חו"ל והמדינות השונות.

בישיבה נידונה במיוחד בעית היחסים עם פא"י בעקבות ועידתה האחרונה.

נתקבלו החלטות מתאימות בכל העניינים.

כמו"כ התנהל ויכוח ער בדבר משלחת אגודת ישראל העולמית לרוסיה הסוביטית והחלט להשתתף במשלחת וכן צינו המועמדים לחברי המ־שלחת. עם החלטה זו נתנו הנהלות הועה"פ העולמי של אגודת ישראל בא"י ואירופה את הסכמתם ליציאת המשלחת לרוסיה ויש לחכות עוד לה־חלטת הועה"פ העולמי באמ־ריקה בנידון ולאשור סופי מטעם מועצת גדולי התורה.

בסיום הדיון בו השתתפו מלבד היו"ר הרב י.מ. לוין — הרב ש. שצדרוביצקי, הרב א. סורוצקין, ד"ר פלק שלזינגר, הרב משה פרוש, הרב שלמה לורנץ, ד"ר ש. למברגר, ד. זריצקי, ז. פישר־שין, הרב ח.ב. ריבניק, א. הירש, ש.י. גרוס, ש. סירוקה, ש.ז. מחס א. ריין ו. קלין, נתקבלו החלטות בכל הבעיות העומדות על הפרק.

ביחוד הוחלט להגביר את העבודה הארגונית ולהתחיל בפעולות מעשיות להגשמת הרעיון של אגודת ישראל למעשה...

הרב פרוש: "אני גאה בהדחתי מסגנות רה"ע בגלל עמדתי על משמר הדת"

הקואליציה השמאלית בחרה בכלנתר כסגן ראש העיר

ירושלים יום ג' (מאת סופרנו) — הקואליציה השמאלית החדשה בעירית ירושלים הנשענת על קנה רצוץ, הדיחה היום את הרב משה פרוש מכהונת סגן ראש העיר לאחר שהסגן השני מר מ. גבירצמן התפטר היום מתפקידו, ובחרה בד"ר יעקבי, מהפרוגרסיבים כסגן ראשון לראש העיר ובכלנתר כסגן ראש העיר.

הקואליציה השמאלית הרעועה התכנסה עד איש אחד לחדר הישיבות של המועצה, כשהיא פוקחת עיניים בוחנות על משענתה רחמים כלנתר שנמצא בימיים האחרונים מחוץ לירושלים והתאכסן באחד המלונות בסביבת ת"א תחת משמר של אנשי מפא"י מירושלים.

בראש סדר יומה של ישיבת המועצה עמד סעיף הדחת הרב פרוש מתפקידו כסגן ראש העיר. 11 ידים, בתוכם "יהודי ממפא"י" הורמו בעד הדחה זו ואלו 8 חברי הגוש הדתי וחרות הצביעו נגד.

בהצהרתו לאחר ההצבעה על הדחתו הכריז הרב משה פרוש כי הוא גאה על הדחתו מתפקידו בעקב עמידתו על המשמר להגנת הדת בעיר קדשנו ובמדינתנו ובעקב הרמת ידו להעברת ראש העיר מכהונתו על שסמך ידו להכניס את צלם הרפורמה בירושלים.

בנאומו אמר הרב פרוש בין השאר: "שאלו אותי למה לי לחכות עד שיעבירו אותי מכהונתי בתור סגן ראש העיר, הלא אין כל ספק של הקואליציה החדשה ישנו מספר החברים הדרוש להוציא לפועל החלטתם. עניתי, לוא היו מעבירים אותי מסגנות בעקב מעילה בבידה או מקח שוחד, כפי שאנו עדים במדינתנו יום יום שאישי צבור בעלי עמדה במפלגות השולטות במדינה מועברים מתפקידיהם בעקב מעילה, בגידה ומקח ושוחד, הייתי אולי מקדים ומגיש התפטרותי למען למנוע לי אי נעימות. אבל אני עומד היום לפני המועצה אשר בה שולטים מפלגות השמאל האומרים להדיחני מתפקידי בעקב עמידתי על המשמר להגנת הדת בעיר קדשנו ומדינתנו. בעקב שהרימותי ידי להעברת ראש העיר מכהונתו מפני שהוא סמך את ידיו להכניס את צלם הריפורמה בירושלים, אני יקבל ענש זה בכבוד, בגאון ובגאוה.

4 משפחות יהודיות התנצרו והיגרו לחו"ל

באר שבע יום ב' — ארבע משפחות יהודיות המונות שבע עשרה נפשות מתושבי באר שבע התנצרו ביום ו' בטכס שמד המוני שנערך בירושלים באחד ממועדוני המסיונרים.

כל המשפחות שעברו לשמד יצאו את הארץ לאיטליה בדרכם לברזיל אחרי שהעבירו את בתיהם למשרד מסרים בבאר שבע שיטפל במכירתם.

אחד המתנצרים עמיתי לרמון אב לשני ילדים אחד מהם בן שמונה והשני בן 6 הגיע לבאר שבע מרומניה לפני 7 שנים, מראשוני המתישבים בעיר ללא כל רכוש. תחלה עסק בענף האריגה ולאחר שנטש את המקצוע הזה פתח תנור לצרכי הלבשה ברחוב הראשי. העסק שלו התבסס ובחוגי המסחר בעיר מעריכים את שויו ב־30,000 ל"י.

אביו מר יונה לרינסון בן 71 שנשאל לפשר המעשה השיב באידיש "אוי ואבוי ש"זכיתי" לזאת בימי זקנתי שבני ינטוש את היהדות רק כדי לעזוב את הארץ וכי מה חסר לו? אין לו פרנסה", האב הזקן החליט להשאר בארץ עם בתו הנשואה.

משפחה מתנצרת שניה היא משפחתו של י. הירשפלד מרומ־ ניה, בן 45 אב לשני ילדים ...

נמצא בבאר שבע מזה 6 שנים לאחר שעלה מרומניה ורבים היו לקוחותיו מן העיר והסבי־בה.

משפחה שלישית היא של א. סחלון בן 45 נמצא בארץ מזה 20 שנה, סחלון הוא מיוצאי פולין אב לשלשה ילדים ואת פרנסתו השיג ברווחה מתנית פרטית.

משפחה רביעית היא משפחת ש. אברהמי, בן 50 בעל חנות ירקות, אב ל־2 יל־דים. אברהמי הגיע לארץ לפני 5 שנים מרומניה וקבל מהסוכ־נות היהודית חנות במרכז העיר מצבו הכלכלי היה איתן.

שמונה משפחות אחרות מתושבי באר שבע עומדות להגר בימים הקרובים לאוס־טרליה. אף משפחות אלו הן מותיקי באר שבע. כלם מה־מעמד הבינוני כלם משפחות סוחרים ברחוב הראשי שקבלו את חנויותיהם מהסוכנות הי־הודית כאשר הגיעו עוד בשנת 1949 לבאר שבע. 6 מבין שמו־נה המשפחות באו לארץ מרומניה אחת מצכוסלובקיה ואחת מפולניה. כלם הגיעו לארץ ללא כל רכוש והן יוצאות עתה ברכוש גדול...

400 שנה

(המשך מעמוד י"ז)

המורה "מרעה הוא לכפירים ואו־בינו פלילים, זה מחריב ועוקר את הגבולין, וזה מציב ומקים אלילים, ובאו בו פריצים ומחללים, ואל אל לא יושיע בתוכו מתפללים, כל ערל וטמא בבית תפילה נתן תיפלה, ובהיכל א־לקים — יענו הו הר".

והוא ממשיך בקינה: "אללי לי ירושלים, עיר ואם בישראל, היית עטרת תפארת בית ה' וצניף מלו־כה, ואבן פינת יקרת, ועתה הכל נכרת, ביום ההוא קראו לך ירוש־לים כסא ה', ובך כל מעיני, ושם העיר מיום ה' שמה, ועתה חרפה וגדופה, מוסר ושממה, ירושלים השדודה ובנותיה, אשר היו ער־י המועדה, לתורה ולתעודה, ואשרי מי שלא ראם".

מתוך צער הוא מתאר את ירושלים החרבה: "היום הזה ראיתי חזות קשה, מצאתי בתוכה איש יהודי, ניגש ונענה, הוא צבע, ובזה ישבע, ואליו יאספו בביתו, בין גדולים וקטנים, אם ישלמו מנין ועדה, שאין לה ענין, לא מקנה וקנין, עם עני ודל, ורש ומסכן הלך ואביון, ורבה העזובה בקרב הארץ השממה והרחבה", ובכל זאת הוא משתפך "טוב לי יום בחצריך לבקר בהיכל החרב ומקדש השמם, לחזות ולרצות אבניך, את עפרך לחונן, ועל חר־בותיך לקונן".

מחדש הישוב היהודי בירושלים

אין הוא מסתפק בקינתו על חורבן ירושלים, הוא נוטל יוזמה לתחידוש הישוב היהודי, מגדולי הדורות היה הרמב"ן, ענק בהלכה ובאגדה, בפרשנות ובמחשבה, ואף בסודות הנסתר היה גדול ושמו נכלל בשלשלת הקבלה, ומעתה הטביע את חותמו גם בעיה"ק ירושלים. עם עלייתו בשנת ה' אלפים כ"ז, יסד את הישוב היהודי בעיר הקודש וה־מקדש, לאחר שנים רבות של חורבן, שבהן היה מספר היהודים מועט ביותר, ואת ראשית הישוב ניתן לראות עם כינון בית הכנסת על ידו.

ר' ראובן מרגליות מעלה הצעה בתולדות הרמב"ן (נדפסו בראש ויכוח הרמב"ן) כי קופות הצדקה למען עניי אר"י הותקנו ע"י הר־מב"ן, שחידש את הישוב היהודי בירושלים ודאג לקיומו, ועל שמו נקראו קופות רמב"ן. במשך הזמן נשכח ענין התיחסו להרמב"ן וראשי התיבות פוענחו כר' מאיר בעל נס. אם כי אין אנו יודעים למי הכוונה.

השערתו זו נדחית ע"י ד"ר מ. איש שלום, שפירסם קטע מכתב יד "אלה יחוסי הצדיקים וציונם". (ידיעות החברה, שנה וז', חוברת א) ומביע דעה נוגדת כי הכוונה להרב ר' מאיר קצין או קלצין, אחד משלש מאות הרבנים מצרפת ואנגליה, שעלו ארצה בשנת ד' אלפים תתקע"א, ונתפרסם כאיש פלא ובעל נס.

ר' מאיר זה נזכר גם ע"י רבי יהודה אלחריזי, בספרו "תחכמוני" (שער ארבעים ושש, הוצ' מחב־רות לספרות עמ' 349): "ומשם נסעתי אל ירושלים, ונפתחו לי השמים, ואראה מראות אלקים ויפגעו בי מלאכי אלקים, הם חסידי עליון הבאים מארץ צרפת לשכון בציון, ובראשם הרב החסיד ר' יוסף בן הרב רבי ברוך וכו', ואחיו החכם רבי מאיר, כבר שכלו חשכים מאיר", ובכתב היד של "אלה יחוסי הצדיקים" נזכר בין קברי היהודים ר' מאיר הצרפתי בעל הנס. סעד לדעה זו אפשר למצוא גם ברשמי מסעו של ר"מ באסולה, שביקר בארץ בשנת רפ"ב "אומרים כי שם בטבריה נקבר אחד ששמו ר' מאיר, שנשבע שלא ישב עד כי יבוא שילה ונקבר מעומד, ואינו סתם ר' מאיר דמת־ניתין", אך נושא זה חורג ממסגרת מאמרנו.

בקאמר הבא — כינון בית הכנסת של הרמב"ן בירושלים

נצו"י-רה"ש; כ"ג אלול-כ"ט אלול תשמ"ו

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	נץ החמה	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
כג	ש	3.57	4.32	5.27	7.43	8.27	8.58	9.28	11.29	11.59	3.02	4.17	5.33
כד	א	3.58	4.31	5.27	7.43	8.27	8.58	9.28	11.28	11.59	3.01	4.16	5.32
כה	ב	3.58	4.33	5.28	7.44	8.27	8.58	9.28	11.28	11.58	3.00	4.15	5.31
כו	ג	3.59	4.35	5.29	7.44	8.28	8.58	9.28	11.28	11.58	2.59	4.13	5.29
כז	ד	4.00	4.37	5.29	7.44	8.28	8.58	9.28	11.27	11.58	2.58	4.12	5.28
כח	ה	4.01	4.38	5.30	7.45	8.28	8.59	9.28	11.27	11.57	2.57	4.11	5.27
כט	ו	4.01	4.38	5.31	7.45	8.28	8.59	9.28	11.27	11.57	2.57	4.10	5.26

הזמנים המודפסים הם לפי השעון הרגיל (שעון חורף)

לפי אופק ירושלים — מתוך לוח דבר יום ביומו

ודור רביעי ישובו

(המשך מעמוד י"ט)

שאליה הגיע ביום י"א אדר, כבר גרו בה כמאה וחמישים יהודים, רובם הגדול מיוצאי אנגליה, אשר כשאר תושבי ארץ זו "עפר כשורים עלי אוכל, בקשו את הזהב ונמצא למו. שטו העם ולקטו איש כפי מזלו". (לפי לשונו של ר' יעקב ספיר). באותו יום נכנס ר' יעקב לשיחה עם ראשי הקהילה וזה הראה לו את בית הכנסת וספר התורה, וכאשר שאל רבי יעקב על מציאותה של מגילת אסתר שבה יקראו בליל פורים נענה שזו אינה בנמצאת. ר' יעקב ספיר שזו היתה לו תוצאתו היחידה בביזו וילנד, מכר כי באמתחתו קלף שאותו רכש בדרכו בצנעא כאשר ביקר בתימן בדרכו לשם. קלף זה שימש אותו במסעותיו כיון שבזמנו הפנוי היה עוסק בכתיבת ספר תורה. "מיהרתי לבית מלתי ועד השבת כתבתי מגילה אשורית כשרה כה־לכתה". גם מגילה זו אבו החוקרים למצוא, אך גם כאן עלה הדבר בידיו של גוד שהתחקה אחר תוצאות מסעו של ספיר וכך הגיע לעיר אדלאיד בירת דרום אוסטר־ליה, שהיתה מתחנותיו של ספיר.

כאן יש לציין כי רוב פנקסי הק־הילות באוסטרליה נשמרים במ־קומם, אם במשרדי הקהילה, באר־כיונים שלהם או בבתי הכנסת וכך הצליח, בעזרתה של מזכירת הקהילה כיום באדלאייד, לגלות את הפנקס מלפני 120 שנה, תקו־פת מסעו של ספיר. בפנקס זה נמצא הרישום, בשנת תרכ"ב, בשפה האנגלית ובו ציון על גובה הסכום שקבל ספיר "שבא בשם עניי ירושלים". כך המשיך לדפדף ומצא החלטה נוספת: "לכתוב מכתב לספיר עבור המגילה היפה שנתן לנו". בתחילה כאשר ביקש לראות את המגילות שבהן מש־תמשים בבית הכנסת ראה שמדובר בחדשות יחסית, אך כאשר המשיך לחתור נמצא ה[illegible] המשיך אחר בארון הקודש נמצאות מגי־לות עתיקות יותר וכך נתבקשה להוציאן. היא נזכרה גם שאביה ששימש נשיא הקהילה אמר לה משהו בנידון זה. כאשר הוצאה המגילה אותה חיפש, כבר לא היה צריך הוכחות רבות, הקלף התימני — שיש לו תכונות משלו — ועליו כתב אשכנזי אכן הוכיחו את זהו־תה של המגילה המבוקשת. הוא הביא את המגילה לפני הרב אדלר ששימש בזמנו כרב ושוחט בק־הילה זו וזה אכן אישר את המ־מצאים. (שאלה שנשארה לפי שעה ללא תשובה היא מדוע לא השאיר ספיר את מגילתו בדוניד, שלצורך בני הקהילה שם נכתבה, יתכן אולי שלא היה מרוצה מ"הו־תוצאות הפיננסיות" של ביקורו שם?).

אגב, המזכירה, היא נינתו של הרב ש.ב. סונדרס מייסד הקהילה החרדית הראשונה באדלאייד, מייסד מושב זקנים בירושלים, שהגיע לכאן בסוף ימיו. הרב שמואל ברוך סונדרס גם כונה בירושלים בשם "דער אוסטרלי־אנער דוקטור" בזכות פנקס הת־רופות שהיה בידו.

כאשר ביקש גוד לגאול את המגילה ולהביאה לירושלים, נענה: "נביאה יחד עמנו כאשר כל בני הקהילה יבואו לציון".

בין שאר סיוריו בערי אוסטר־ליה הצליח גם לגלות שרידים חבר לקהילות שנתחסלו. כך בבנדיגו איתר מבנה בית הכנסת ושכנים קששים־גויים־ אורבים ...

הצביעו אף על מקום מבנה המקוה הסמוך. ההוכחה היתה סיפור על ילד אחד ששיחק במקום נפל לתוך בריכה ריקה במרתף. בהמשך חי־פושיו אכן גילה את התכנית הארכיטקטונית בארכיוני הרשות המקומית ומקום המקוה אכן צוין במקום. גוד חיפש את המקוה משום שחיפש אישור למעשה הגיור שערך ספיר במקום זה וכפי המתואר בספרו על טבילת המתג־יירת. את רהיטי בית הכנסת גילה בשימושה של חברה במקום. בין השאר גילו עבורו בארכיונים הציבוריים רישומים בעתונים הכלליים בימים ההם על מאורעות הקהילה היהודית, ושם היה דיווח על דרשת ראש השנה של השד"ר ר' חיים צבי שניאורסון מירושלים.

בעתון היהודי במלבורן מהמ־אה ה־19 גילה רישומים על כך שנדרש מאת השד"ר ר' שאול ברים"ט (אבי משפחת שאולזון) למסור להנהלת הקהילה סכום הכסף שהצליח לגייס בין בני הק־הילה. ר' שאול סירב להשיב.

הנה כי כן, מרחק רב עבר קהילות ישראל באוסטרליה מאז תחילת ההתיישבות בה. אברכים לומדי תורה מסוגו של דוד סטאן כבר אינם תופעה נדירה ביבשת. שעליה כתב הנוסע ספיר שהיהו־דים שיצאו לעשות הון, הרבה מהם התנהגו בה "כאנוסים, ולא שמרו גם את השבת". ובין השאר הוא מספר: "במוצש"ק קודם ר"ח אלול כי ישבו ראש בבית ועדים לפקח בצרכי הקהילה הוכוחים על כי אין להם שוחט ואוכלים מאכלות אסורות, התוצלו כדרכם, אחד מהם חכם בעיניו, ענה בגודל לבב "בעשרת הדברות לא כתובה מצות שוחט". זה פרי העדה אשר אין לה מורה ומוכיח וכל איש לדרכו פונה והישר בעיניו יעשה". (זה היה בקהילת אלדאייד).

כאמור, שונה היום המצב ומי שרוצה כשר אכן יש לו אפילו גלאט כשר. ש. גוד היה הבחור הראשון שיצא מאוסטרליה ללמוד בישיבה, באמריקה ובאנגליה, אך אחריו באו כבר רבים, וכיום קיימת שם ישיבה גדולה, כוללי אברכים, בתי ספר וקהילות חרדיות מסוד־רות, של חסידים (תומכי תמימים) ומתנגדים (לייקוד), אך אלו אינם מנושאי רשימתנו זו.

המודיע הצעיר

אנו מבקרים ב...

מבקרת: שולמית

בתחנת הכיבוי 'רמון'

שקט ושלוה בתחנת הכבוי "רמון". כשאנחנו נכנסים לתוכה ורואים את המכו־ניות האדומות הגדולות, את הכבאים לבושי מדים כחולים ואת הפרחים היפים מסביב, נדמה לנו שנכנסנו בטעות לתוך לגו. קשה לדמין שתוך שניות יכול המקום המטופח הזה להתרוקן מיושביו והללו יהפכו לשליחי הצלה בכל מקום שלא יהיה.

אחד הכבאים מספר לנו:

בכבוי עובדים במשמרות במשך עשרים וארבע שעות ביממה ישנן שלוש משמרות מלבד המשמרות נמצאים בתחנה עובדי־יום, הללו אחראים על המדור למניעת שרפות ועל הספקת ציוד לתחנה. בכל משמרת עובדים שלושה כבאים.

— שלושה כבאים מספיקים במקרה של שרפה?

— זו שאלה נכונה. אם אנחנו מסתד־רים — מה טוב, אבל אם הארוע גדול מדי בשבילנו אנחנו יכולים תמיד להזעיק עזרה מתחנות אחרות ובעיקר מן התחנה הראשית בגבעת מרדכי.

— כמה תחנות יש בירושלים?

— בס"ה שלש תחנות, התחנה שלנו — תחנת "רמון" ממוקמת ברוממה וא־חראית על אזור מרכז העיר, רמות, קרית משה ובית הכרם.

— כמה זמן לומדים כבאות?

— "ישנו קורס כבאים בסיסי הנמשך חודש וחצי בקורס זה לומדים הכבאים להפעיל את הציוד העומד לרשות וכן טכ־ניקות שונות של כבוי אש והצלה. לאחר שהכבאי צובר נסיון יש קורס נוסף — קורס ראשי צוותים בקורס זה לומד הכבאי לפקד על צוות שלם של כבאים".

— מה פתאום הלכת ללמד כבאות?

הלכתי כי שמעתי שזו עבודה טובה, והחשוב ביותר הוא שזו עבודה עם המון ספוק אני מרגיש שאני נחוץ, שאני עושה דברים חשובים, שאנשים אוהבים אותי ומעריכים את עבודתי וזה חשוב לי.

— "אולי תספר לנו משהו שקרה לאחרונה?"

— "לא ייזמן הזעיקו אותנו לדירה בוערת, כש.געתי לבנין שמעתי צעקות נוראות של אדם לכוד. הצעקות נשמעו מכוון הקומה השלישית, עלינו כשאנחנו מפלסים לנו דרך בתוך העשן הסמיך, פרצנו את הדלת ומצאנו אדם מבוגר שרוע על הרצפה במצב קשה בעזרת הציוד המ־יוחד שיש לנו הורדנו אותו ומסרנו אותו לאנשי העזרה הראשונה שחיכו למטה".

— אני מבינה שזו עבודה שכרוכה בסכנות.

— "בהחלט בזמן שרפה קימת סכנה של התחשמלות סכנה של התמוטטות והעבודה כולה נעשית בתנאי ראות גרו־עים בגלל העשן, הרבה פעמים קרה לי שהצלתי אנשים בלי לראות שום דבר מס־ביב — פשוט משששתי".

— אתה פוחד כשאתה יוצא לפעולה?

— היום כבר לא, אבל היתה תקופה שפחדתי במשך השנים למדתי להתגבר על כל מיני בעיות קטנות שמתלוות לפעו־לת הכבוי והחלוץ וממילא למדתי גם לה־תגבר על הפחדים והחששות.

— כיצד בנויה מכונית הכבוי?

— במרכז המכונית ישנו מיכל מים, אל המיכל מחוברת משאבה המזניקה את המים בלחץ גבוה למרחק או לגובה, בצ־די המכונית ישנם תאים ובהם ציוד עזר כמו: מספרים גדולים, משורים חשמליים, ככלי פלדה צנורות כבוי ועוד ועוד כל כבאי צריך לדעת בע"פ מה נמצא בכל תא, וכמובן מתי וכיצד להשתמש בו.

— תודה לכם כבאים אמיצים, אתם עושים עבודה חשובה וקשה — כ"כ בשקט, עד שכמעט לא ידענו עליכם.

רפואה שלמה

מחלת השינה

מספרת שולמית

מי שחושב שזו כותרת התולית, טועה בהחלט! אין הכונה למחלה המפורסמת של 7.00 בבקר, ואף לא למחלת השעורים המשעממים, הכונה היא למחלה אמיתית, קשה, המצויה אך ורק באזורים מסוימים באפריקה הרחוקה. השאלה הראשונה המתבקשת היא: מדוע דוקא שם? — באותו אזור באפריקה מצויות בצות, ימות, וגדות נהרות שהן מקום הגדול היחיד של זבוב הטסה־טסה. זבוב הטסה טסה איננו גורם המחלה, אלא רק המעביר שלה.

מה זאת אומרת?

יצורים חד תאיים (הגדולים מעט מן החידקים ונקראים מקרו אורגניזמים — יצורים חיים שא"א להבחין בהם בעין). הם בעצם גורמי המחלה. המחלה אינה מדבקת לא במגע ולא בנשיפה אלא בצורה אחת בלבד: כאשר זבוב הטסה־טסה עוקץ אדם הנגוע במחלה, הוא נדבק ממנו והופך להיות נושא מחלה כל זמן שהוא חי. אם הוא יעקץ אנשים נוספים, יחלו אף־הם במחלה הנוראה הזו. כך נוכל להבין את העובדה שהמחלה נפוצה באזורים מסוימים, ורק שם. המחלה אינה מדבקת במקום שזבובי הטסה־טסה אינם יכולים לחיות, מכיון שהיא אינה יכולה לעבור מאיש לרעהו, בלעדי הזבוב. מה קורה לאדם שנעקץ ע"י זבוב הטסה טסה נגוע? בשלב ראשון, כשבוע לאחר העקיצה, מתנפח מקום העקיצה. שלב זה נמשך שבוע ימים ובד"כ אין מבחינים בו. בשלב שני, כעבור 34 יום, בערך, מתלונן החולה על כאבי ראש והוא נתקף בחום גבוה. בשלב זה מתחילים האורגניזמים גורמי המחלה (אנחנו מכנים אותם כך משום שהם אינם עונים בדיוק על הגדרת החידק, אבל הם דומים לו מאד) להסתובב בחופשיות בתוך מחזור הדם, הם מתרבים, הרעל המופרש תוך כדי תהליך ההתרבות הוא שגורם לחום הגוף לעלות. לאחר ההתקף הראשון באות תקופות מתונות של כאבי ראש, כאבים כלליים וחום לא גבוה במיוחד.

שלב בינים זה יכול לקחת חודשים או שנים. לאט לאט מבלי שמבחינים עובר האדם לשלב השלישי והקריטי של המחלה. בשלב זה תוקפים האורגניזמים את מערכת העצבים המרכזית. החולה נעשה אדיש ומרבה לנמנם, לא בהכרח הוא יחוש ברע אולם ככל שתגבר המחלה התקפי שינה שלא יתארכו.

יש חומר מסוים הניתן לחולים ואם כי אין הוא מרפא אותם, אך הוא גורם להם שלא להדביק אחרים.

כמדומני שמן המחלה הנדירה הזו המצויה באפריקה הרחוקה אפשר ללמד הרבה הרבה לקחים "אלוליים" — מחלת השינה היא מחלה מדבקת!

זוהי מחלה שאינה תוקפת את האדם בבת אחת, אלא בשלבים הדרגתיים עד כדי כך שהוא אינו מרגיש בהם, לא תמיד חש החולה ברע... — הנדע להשגיח ולהשמר מפניה?

הנקיץ מתרדמתנו בחודש המעורר הזה? ההרי קול השופר קורא אלינו — עורו ישנים משנתכם!

— עורו ישנים משנתכם!

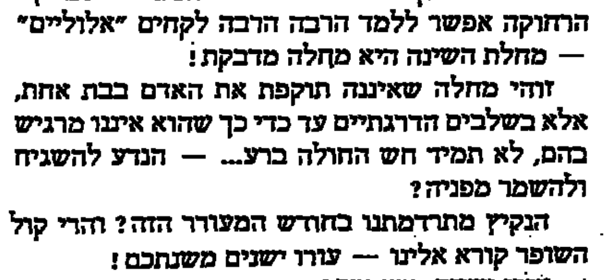

רגע, חושבים!

1) איפה הם?

היכן בפרשת השבוע:

א. 3 בעלי־מקצוע

ב. 2 מתכות

ג. 2 עשבים

ד. 2 מחצבים

ה. 2 מקורי־מים.

2) מדרגות

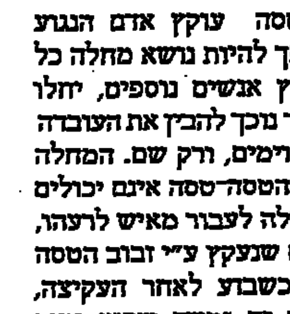

השלימו בהתאם להגדרות, כל מלה — היא המילה הקודמת + אות נוספת.

1) תו

2) לפעמים חיים ומות בידה.

3) טרחה ויגעה.

4) מסע שכנוע לפני בחירות, בכתיב חסר.

5) פיותחה את כשריה הגופניים.

3) גלגל

גלגל המספרים הבא הומצא לפי שיטה מסוימת. גלה את השיטה והוסף את המספר החסר.

חשבו פתרו, ושלחו למערכת "המודיע" רחוב יהודה המכבי 5 ת.ד. 1306, עבור "רגע חושבים" בין הפותרים נכונה יוגרלו פרסים

פתרונות לרגע חושבים 29

1)

א) גמל, שפן — וארנבת

ב) צבי, זמר — ואיל

ג) ראה, כוס — וינשוף

ד) חסידה, יענה — ואנפה

ה) תחמס, פרס — ושחף.

2) לציון טוב — 9 ש' לציון רע — 13 ש'.

3) מהמילה אלול הושמטה א'.

נודדות

בגלל	מַבָּט לַשָּׁמַיִם — וּמָלֵא כָּל הָעַיִן
סבות	צִפֳּרִים, צִפֳּרִים, צִפֳּרִים,
טכניות	הֵן עָפוֹת וְעָפוֹת
יפורסמו	וְאִם קְצָת מִתְעַיְּפוֹת
שמות	נָחוֹת, מַמְשִׁיכוֹת בִּתְנוּפָה.
הזוכים	נִמְשָׁכוֹת אֶל הַחֹם
בפרסים	וּבְלִי תְּלוּנָה, בְּתֹם
בגליון	מַמְשִׁיכוֹת וְעָפוֹת נוֹדְדוֹת.
הבא	וּבַלֵּב קְצָת עָצוּב, תְּחוּשָׁה שֶׁל פְּרֵדָה,
בעז"ה	אַךְ בָּאָבִיב הֵן תָּבֹאנָה חֲזָרָה.

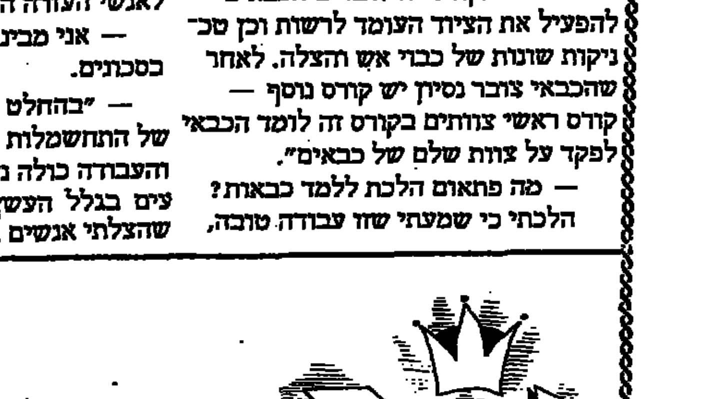

מָשָׁל לְבֶן מֶלֶךְ שֶׁשָּׁבָה לִבְּךָ שׁוֹדְדִים, וְהִתְרַחֵק מְאֹד מֵאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ. חָשַׁשׁ בְּלִבּוֹ: אִם יִתְמִיד בִּפְסִיעוֹתָיו הַקְּטַנּוֹת, מָתַי יַגִּיעַ אֶל הַמֶּלֶךְ? שָׁלַח הַמֶּלֶךְ לְהוֹדִיעוֹ: גַּם אֲנִי אֵצֵא לִתְשׁוּבָתְךָ. שׁוּבָה אֵלַי, בִּפְסִיעוֹתֶיךָ הַקְּטַנּוֹת — וְאָשׁוּבָה אֵלֶיךָ בִּפְסִיעוֹת גְּדוֹלוֹת; שׁוּבָה אֵלַי בְּכֹחֲךָ הַדַּל — וְאָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּצְעָדִים גְּדוֹלִים. שׁוּבוּ אֵלַי — וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם.

במשק ובכלכלה

ישראל מבקשת לרכוש מקולומביה פחם, נפט, קפה ובשר בתמורה ליצוא מוצרי תעשיה

ישראל מבקשת לרכוש מקולומביה פחם, נפט, קפה ובשר ובתמורה למכור למדינה זו מוצרי תעשיה, אגרו תעשיה חקלאות, תחבורה טלקומוניקציה ורפואה. בחודשיים הבא "בבוגוטה" משלחת פקידים ממשרדי התעשיה המסחר והאנרגיה אשר יבחנו מגעים מבנים אלה. כך עולה מפרוטוקול ביקורו של השר אריאל שרון שנחתם בבוגוטה על ידי שר הפיתוח של מדינה זו, אלפונסו גודילו והשר שרון בסיום ביקורו של שרון אליו גל־

ותהה משלחת של אנשי משרד האנרגיה החקלאות והחוק התי־מ"ת.

החתימה על הפרוטוקול באה לאחר שהשר שרון ואורחו התמו קודם לכן על הסכם לשיתוף פעולה מסחרי כלכלי בין שתי המדינות. ההסכם נועד להדק את הקשרים בין קולומביה וישראל בכל התחומים ובמיוחד בתחום הכלכלה והמסחר.

במהלך ביקורו נפגש השר שרון עם נשיא קולומביה ויחזיליו באורקו, עם שר האנרגיה שר החקלאות ופקידים בכירים במימשל המקומי. בדיונים הללו נקבע כי יש להדק את הקשרים הכלכליים בין שתי המדינות ולפיכך נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מסחרי כלכלי. בדיונים שנתקיימו בקולומביה הוחלט גם לפעול למימוש המידי של מיסקר ההבנה שנחתם בינואר 1985. בין שר האנרגיה משה שחל לעמיתו הקולומביאני.

כוח המשימה סיכם על הקמת בנק להשקעות

נפתחו ערוצי יצוא בעשרות אלפי יחידות מסחר

מאת סופרנו הכלכלי

שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי דיווח לממשלה על פעולות "כוח המשימה הכלכלי". הוא מסר על התכנסות כוח המשימה בשבוע שעבר בישראל, בהשתתפות חברים מארה"ב, קנדה, דרום אפריקה, אוסטרליה וישראל. במהלך שלושה ימי הדיונים נמסר מידע על מה שהושג עד כה.

בתחומי היצוא נפתחו ערוצי סחר ליצוא מוצרים ישראלים ב־38 אלף יחידות מסחריות רשתות שיווק, סופרמרקטים, בתי כלבו וכו' בצפון אמריקה, דבר שיגדיל את היצוא לצפון אמריקה ב־80 מיליון דולר השנה.

לפני מספר חדשים, הוקמה חברת השקעות של יהודי דרום אמריקה, בשיתוף עם חברת "כלל" שגייסה עד כה 35 מיליון דולר והיא צפויה לגייס עוד כ־65 מיליון דולר בתקופה הקרובה.

במסגרת המאמץ להגדלת התיירות הובאו דיובאו 1500 ראשי קבוצות ומנהיגי דעת קהל בתחום היהודי והעיסקי, הקמת 3 מפעלים נמצאים בתהליך של הקמה אושרו כ־40 פרוייקטים בתחומים אלה אשר מופנים לשמושים חקלאיים. בין היתר מבוצעים מחקרים ליצור מוצרים חקלאיים מיוחדים המיועדים ליצוא כגון זנים חדשים של עגבניות ואבטיחים; מחקרים לתחליפים לחומרי הדברה בעיקר הדברה ביולוגית: הפקת כימיקלים ממוצרים חקלאיים כגון צמח התובה; הפקת תרופות מצמחים והפקת חומרים כימיים מאצות.

היתר בתהליך של בירור, בפגישה הוחלט על הקמת חברת סחר לשיווק מוצרי מזון מישראל לצפון אמריקה על ידי כמה משקיעים מכוח המשימה. מנהל החברה יהיה מרין לנדר — איש עסקים גדול בארה"ב, היא תפעל תחת שליטה של אנשי עסקים אמריקאים.

סוכם על הקמת בנק השקעות שיהווה מכשיר מיוחד וכלי חדש לגישור בין משקיעים לבין מפעלים הזקוקים להון השקעה ויעודד השקעות הון זרות בארץ. הבנק יהיה בבעלות של גורמים זרים ויהודים ויפעל במתכונת המקובלת של בנק להשקעות.

שרות חדש של בנק המזרחי — תשדיר לקבלת מידע משוקי הכספים בעולם

בנק המזרחי המאוחד בשירות חדש לציבור, אפשרות לקבלת מידע על המתרחש בשוקי הכספים החשובים בעולם.

שרות זה ינתן על ידי בנק המזרחי מידי יום ביומו, (פרט ליום א') באמצעות תשדיר רב קוי משעה 09.30 לפנה"צ עד לשעה 15.00 אחה"צ והחל משעה זו (פרט ליום ו') ישודרו שערי קניה ומכירות מטבע חוץ וכן שערים יציגים.

במסגרת התשדיר תימסר סקירה קצרה על ההתפתחויות שלהלך בשוקי הכספים בעולם, הרקע וכן הערכות על התפתחויות צפויות.

גימלאי "מקפת" ו"מבטחים" יפגינו בתביעה לפיצויי־שחיקה

ארגוני הגימלאים של קרנות הפנסיה "מקפת" ו"מבטחים" הודיעו על יציאתם להפגנה נגד שתי הקרנות ונגד צמרת ההסתדרות בגין אי־תשלום פיצויי שחיקה לגימלאים.

ההפגנה תיערך ביום א' 28 בספטמבר ב־9.30 בבוקר בועד הפועל של ההסתדרות בבניין הועד הפועל של ההסתדרות הגימלאים הכללית.

במסיבת עיתונאים הסביר משנה יו"ר הסתדרות הגימלאים, אורי אלפרט, כי מדובר בתשלום שעליו החליטה הועדה המרכזית של הועד הפועל עוד לפני שנתיים וחצי, על בסיס המלצות של ועדה ציבורית (ועדת פרידמן) שקבעה שחלה שחיקה, החלטת הועדה המרכזית קבעה שיש לשלם לגימלאים פיצויים ולהעלות את הפנסיה שלהם בשיעורים שונים: מ־2 אחוז לאלה שפרשו ב־1983 ועד 20 אחוז לאלה שפרשו ב־1960. הגימלאים טוענים, כי בעוד שקרן הגימלאות המרכזית (קג"ם) שגימלאיה הם עובדי מוסדות ההסתדרות עצמה, שילמה את הפיצויים במלואם, משתמטות "מבטחים" ו"מקפת" מלקיים את ההחלטה הפשוטה. "מקפת" אפילו המציאה שיטת חישוב משלה אשר לפיה מנעה תשלום פיצויים מאלפי גימלאים, כולל אלמנות, אם במלואם ואם בחלקם. "מבטחים" טוענת כי היא מוכנה לשלם פיצויים אלה לפי הסכם שלה עם ההאחדות והתעשיינים.

במשך השנתיים האחרונות ניהלו ארגוני הגימלאים של 2 הקרנות מו"מ עם הקרנות, עם צמרת ההסתדרות ואף עם המזכ"ל ישראל קיסר, אך ללא תוצאות.

מחיר הנפט ירד בלונדון

לונדון, — מחיר הנפט מסוג ברנט מהים הצפוני ירד ביום שלישי בדולר אחד והגיע ל־13.60 דולר לחבית.

מומחים מסרו כי המחיר ירד בשל עודף בהיצע ובעקבות ידיעות כי שוב גדל מלאי הנפט בארה"ב. (ע"צ)

נרשמו לנשואין

נרשמו לנשואין בלשכת הרבנות גבעתיים

משה הרון בן יוסף רחוק ישראל גבעתיים — בתיה תמר בת ישראל רחוק ישראל פתח תקוה.

בצלאל אבי בן צבי רחוק ישראל רמת גן — ...ה רבקה חיה בת חיים ברחוק ישראל גבעתיים.

כהן דוד בן רפאל רחוק ישראל גבעתיים — טאובין הדס בת אברהם רחוק ישראל גבעתיים.

(המשך רשימת הנרשמים בלשכת הרבנות גבעתיים)

נרשמו לנשואין בלשכת הרבנות ראש פנה

בית הדין הרבני האזורי רחובות

נרשמו לנשואין בלשכת הרבנות יבנה

תמסורת פרסום בטלפון 02-522717/533444

מרקים חדשים ממטעם ומבצע פרסים

קנו מרק מטעם

ותוכלו לזכות בפרסים נפלאים

פרס ראשון: מקרר קריסטל וסטטינט
המקרר לכל החיים

פרס שני: מדיח כלים קריסטל פלאש
אין מה לדבר קריסטל הטוב ביותר!

פרס שלישי: 20 מערכות כלי הגשה לפיד
לשימוש בתנור

פרס רביעי: 20 פלטות שבת אמקא
יצרן מוצרי חשמל ביתיים

ועוד 100 קלטות מזמורי הזנות ומאות חבילות של ממוצרי מטעם בהשגחת הבד"ץ.

מטעם גאה להציג סדרת מרקים חדשה, בהשגחת הבד"ץ בשלושה טעמים נפלאים: מרק בטעם עוף, מרק פטריות ומרק ירקות.
מרקי מטעם מצטיינים במרכיבים באיכות גבוהה, מוזנים וערבים לחיך.
כל מיכל מרק מטעם, סגור ותתם הרמטית בכיסוי אלומיניום המבטיח את כשרותו ואיכותו של המרק.
כיצד זוכים בפרסים?
קנו מיכל מרק מטעם, הסירו את יתוית הפרסי המודבקת על המכסה ושלחו עם גלויות בלבד, למטעם, ת.ד. 160 חדרה, עבור מבצע מרק, בצירוף שמכם, כתובת מלאה וטלפון. ב-כ"ט בכסלו תשמ"ז (31.12.86) תערך הגרלה.
מועד אחרון למשלוח התויות: ל' בחשון תשמ"ז (2.12.86).
בכל שתשלחו יותר תויות, תגדילו סיכוייכם לזכות. כל תוית עם גלויה נפרדת. ההגרלה תערך בפיקוח רואה חשבון החברה.
ההשתתפות אסורה על עובדי מטעם ומשפחותיהם וגלר נסים.

מטעם

טעמים רבים לעבור למטעם

גלר נסים

שערים יציגים במטבע חוץ

יחידות המטבע	השער בשקלים
סל	1.4892
דולר ארה"ב	1.4867
לישט	2.1557
מרק גרמני	0.7262
פרנק צרפתי	0.2219
גולדן הולנדי	0.6428
פרנק שוויצרי	0.8965
ין יפני (100)	0.9626

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)

בנ/86/559
ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר מסעודה אבו תגידה הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגוש 398 חלקה 20 ברחוב ... 6 בירושלים והיינו: הקלה מתכנית ... בניה על עמודים.
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים.
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 14.00-12.00
אברהם כחילה
מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר הרברט ליפמן הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגוש 139 חלקה 77 ברחוב רבנים בירושלים. והיינו: קו בנין צדדי צפוני 40 ס"מ 3.60 מ' במקום 4.00 מ' קו בנין צדדי דרום מערבי 40 ס"מ 3.60 מ' במקום 4.00 מ'.
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים.
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 14.00-12.00
אברהם כחילה
מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

בית הדין הרבני האזורי צפת
תיק מס' 894/מ"ז

עירית צפת
הועדה המקומית לתכנון ולבניה — צפת
מח' ירושלים 7 צפת, ת.ד. 1006
טלפון 067-30961/4
הודעה לפי סעיף 145 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965

א. שחרן
יו"ר ועדת המשנה לתכנון ולבניה צפת

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)

בנ/84/204
ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר כהן כלם הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגוש 119 חלקה 71,72 ברחוב רבנים בירושלים והיינו: הקלה באחוזי הבניה בשיעור של 3.63% המהווים 47.82 מ"ר והריכת מספר ... לשטחי מגורים.
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 14.00-12.00
אברהם כחילה
מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)

בנ/86/528
ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר יוסף בית הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגוש 193 חלקה 28 ברחוב רמת שרת בירושלים. והיינו: הקלה בנספת הבנוי בקשר למקום הבנין, בנית גג רעפים במקום גג שטוח הקלה בשטחי המחסנים 12% במקום 8% המותרים.
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים.
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 14.00-12.00
אברהם כחילה
מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי ה"ה הדירין אברהם ארונן ומאיר הגישו לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגוש 154 חלקה 37 ברחוב המחת, שכ' בית הכרם בירושלים. והיינו: הקלה באחוזי הבניה בשיעור של 6%
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 14.00-12.00
אברהם כחילה
מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי ה"ה הדירין אברהם ארונן ומאיר הגישו לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגוש 154 חלקה 37 ברחוב המחת, שכ' בית הכרם בירושלים. והיינו: הקלה באחוזי הבניה בשיעור של 6%.
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים.
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 1400-1200.
אברהם כחילה, מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)
בנ/86/528
ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר יוסף בית הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגבס גוש 193 חלקה 28 ברחוב רמת שרת בירושלים. דהיינו: הקלה בנספת הבנוי בקשר למקום הבנין, בנית גג רעפים במקום גג שטוח הקלה בשטחי המחסנים 12% במקום 8% המותרים.
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים.
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 1400-1200.
אברהם כחילה, מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)
בנ/86/528
ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר הרברט ליפמן הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגבס גוש 139 חלקה 77 ברחוב רבנים בירושלים. דהיינו: קו בנין צדדי צפוני 40 ס"מ 3.60 מ' במקום 4.00 מ' קו בנין צדדי דרום מערבי 40 ס"מ 3.60 מ' במקום 4.00 מ'.
את ההתנגדויות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים.
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 1400-1200.
אברהם כחילה, מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
מרחב תכנון מקומי ירושלים
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965 כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים, החליטה, באישור שר הפנים לאשר שינוי תכנית מתאר מקומית הנקראת: תכנית מס' 3508 שינוי מס' 43/84 לתכנית המתאר המקומית ירושלים ושינוי מס' 2/84 לתכנית מס' 1042.
ואלה השטחים הכלולים בתכנית: ירושלים, שכונת בית וגן, רח' הרב עוזיאל 96 רח' מיכלין מס' 13, גוש 30341 חלקה 59. הכל עפ"י הגבולות המסומנים בתשריט בקו כחול.
עיקרי הוראות התכנית: (א) שינוי שטח קומת עמודים לחנות. (ב) קביעת חזית מסחרית. (ג) הגדלת אחוזי בניה מ־75% המותרים ל־90.3%. (ד) קביעת בינוי להנות בהתאם לנספח הבינוי. (ה) קביעת שטח והוספת לבניה של 68.21 מ"ר. (ו) והלוקה חדשה.
הודעה על הפקדת השינוי האמור, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3291 מיום 12.1.86 עמ' 1177. השינוי האמור, בצורה שאישרה הועדה המחוזית ביחד עם התשריט המצורף אליו נמצא במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים וכל המעונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. במגרש מגורים העיר, רח' הלל 23 ירושלים.
5.9.86
ר. לוי
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ירושלים

חוק התכנון והבניה התשכ"ה 1965
מרחב תכנון מקומי מטה יהודה
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה התשכ"ה — 1965 כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים החליטה, באישור שר הפנים לאשר שינוי תכנית מתאר מקומית הנקראת: תכנית מס' מי/574, שינוי לתכנית מתאר מקומית מי/113 אבו גוש.
ואלה השטחים הכלולים בשינוי התכנית: אבו גוש, גוש 29533 חלקות 37, 38. שטח בין קואורדינטות אורך 161050-161260 ובין קואורדינטות רוחב 134100-134250. הכל עפ"י הגבולות המסומנים בתשריט בקו כחול. עיקרי הוראות התכנית: (א) שינוי יעוד שטח מאזור חקלאי לאזור משקי עזר. (ב) שינוי יעוד שטח מאזור חקלאי לאזור מגורים ב'. (ג) איחוד וחלוקה חדשה.
הודעה על הפקדת השינוי האמור, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3334 מיום 15.5.86 עמ' 2063. השינוי האמור, בצורה שאישרה הועדה המחוזית ביחד עם התשריט המצורף אליו נמצא במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים וכל המעונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל במשרדי הועדה המקומית מטה יהודה רח' רש"י 113 ירושלים.
18.8.86
ר. לוי
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ירושלים

חוק התכנון והבניה התשכ"ה 1965
מרחב תכנון מקומי מטה יהודה
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה התשכ"ה — 1965 כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה מטה יהודה, הופקד ביחד עם התשריט המצורף אליו, שינוי לתכנית מתאר מקומית הנקרא: תכנית מס' מי/596, שינוי לתכנית מתאר מקומית מי/113 אבו־גוש.
ואלה השטחים הכלולים בשינוי התכנית: אבו־גוש, גוש 29527 חלקה 9. עיקרי הוראות התכנית: (א) הגדלת אחוזי הבניה מ־40% המותרים ל־88% משטח המגרש נטו. (ב) קביעת קוי בנין.
כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעונין בקרקע בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן כל הזכאי לכך עפ"י סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה. את ההתנגדות יש להגיש בכתב, בצירוף הנמקה, ובלווי תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת (מטה יהודה, רח' אהליאב רוממה, ירושלים).
27 באוגוסט 1986
כ"ב באב תשמ"ו
ר. לוי
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ירושלים

הועדה המקומית לבנין ותכנון בני ברק
הודעה עפ"י סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965

חברה א. יצחקי בע"מ הגישה בקשה לועדה זאת בתוכנית מס' 18397 א' לבנות בנין בן 4 קומות מעל קומה מפולשת ברח' שבטי ישראל גוש 6122 חלקה 822 באזור ג' בהקלות הבאות:
1. קומה (1) נוספת מעל (3) קומות מותרות.
2. (7.5) אחוזים בנין בנית (מעליה) / שפור תנאי דיור / קומה נוספת) מעל (138) המותרים.
וזה שלא בהתאם לתכנית בנין ערים 105 ב' החלה במקום.
כל המעונין יכול לעיין בבקשה האמורה במשרדי הועדה המקומית בעירית בני־ברק בשעות קבלת קהל ורשאי להגיש התנגדות מנומקת לועדה המקומית תוך 14 יום מיום פרסום זה.
מר מ. איינשטיין
יו"ר הועדה המקומית לבנין ותכנון עיר
בני ברק

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ בהזדמנות 3 ליד אתרי 3 בוזנים מטופחת מטבח אמריקאי דה"ש (02)532413

★ 3 באנטסדורף חדשה כיוונים טובים 68.000 "המתווך" מלכי ישראל 6, (02)273355

להשכרה

★ בקרית־צאנז לראש השנה 3 חדרים טלפון (02)812741, (02)284053

★ בבאולה 3 חדרים ק"א + טל־פון לכל חודש תשרי (02)381879, (02)243879

★ בבוה־צבי 3 ק"א קומפלט לראש השנה, ומערב יום־כיפור־אחרי סוכות (02)827699

★ לתיירים!! בבאולה!! מהודרת ומסודרת לתקופות קצרות בכל ימות השנה (02)825891

★ ברח' גשר החיים דירה בת 4½ חדרים, גדולה ומרווחת לראש השנה בלבד (02)827988 בין השעות 8.30-13.30

★ 3 חדרים בסנהדריה + נחוויות לתקופות החגים או חלק (02)825914

★ להשכרה לסוכות 2½ מאוחדת מאוד ע"י באולה (02)822520

★ דירה חדשה קומפלט 3½ חד־רים ליד באולה לר"ה ק"ב (02)285190

★ בשכ"ח לשנה ללא ריהוט 3 באנטסדורף 300, 3 במאה שערים ק"ב 300, 4 במבוא ליבנה 300, מחסן בצאנז 120 מ"ר 300 (אפשרות חלק) "המתווך" מלכי ישראל 6, (02)286951 10.00-1.00

ביקוש דירות

★ מעוניינים לשכור דירה לר"ה בבני־ברק באזור רחוב מינץ (02)824045

מכירות

★ בהזדמנות: סוכה 3×3, נברשת דמויי קריסטל לסלון או לבית כנסת (03)797601

★ חד פעמי מכירה הזדמנותית של שמלות הריון תוצרת חוץ מיום ד' עד ער"ה בני ברק רח' יהושע 8 8-10.30 בערב

תשמישי קדושה

★ להשיג קסקטים חסידיים בכל המספרים "מסורת" רש"י פינת ר"ע בני ברק

בני ברק

למכירה

★ 3 ע"י חבקוק ק"א חזית $48.000 כל הקודם זוכה "תווך מהיר" (03)703755

ביקוש דירות

★ דרושה דירה בשכ"ח לתקופה ממושכת בבני ברק (03)7913481

★ דרושה דירה במרכז ב"ב לש־כירות לראש השנה ו/או ליום כיפור (053)28306

עבודה

★ דרוש סוכן אחראי לשוק ארבעת המינים, לפי אחוזי מכירה (03)702496

קייטרינג

★ יוסליה הומינר!!! שירותי קייטרינג לשמחות ואירועים גלאט כשר מומלץ!!! (03)782825

לוח היום

בס"ד יום ה' פ' נצבים
כ"א אלול מ"ו
הדף היומי בבלי: ב"ק ב'
ירושלמי: מו"ק יב,
משנה יומית: נגעים ג, ז־ח
הלכה יומית: או"ח ריב־ג, ב־ב

קריאת שמע	7.47
תפילת השחר	8.58
	5.36
	3.56
	5.26

קול הדף
לשמיעת השעור בדף היומי טל. 02-243121 — 02-241112. השעור מתחיל בכל תחילת שעה.

תורנות בתי מרקחת
ירושלים: רוממה, רח' המ"ג 28
תל־אביב: ארלוזורוב, רח' ארלוזורוב 76. בריאות, רח' הפלך ...28
בני־ברק: ירושלים, רח' ירושלים 62. "יוקר" רח' הבעש"ט 99
רמת־גן: ירושלים, רח' ירושלים 62 ב"ב
חיפה: הנשיא, שד' הנשיא 33
הקריות: מרכז מוצקין, שד' ירושלים 2, ק. ים
פתח־תקוה: קופ"ח כללית, רח' חיים עוזר
נתניה: התחנה, רח' הרצל 2
כרמים: אהרון, רח' העליה 52 חולון
חולון: קופ"ח עין יעקב, רח' עין יעקב 4 חולון
אשדוד: בית מרקחת הרים
שעות הפתיחה של בתי המרקחת התורניות בערך כלל עד 10 בלילה.

תורנות בתי חולים
ירושלים: ילדים — ביקור חולים
פנימית וכירורגיה — שערי צדק
שאר המחלקות בהדסה עין כרם

מסגרית אלי-אשדוד
סורגים רק 50 שקל למטר

המודיע

עתון יומי — ירושלים

המו"ל: ההסתדרות אגודת ישראל העולמית — הועד הפועל
העורך הראשון: ר' י' ל' לוין ז"ל
•
אזור התעשיה מקור ברוך
רח' יהודה המכבי 5
טל' 8-539255 • ת.ד. 1306
•
דפוס "הדף", בע"מ
המפעל: בירושלים מוסד
•
סניף ת"א: אלנבי 132, ת"ד 1869
טלפון 624353
בשעות הערב: טלפון 614950
•
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן
•
סוכנות בארצות־הברית:
R. LICHTENSHTEIN
324 Ave. I
Brooklyn, N.Y. 11230
U.S.A.

כולל בית דוד — המועצה הדתית חולון

אנו שמחים להודיע כי המחזור הכ"ח של

בר בי רב דחד יומא

יתקיים בס"ד ביום ראשון א' דסליחות
כ"ד אלול תשמ"ו (86. ספטמבר 28)

בביהכ"נ הגדול רח' הרב קוק 5 חולון
ביום הלימודים שיוקדש לענייני החגים הבעל"ט
הלכות שמיטה ימסרו שיעורים
ע"י רבנים גדולי תורה שליט"א
מהשעה 9.00 בבוקר עד 8.30 בערב

למשתתפים תוגש ארוחת צהרים חגיגית

בברכת שנה טובה ההנהלה

תחבורה: מת"א קו 94 עד "סבורי"
מב"ב: מבי"כ הגדול לפי המסלול הרגיל בשעה 8.40

דבר כזה עוד לא היה!

ברח' מלכי ישראל 5 בגאולה

מבצע חסר תקדים

של מכירת סוף עונה לעודפי ייצוא וייצור לבגדי־תינוקות
תוכלי לרכוש כמה בגדים במחיר 10 ש"ח בלבד

לדוגמא:
חליפה לילדים במקום 12 ש"ח רק 4 ש"ח
חליפת קטיפה במקום 18 ש"ח רק 6 ש"ח
חולצה לתינוק במקום 6 ש"ח רק 2.50 ש"ח
אפודה לתינוק במקום 12 ש"ח רק 4 ש"ח
בואי לראות — את תופתעי!!!
הזדמנויות נוספות רבות ◆ וחד פעמיות!!!
מלכי ישראל 5 בחצר (ע"י טובית)
פתוח כל יום מ־4 אחה"צ עד 9 בערב, יום ו' מ־10.00 עד 12.00
להתראות
02-245044 — מרכז

מבתי | פנסי

אופנה לבגדי הריון: | אופנה עילית לנשים ונערות

לקהל לקוחותינו!!

אנו מודיעים כי חנות המפעל
פנסי בני ברק
שהיתה ברח' יונה הנביא 30
עברה לרח' ר' עקיבא 137
הנחות מפתיעות לקראת החג
כדאי לבקר — את תופתעי!!
בברכת כוח"ט ושנה טובה
להתראות
02-245044 .טל מרכז

צו ביניים לטובת שלושת אנשי שב"ס

שהתלוננו על הנציב רפי סוויסה ★ צו הביניים מורה לנמק מדוע לא יוחזרו לשרות

בג"צ ציווה בצו ביניים על שר המשטרה ועל נציב שרות בתי הסוהר להפסיק את החקירה המתנהלת בנציבות נגד 3 שבדי השרות שמסרו חומר נגד הנציב גנדרור רפי סוויסה.

הצו הוצא אתמול, זאת עד תום הדיונים המשפטיים בעתירה שהגישו ה־3 לבג"צ בשבוע שעבר. כמו כן הוציא בג"צ צו על תנאי, המורה לשר המשטרה ולנציב שירות בתי־הסוהר לנמק בתוך 20 יום מדוע לא יוחזרו את ה־3 לתפקידים שמילאו, ומדוע לא יגיש שר־המשטרה לבית־המשפט את הדו"ח המלא של מבקר משרד המשטרה אברהם אדן.

הדיון, בפני המשנה לנשיא בית־המשפט העליון מרים בן־פורת, השופטת שושנה נתניהו והשופט אברהם חלימה, ארך 5 דקות בלבד. באולם ישבו 3 העותרים, דובר שב"ס לשעבר שמעון מלכה, העוזר לנציב לשעבר חיים גליק, ומי שהיתה מזכירתו של הנציב רפי שגיא, בחברת בני משפחותיהם. בא כוחם עו"ד צבי טרלו פתח את הדיון וביקש שבית־המשפט יורה לשר המשטרה להגיש לפני תחילת הדיון העיקרי בעתירה את דו"ח מבקר המשטרה אברהם אדן. הוא אמר כי נגד מרשיו מתנהל לינץ' באמצעי התקשורת והם נשפטו כבר בטרם משפט.

בעקבות דבריו הקצרים של עו"ד טרלו הקריאה השופטת בן־פורת באולם הדיונים את החלט־תה. בתום הדיון הביעו 3 העותרים סיפוק רב מהחלטת הביניים שניתנה. המשך הדיון ייקבע לאחר שיוגשו תצהירי התשובה לבג"צ. (עתיים)

הורי "בית יעקב" בגבעת שאול מחדשים מאבקם

ביום ראשון, עשוי בית הספר לשוב ולשבות מלימודים

מאת סופר "המודיע"

ועד הורי התלמידות בבית הספר בית יעקב בשכונת גבעת שאול בירושלים החליטו אתמול לחדש את מאבקו לזכות במבנה אנושי והוגן ל־300 התלמידות של בית הספר הנאלצות, כבנות חורגות בעיריה, להדחס לצריף רעוע שאינו כשיר לשמש לימוד.

כזכור, הושבת בית הספר מלימודים עם פתיחתה של שנת הלימודים החדשה. הלימודים חזרו למסלול תקין, רק לאחר הבטחה אישית של שר החינוך וראשי משרדו לעשות הכל כדי לפתור את מצוקתו של בית הספר תוך זמן קצר.

אולם, להורים הנראים הלוך ושוב בעירית ירושלים ובמחלקת החינוך שלה, מסתבר אט־אט שעדיין אין רצון לפתור את מצוקתם ומקנן בהם חשש שישנם כאלו שאינם מדאגים יותר על המדה מהתנאים התת־אנושיים בהם לומדות התלמידות.

באסיפה שקיימו ההורים אתמול, החליטו על חידוש המאבק ואם לא יראו תוצאות בעלות משמעות בשטח, ישוב בית הספר וישבות מלימודים אולי כבר ביום ראשון הקרוב. נציגי אגודת ישראל המלוו־ים את מאבקו של בית הספר, הביעו גם אכזבה מן הטיפול שניתן לבעיה כאובה זו והם הודיעו את־מול כי ימשיכו לעמוד לימין ההורים.

ברמלה — אין בעיות
שר החינוך החליט אישית להוסיף כתות בבית הספר הערבי

בעירית רמלה לא מפריעים לשר החינוך והתרבות, יצחק נבון, לממש הבטחה לתלמידי בית הספר הערבי במקום. בסיור שערך אתמול שר החי־נוך בעיר, הורה אישית להוסיף ולבנות מספר כתות לבית הספר הערבי, אשר טוען על מצוקת דיור חריפה.

מועצות בערי־פיתוח מתקשות בתשלום משכורת לעובדיהן

ביום ראשון יפגינו 10 מראשי ערי פיתוח מול משרד ראש הממשלה

מאות משפחות, שמפרנסיהן מועסקים ברשויות המקומיות בערי הפיתוח, עלולות למשוח את החג ליד שולחן ריק, מאחר וראשי הרשויות אינם יודעים בשלב זה מהיכן יקחו את הכסף כדי לשלם לעובדיהם את מש־כורת חודש ספטמבר.

יו"ר ארגון ערי הפיתוח, שאול עמור, מסר על כך לכתב עתיים, וציין, כי לפחות 10 מראשי ערי הפיתוח, חברי המועצות וועדי העובדים שלהם, יעלו ביום א' לירושלים כדי להפגין בפני משרד ראש הממשלה, אם עד אז לא ימצא פתרון לבעיות הכספיות.

לדברי מר עמור יסתכם הגרעון של ערי הפיתוח בכ־60 מיליון שקל. הוא ציין כי התקשרו אליו אתמול מלשכת ראש הממשלה וביקשו כי ידחה את ההפגנה, מאחר והממשלה עומדת לדון בבעיה.

"שבענו הבטחות ואין בדעתנו להסתפק יותר בהמחאות שאין להן כיסוי. אם עד יום א' לא יועברו משאבים לערי הפיתוח נהיה עדים להפגנות ועיצומים בישובים כמו מצפה רמון, נצרת עילית, מגדל העמק, דימונה ועוד" — אמר.

שאול עמור סיכם עם יתר ראשי הרשויות המקומיות בערי הפיתוח את דרכי המאבק. הוא אמר, כי רבה האכזבה על כך שכל ההבט־חות הממשלתיות בדבר סיוע לערי הפיתוח לא נענו.

לטענתו, משרד האוצר אומר כי משרד הפנים קיבל הנחיות לכסות את הגרעונות, ואילו משרד הפנים מחזיר את הכדור לאוצר וחוזר חלילה, ובינתיים החובות הולכים ותופחים.

"אנו ראשי ערי הפיתוח מת־חננים ליד פתחי דלתות השרים כעניים בפתח ואין מושיע" — אמר.

עמור הוסיף, כי כתוצאה מה־גרעונות הוגשו כבר תביעות משפטיות נגד ראש ערי־הפיתוח, ובתוכן מגדל העמק, על אי־פרעון חובות לבנקים.

לדבריו, גם המצב הכספי הקשה מונע את מתן השירותים לתושבים, שלא לדבר על כך שאין כסף לשלם לקבלנים ומשכורות לעובדים. (עתיים)

אין מחסור בתפוחי־אדמה וגזר בבאר־שבע

גם באזורים אחרים בארץ אין מחסור

אין מחסור בגזר ובתפוחי אדמה בשוקי באר שבע ובמקו־מות מסויימים הם אף נמכרים במחיר נמוך יותר מהמחיר הרישמי והמאושר. גם באזורים אחרים בארץ נמסר כי אין מחסור בתפו"א וגזר.

כתב סוכנות עתיים בבאר שבע ערך אתמול סקר על מחירי הגזר ותפוחי האדמה בשוק העירוני בעיר. סוחר תפוחי האדמה הגדול ביותר בעיר הוא בעל שני דוכנים בשוק העירוני. מחיר ק"ג תפוחי אדמה אצלו היה 80 אג', בעוד שהמחיר הרשמי הוא 86 אג'. "יש לי מלאי ישן ואני מוכר גם במחיר הישן, כפי שהיה עד להפסקת אספקת תפוחי האדמה לשווקים", אמר הירקן לכתב עתיים.

תפוחי אדמה באיכות גבוהה יותר ניתן להשיג מעבר לכביש, בשוק העירוני החדש. שם כבר דרשו תמורת קילוגרם אחד 1.5 ש"ח. בשוק החדש היה מחיר הגזר מ־80 אגורות עד שקל אחד לקי־לוגרם. דווקא בשוק הדוכנים הזול יותר, שמעבר לכביש, נמכר קי־לוגרם גזר במחיר 1.5 ש"ח לקי־לוגרם. בשלב זה לא מורגש כל מחסור בתפוחי אדמה ובגזר בשוקי באר שבע, למרות הכרזת מגדלי הגזר ותפוחי האדמה על הפסקת אספקתם של שני מוצרים אלה לשווקים. (עתיים)

חברי כנסת עמדו להיפגש עם מלך מרוקו

4 חברי כנסת, שהגיעו למרו־קו, עמדו להיפגש אתמול בערב עם חסן השני מלך מרוקו, בארמון ברבאט.

חברי הכנסת רפי אדרי, מאיר שיטרית, אהרון אבו חצירא ויצחק פרץ הגיעו לכנס של האיגוד העולמי של יהודי מרוקו.

ח"כ מאיר שיטרית, שמסר על כך אתמול בערב בראיון טלפוני ליומן גלי צה"ל, ציין כי זו הפעם הראשונה, שחברי כנסת מישראל נפגשים עם המלך. בביקורים בעבר במרוקו נפגשו רק עם שרי ממשלה. לדעתו, נסללה הדרך לפגישה בדרג של חברי כנסת בעקבות הפיסגה באיפראן; שבה הוסר "המחסום הפסיכולוגי".

עם זאת ציין, כי לא ידוע לו על שדר של רה"מ ש. פרס למלך חסן באמצעות ח"כ רפי אדרי.

פעוט נדרס למוות בתאונה

פעוט בן שנתיים נדרס אתמול למוות, שעה שדודו נהג לאחור ג'יפ שחנה בבית המשפחה בכפר אל כאאת.

התאונה ארעה סמוך לשעה 14.40 בצהריים, כאשר הפעוט עיסא אבו סולטאן שיחק בחצר בית הוריו. דודו של הפעוט לא הבחין בילד המשחק מאחורי הג'יפ, הוא התניע אותו, נסע לא־חור ודרס את אחיינו למוות. המ־שטרה עצרה את הדוד לחקירה. (עתיים).

חייל או"ם נפצע מאש מחבלים בדרום לבנון

חייל או"ם מהכוח הנפאלי נפצע אתמול בבוקר מאש מחב־לים.

כתב עתיים מוסר, כי הדבר היה במוצב מערב לכפר עבסיה, שבו שהו עד לאחרונה חיילים צרפתיים. על פרטי התקרית נודעו הפרטים הבאים:

שני אלמונים הגיעו למוצב אחד מהם ביקש מים וחברו שלף רובה שהוסתר בתוך בגדיו, ירה באחד החיילים בראשו ונמלט. הפצוע הועבר לטיפול בבית־החולים של האו"ם בנקורה.

גם ליד הכפר בדרג' ראחל נורו יריות לעבר מוצב שבו חונים חיילים נפאלים, אך לא היו נפג־עים.

מקורות באו"ם הביעו תמיהה על המשך ההתנכלות לכוחותי־הם. "הכוח הצרפתי עזב את הא־זור ואילו הכוח של הנפאלי לא עשה רע לאיש. מדוע גם הם מו־טרדים מהתקפות מחבלים" שאלו קצינים באו"ם. (עתיים)

מערבל בטון הידרדר לוואדי

מערבל בטון נייד הידרדר אתמול בבוקר לוואדי במעלה רחוב פרויד על הכרמל בחיפה.

נהג המערבל חש כי מנוע ריכבו התחמם יתר על המידה ולכן החליט לעצור בצד הדרך כדי לאפשר את קירור המנוע.

כאשר ירד מתא הנהג החל המערבל להידרדר בנסיעה לאחור. הנהג לא נפגע.

מצרים מבקשת מארה"ב הפחתת ריבית

קהיר — מצרים תנסה להשיג הפחתה של שיעורי הריבית על חובותיה הצבאיים לארה"ב, אמר שר התכנון המצרי, כאמאל אל־גאנזורי, לפני צאתו לוושינגטון, שם הוא עומד להשתתף בוועידת קרן המטבע הבינלאומית והבנק העולמי.

אל גאנזורי אמר, כי קיימת "מגמה במימשל האמריקאי כדי להוריד את הריבית מ־14 ל־6 או 7 אחוזים, כפי שמבקשת מצרים".

חובותיה הצבאיים של מצרים מסתכמים ב־4.5 מיליארד דולר.

● אשדוד — שלושה נוסעים סמויים הגיעו לנמל אשדוד באניה שהטילה שם עוגן בראשית הש־בוע. המשטרה לא התירה להם לרדת לחוף.

השלושה, אזרחי גואטמלה, עלו על האניה ללא ידיעת רב החובל ונתגלו רק כאשר האניה היתה כבר בלב ים. בהגיע האניה לאשדוד הודיע רב החובל לשלטונות על נוכחותם של הנוסעים הסמוי־ים. המשטרה אסרה עליהם לרדת לחוף והם נצטוו לשוב עם הספי־נה.

חגיגה מפוארת

(המשך מעמוד ראשון)

שיש מכאן הוראה לצורה ולדרך בה יש לגשת ללימוד התורה.

על בימת הנשיאות נראו: הג־און רבי פנחס מנחם אלתר ראש ישיבת "שפת אמת"; הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסאהן ראש ישיבת טשיבין; כ"ק אדמו"ר מרחמיסטריבקא; הגאון רבי יהו־דא צדקא ראש ישיבת פורת יוסף; הגאון רבי ישראל גרוסמן ראש ישיבת תומכי תמימים; הגאון רבי אפרים פישל רבינוביץ ראש ישיבת באיאן; הג"ר יצחק שלמה שט־יינמן ראש כולל ויזניץ; הג"ר נפתלי נוסבוים; הג"ר חיים בריים ראש כולל משכן יוסף; הרה"ח חנינא שיף הרב צבי ברנשטיין — נשיא מכון מוצל מאש ועוד ראשי ישיבות ורבנים אשר באו וניצבו בראש צבור גדול שחוגג בשמחתה של תורה.

החגיגה בבני ברק

היום, תתקיים חגיגת הסיום המכופלת לתושבי בני ברק וגוש דן, במעמד מיוחד הנערך ע"י הועדה המרכזית להפצת לימוד הדף היומי שע"י אגודת ישראל בשיתוף מכון התלמוד הירושלמי.

החגיגה בבני ברק תיפתח הערב בשעה 7.30, בבית המדרש המרכזי בשיכון אגודת ישראל בבני ברק, בראשותם של גדולי תורה. מצפים להשתתפותם של המוני לומדי הדף היומי בתלמוד הבבלי והירושלמי.

היועץ המשפטי: אין שחר לפרסומים על מסקנות צוות הבדיקה בעניין השב"כ

היועץ המשפטי לממשלה מר יוסף חריש פרסם אתמול הודעה רשמית מטעמו, שבה הוא מבהיר כי כל הידיעות שפורסמו על נטיותיו או מסקנותיו של צוות הבדיקה במשרד המשפטים לע־ניין פרשת השב"כ, אין להן כל שחר והן מתבססות על מקורות מפוקפקים.

היועץ המשפטי מסביר בהו־דעתו הרשמית, כי הצוות החל רק לעבור על החומר. אך אין בידו כל מסקנות וכל הידיעות בעניין זה מקורן במקורות מגמתיים.

● צריף מגורים נשרף כליל בר־חוב ההסתדרות בבני תקווה. בעל הצריף לא שהה במקום והוא טרם אותר.

לא סיני
לא יפאני
ואפילו לא הונגרי
פשוט אוכל טעים!
חייג "הביתה"
02-663402
ואוכל מוכן יגיע ישירות לביתך
כל המוצרים בהכשר הרב לנדא או בהכשר העדה החרדית
02-246044

הסתדרות מורי אגודת ישראל בארץ ישראל
המחלקה להשתלמות מורים
רח' השל"ה 2 בני ברק ת.ד. 184 טל. 701266
קורסים למורים בלתי מוסמכים לחשבון וגיאוגרפיה
אחר החגים אנו מתכוננים לפתוח קורסים לחשבון ולגאוגרפיה למורים בלתי מוסמכים
ההרשמה מתקיימת במשרדנו בימים א', ב' ג' ה' בין 4-6 אחה"צ
אין אנו מתחייבים לפתוח את הקורסים אלא אם יהיו די משתתפים

הסתדרות מורי אגודת ישראל בארץ ישראל
המחלקה להשתלמות מורים
רח' השל"ה 2 בני ברק ת.ד. 184 טל. 701266
קורס קיץ למורות וגננות
אחר החגים אנו מתכוננים לפתוח קורס קיץ למורות וגננות
הזכות להרשם היא אך ורק למורות שסימו את שבעת המבחנים ושעובדות בפועל כמורות בחינוך העצמאי או כגננות.
ההרשמה במשרדנו ביום א' בין 4-6 אחה"צ, ובימים ב', ג', ד', ה' מ־12-8 לפנה"צ

מרכז החינוך העצמאי
רח' אדוניהו הכהן 17, ירושלים
בעקבות ההערכות של כל המחלקות לקראת תשלום משכורת ספטמבר 1986, שהיא משכורת הראשונה של שנה"ל תשמ"ז הבעל"ט
לא תתקיים קבלת קהל
במשרדינו מיום ראשון כ"ד באלול מ"ו עד אחרי ראש השנה
בברכת כוח"ס

מרכז החינוך העצמאי באר"י הפיקוח
כנס התעוררות
למנהלות ומורות בית יעקב באזור המרכז
יתקיים אי"ה ביום ב' כ"ה באלול תשמ"ו בשעה 7.30 בערב בדיוק במלון ויזניץ רח' דמשק אליעזר בני־ברק
חובת ההשתתפות חלה על כל המורות

ושבתה הארץ שבת לה'
בכדי לזכות הרבים ניתן לקבל אצלנו
חינם
לוח תאריכים לקדושת שביעית ואיסור ספיחין לשנת השמיטה תשמ"ז
שמואל גלוטניק
ישראל גרינפלד
סוכנות ביטוח
סופר ספר
רח' חזו"א 23
רח' חזו"א 23
בני ברק

איכות ויופי תפורים ביחד
באופנת **פאר**
אופנה עילית
רח' ר' עקיבא 115 ב"ב
באופנת פאר מבצע כל השנה והכל במחירים מפתיעים
לך ההתלבשות בסגנון ספורט אלגנט
אנו הכתובת הנכונה
◆ לשמלות ◆ לחליפות
◆ לחצאיות ◆ לחולצות
מבחר גדול לבגדי הריון
פתוח במוצש"ק פ. נצבים וילך במבצע מיוחד
להתראות

תפוצה
דיני שביעית
הוצאת דגל ירושלים
טלפונים: 02-288067 03-709078

נטפי תנחומים
הרינו מביעים את השתתפותינו הכנה והנאמנה בצערו ואבלו הכבד של חברנו הנכבד והדגול, העוסק בצרכי צבור באמונה, העומד על משמרתו במסירות וללא לאות
הרה"ח ר' **נתן זילברמן** הי"ו
מרכז ועדת הגנים של אגו"י בחיפה
ומשפחתו שיחי'
על פטירת אביו היקר באדם ואציל הנפש מיקירי קרתא דשופריא
הרה"ח ר' **אריה זילברמן** ע"ה מירושלים
המקום ינחם אותכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ובהמשך עבודתך הצבורית למען ילדי ישראל תמצא נחומים
ועדת הגנים של אגו"י חיפה — אגו"י חיפה
גם אנו בין המנחמים
אברהם הוניגסברג
יו"ר הגנים של אגו"י בחיפה
משה טירר
מזכיר אגו"י בחיפה

תפוצה
לשמירה לסגולה ולשינון בדרך
נועם אלימלך
בפורמט כיס

הסתדרות צעירי אגודת ישראל
הנוער האגודתי בא"י
המועצה וההנהלה הארצית
ביום חמישי כ"א אלול תשמ"ו, בשעה 6.30 בערב במשרדנו רח' שלי"ה 2 בני ברק, תתקיים אי"ה:
ישיבה ראשונה של הועד הפועל
שנבחר בישיבת המועצה הארצית ביום כ"ב תמוז תשמ"ו
סדר היום מפורט בהזמנות
חברי הועד הפועל מוזמנים ומתבקשים לדייק

למוסד חשוב בבני ברק
דרוש
מנהל אדמיניסטראטיבי
לפנות טלפונים 700156 793385

סקר מספר 1
המקום הזול ביותר בגאולה למוצרים הבאים:
1. פ.י.ו.ס. לסוכות מסר שלם 1.50 ש"ח
2. ספט שקוף: מסר שלם 1.50 ש"ח
3. צלופן: לגליון רק 0.25 אגורות
4. בריסטול: לגליון רק 0.35 אגורות
5. שופר מפלסטיק רק 0.60 אגורות
הוא ב"הכל לגן" רח' מאה שערים 7 ירושלים
מחירים מדהימים נוספים יפורסמו מחר...
קהל יקר!!! השוו מחירים לפני כל קניה!

"הופמן ובניו"
ירושלים: רח' יפו 1 272274, 272222
בני ברק: ר' עקיבא 130 טלפון 791444
1. מיזרון לשבת סליחות אפשרות לינה בשבת במלון "בית יוסף" בטבריה במחיר מבצע 70 ש"ח בלבד!!! כולל נסיעה הלוך וחזור ופנסיון מלא. חזרה במוצש"ק מסידרון בשעה 12.30 אחר הסליחות ביום ב' כ"ה אלול יוצא מהילולא דר"א ברש"י ז"ע.
2. מיזרון צפת עמוקא מירון
3. מיזרון בלבד מירון

כל מה שהילד צריך לדעת על הימים הנוראים תמצאו בקלטת "מועדי ישראל"

למחזור אחד אין מתחרה
המחזור המפורש

כת"ם קונים בתפוצה
בסניפנו בבני ברק רח' חזון איש 15

חג ידידי
ישיבת נתיבות עולם
קסטה חדשה
וכל נתיבותיה שלום
בביצוע:
האחים ברנר, דני גולן ומקהלת הישיבה
להשיג בכל חנויות התקליטים

הגעלת כלים
מחר, 11 עד 1.30
במקווה אורנשטיין
וכל כל שבת מברכים

חדש חדש
יריד הצעצועים
הגיעו כל הצעצועים של פישר פרייס ולגו
מחירים מיוחדים
חדש חדש

משחקי ערכים
הודעה חשובה
לכל אלו שרכשו את המשחק הפלא האולקרדוט
"אורות החיים"
טלפונים: 02-824105 02-223988

משחקי "ערכים"
טלפונים 02-824103, 02-223988
הופיע
"הישר והטוב"
משחק שכמותו לא היה הכולל 3 משחקים בקופסא אחת:
★ לאה הגדול ★ לאה הבעיר ★ שפשוט בלי סוף
לכל משחק מצורף הקסטה החדשה
— פרסום בחנויות הצעצועים —

למוסד חשוב בבני ברק
דרוש
צעיר נמרץ
לעבודות פקידות
לפנות טלפונים 700156 793385

מבצע לחגים
ברהיטי נעורים 20%
לארונות סנדוויץ', חדרי שינה, שולחנות סלון + כסאות ומיטות משולשות.
רח' עקיבא 16 ב"ב 03-703934

מבחר שעוני זהב לחתנים וכלות
שרשרות זהב וצמידים
מכל הסוגים וכן יבוא מחו"ל בדגמים חדשים
"שהם"
אירנשטיין
ב"ב רח' ר' עקיבא 76
טל. 03-788947

חדש
אשדודי הידעת?
כי באזור ג', חסיבת הגבג 301/4, יש שחותי
נקוי יבש
לכל סוגי הבגדים
ימי א'-ה' מ־5 עד 10
יום ו' 10:00 עד 2:00
הנסיון הקצר מוכיח - כל הבא חוזר לבוא
נסה גם אתה והיה מרוצה
להתראות, כהן
055-31770

שוהם — שווק
חזון איש 49 (בחצר)
היום שמיכות
במחיר הקרן

עטרת
רח' חזון איש 25 בני ברק
המבחר הגדול ביותר של
★ טליתות וט"ק
★ עטרות
★ קיטלעך גם עם רקמה
★ כיפות
★ מחזורים בכריכת עור
★ ועוד ועוד..
מחירים נוחים
שרות אדיב ואמין

מסגרת
מבצע תשלומים
מכיות תמונות ממיסב הצירים גם בנושאי יהדות מיסגור תמונות אומנותי
לבאים מבני ברק הנחה 10%
רח' הרא"ה 3 ר"ג
טלפון 03-7281913

מוסדות אהל נחמן ספינקא
נ"ע כ"ק הגה"צ מרן רבי נחמן כהנא אדמו"ר מספינקא זצוקללה"ה
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוך הבא בשם ד'
הרינו מקדמים בברכה ובשמחה את פני
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
עם חזרתו היום בעז"ה לארה"ק מביקור קצר בחו"ל
מרן די בשמיא יהא בסעדיהון כל זמן ועידן אמן

התאחדות תלמידי ואברכי ויז'ניץ
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
קרית ויזניץ ★ ת.ד. 1132 ★ טלפון 764807 ★ בני ברק
בעזהשי"ת, אלול תשמ"ו
מודעה רבא לאורייתא
הננו מתכבדים להודיע בזה לצבור שוחרי תורה וחסידות אשר כמדי שנה בשנה תתקיים אי"ה גם השתא בימי הרחמים והרצון הבעל"ט
ישיבת "שובה ישראל"
מיום א' דסליחות כ"ד אלול תשמ"ו — עד יום ה' עשי"ת ו' תשרי תשמ"ז
שיעורים כלליים בהלכה אגדה וחסידות יימסרו ע"י רבנים מפורסמים גדולי התורה שליט"א
הלימודים יתקיימו בכל יום בשעות אחה"צ והערב במקומות דלהלן:
בני ברק: בביהמ"ד הגדול "אהבת ישראל" בקרית ויזניץ — פרטים בטל. 03-764807
בירושלים ת"ו: בביהמ"ד דחסידי ויזניץ רח' נחמיה 14, פרטים בטל. 02-280711
ברחובות: בביהמ"ד דחסידי ויזניץ רח' מנוחה ונחלה 14, פרטים בטל. 08-492713
צבור שוחרי תורה וחסידות מוזמנים להשתתף בלימודים תמידין כסדרן
ביקרא דאורייתא ובברכת כוח"ט
ההנהלה

בס"ד
ת"ת כתב סופר - בעיה"ק ירושלם תובב"א
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אבדק"ק ערלויא יע"א
וזאת הברכה
לתלמידינו היקרים והחשובים אשר עמלו ויגעו בהתמדה עצומה ועמדו למבחן בכתב ובע"פ בהבנה עמוקה ובידיעה מקיפה והוכתרו בתואר
חתני המשנה — בהצטיינותם בידיעת משניות כל סדר מועד.
וכתרי הגמרא — בהצטיינותם בידיעת כל דפי הגמרא שנלמדו בת"ת ובברכה מיוחדת לתלמידי **כתת המכינה לישיבה** שנבחנו בהצלחה רבה על כל **מסכת קידושין ומכות** גפ"ת וראשונים **ומסכת בבא קמא** גמרש"י
ויהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא שיזכו לראות ברכה והצלחה בלימודם, ולקצור פרי עמלנו, תעמלו ברינה ולראותם עולים ומתעלים במעלות התורה והיראה בדרך הסלולה לנו מרבותינו הק' לתפארת הוריהם היקרים שיחיו וכל בית ישראל
בברכת
המשגיח וצוות המלמדים — הנהלת הת"ת
הועד הרוחני וקרן הפרסים

רהוט בסגנון אחר!!!

אולם תצוגת הרהיטים הגדול ביותר בב"ב